

SCIENCE FICTION

BROJ 28 • 550 DINARA

3
x 300

Stiv Meklejn

ŽUTA PLANETA

NAUČNA FANTASTIKA

28

1987

Stiv Meklejn

ŽUTA PLANETA

X-100

Odgovorni urednik
MILORAD PREDOJEVIĆ

Urednik izdanja
VLADIMIR STEVANOV

Recenzenti
BOGOLJUB RAJKOVIĆ
JOVAN ČANADANOVIĆ

Naslovna strana
Slobodan Bob Živković

© Stevan Babić Lanji, N. Sad, 1987.

Izdaje i štampa: NIŠRO »Dnevnik«, OOUR Izdavačka delatnost, Bulevar 23. oktobra 31, Novi Sad, telefon (021) 621-555 ● žiro-račun 65700-603-6350 ● Direktor NIŠRO »Dnevnik«. **Jovan Smederevac** ● Rukovodilac OOUR Izdavačka delatnost: **Ilja Vojnović** ● Glavni i odgovorni urednik: **Todor Đurčić** ● Tehnički urednik: **Juliš Arvanitidis** ● Sekretar Redakcije: **Zdenka Karabasli** ● Korektor: **Sava Malešević**

Tiraž: 20000 primeraka

Prvi deo

IZGNANICI

1

Toga jutra nebo nad Mondanom bilo je skoro sasvim crno. Samo se daleko, iznad modrikastih stena Mont-Vernona, tamo gde su se tmasti, tamni oblaci odvajali od oštrih crta vrhova — ukazivala bleđo-žuta svetlost svitanja, kao kriška pomorandže. Dolina, zaogrnutu sivkastim plaštom magle, odisala je svežinom oktobarskog jutra. Sve je, posle noćasnje kiše, ukazivalo na sunčan dan.

Brik je ugasio farove. Vozio je polako, zavaljen u udobno sedište specijalno za njega i po njegovom nacrtu građenog, velikog automobila, uživajući u prizoru sunčevog izlaska. Nedostajala je samo kafa, pa da njegov osećaj tihog zadovoljstva bude potpun. Pritisnuo je dugme automata, plastična čašica je škljocnula i crna tečnost je skoro nečujno potekla. Zapalio je cigaretu i srknuo prvi gutljaj. Nije, zaista, imao razloga da se ne oseća srećnim: sa trideset osam godina bio je jedan od najpoznatijih konstruktora svemirskih letelica, a tamo dole, na platformi Bloka C, usred mrko-žute pustinje, priljubljeno uz zdepastu lansirnu rampu, uzdizalo se njegovo najnovije i, po svemu sudeći, najuspelije delo — raketa MOB, čije će se prvo, probno putovanje među zvezde

obaviti danas. Okružena patuljastim zgradama lansirnog centra, raketa je ličila na gorostasni spomenik ljudskoj inventivnosti.

Srknuo je još jedan gutljaj kafe i odjednom ga je obuzela tuga. Tri godine danonoćnog rada i razmišljanja bile su ugrađene u tog diva čudesnih linija i sposobnosti, i on će za nepun sat poleteti ka bazi na Veneri da bi odande, kad se u njega ukrca naučno i tehničko osoblje, krenuo u još neispitana prostranstva Mlečnog puta. Osećao se kao zaljubljeni mladić koji mora zauvek da se rastane s voljenim bićem. Jer, on je bio zaista zaljubljen u tu raketu! . . . Dok su je prethodnog dana prevozili ka lansirnom punktu, Brik je uzbuđeno i sa setom milovao njeno glatko telo kao da ispraća ljubljenu devojkicu i u tom grču tuge samo što nije zajecao. I sada je vozio lagano da bi i na taj način nekako produžio vreme do rastanka.

Magla se polako podizala iz doline i, ne razilazeći se, kao neprovidni oblak, raširila se po padini kojom se Brik spuštao ka Bloku C. Raspevani sjaj svitanja odjednom je nestao i preteći, sivi pokrov okovao je brdo do pojasa. Više se nije razabirala ni crna, vlažna traka puta, samo je drveće golih grana štrčalo tu i tamo iz memljivog, prljavog pamuka magle. Brik oseti laku jezu. Bilo

je nečeg zloslutnog u tom iznenadnom zamračenju, u toj gluvoj tišini u kojoj se čulo samo tiho pucketanje automobilskih guma na vlažnom asfaltu. Jedan takav oblak, sav posut garežom, natkrilio je auto i zavlao se u njega kroz otvorene prozore. Dolina je nestala iza mlečnog zastora magle, a ptice, koje su još malopre veselom cikom ispunjavale zvonki jutarnji vazduh, učutaše kao da očekuju nešto strašno.

Brik je zaustavio auto, ponovo upalio farove i, da bi odagnao tmurne misli, uključio je radio. Upravo tog trenutka završila se muzička emisija i spiker je saopštavao prve jutarnje vesti. Obavestio je svet o tome da će se toga jutro, u 8 i 30 po lokalnom vremenu, sa poligona u Mondani lansirati ponos svemirske flote, raketa MOB, zatim je saopštio da je prethodne noći izbio veliki požar u zatvoru Fidering i da je na nekom udaljenom kraju zemaljske kugle opet došlo do oružanog sukoba. Taj na izgled beznačajan konflikt — dodao je spiker — mogao bi, po oceni »dobro obaveštenih krugova«, da dovede i do okršaja krupnijih razmera. Bila je to uobičajena diplomatska formulacija, kojom se suparnička velesila upozoravala da mora u nečemu da popusti, ako ne želi međunarodne komplikacije. Na kraju je pozeleo prijatan vikend svima onima koji su u ovo lepo, sunčano jutro krenuli na izlet, a odmah zatim ponovo su se razlegli tihi, umirujući zvuci muzike.

Brik je bacio opušak kroz prozor i pružio ruku da upali motor. Tog trenutka mu se učinilo da je u retrovizoru video krupnu ljudsku spodobu kako izranja iz magle i nestaje iza njegovih leđa. Živci! . . . — zaključio je, i motor je zabrektao.

Vozio je sporo. Magla se nikako nije razilazila i on se s puta našao na samoj ivici drumu, ispod koje je zjapio ponor od nekoliko stotina metara, načičkan šiljatim stenama. Bio je premoren; čak je i prethodnu noć presedeo, uz piće, sa saradnicima, slaveći kraj višemesečnih napora, a nedeljama unazad nije spavao više od 3-4 sata dnevno, prateći svaku fazu montiranja letelice.

Namestio se čvršće na sedištu i pokušao da se usredsredi na nešto što bi ga izvuklo iz tog lepljivog testa pospanosti. Pomislio je na Vetu, svoju vitku pomoćnicu crne kose i zelenih očiju, ali je ubrzo zaključio da se pri tom raznežuje i utapa u sanjarenje. Ona je bila zaista divna i među njima se razvilo, za ova tri meseca, otkako je došla sa istočne obale da mu bude asistent, neko čudno prijateljstvo, neka mešavina prisne saradnje i nežnog drugarstva. Ona je, navodno, tamo imala nekog svog momka, ali nije krila ni toplu naklonost prema svome šefu, pa i njegovom jedanaesto godišnjem sinčiću Timotiju. Briku se ona dopala od prvog trenutka kako su bili predstavljeni jedno drugome i to se druženje s njom polako pretvorilo kod njega u pravu ljubav. U interesu neometanog timskog rada, međutim, izbegavao je da tu svoju privrženost prema devojci na bilo koji način ispoljava. Poslednjih dana je sa zebnjom pomišljao na predstojeći rastanak, planirajući jedan ozbiljan razgovor sa Vetom o njihovoj eventualnoj zajedničkoj budućnosti, kad sve bude gotovo u vezi sa MOB-om. Otkako se, pre pet godina, razveo od Margaret bio se u potpunosti posvetio radu i sinčiću, ne interesujući se za žene. Bio je ogorčen na Mardž i preko nje na sav lepši pol, zato što je svoju ženu zatekao

jednog dana sa svojim asistentom u krevetu i tek je ova devojka, petnaest godina mlađa od njega, probudila muška osećanja u njemu.

Zapalio je novu cigaretu.

Na šta da misli?

U svakom slučaju na nešto neprijatno, jer bi ga jedino srdžba mogla održati budnog. Onaj mladić, od koga je on napravio čoveka i stručnjaka, koji je spavao s njegovom ženom, nije više u njemu izazivao gorčinu. Tada, kada se to desilo, bio je daniima nesposoban da radi, toliko ga je žderala mladićeva nezahvalnost i razočarenje u Margaretu. Brik je sebe smatrao dobrim mužem — i nadasve dobrim ocem, koji je voleo svoju porodicu, ali se nije mogao, zbog nje, odreći svoje prave ljubavi, svog fanatizma prema poslu kojim se bavio. Morao je, dok se u sebi borio s mislima o razvodu, da prizna da je, zbog one druge, istinske svoje ljubavi, pomalo zapostavljao Mardž, ali je očekivao da će ona imati više razumevanja za njegovu opsesiju. Timoti ga je obožavao i smatrao ga herojem, besporočnim uzorom. I nije hteo da pođe s majkom, iako je i nju voleo.

Taj nemili događaj od pre pet godina nije, dakle, u njemu budio gorke misli. Bio je od one vrste ljudi koji, kad stave tačku, ne menjaju više svoju odluku. I kad s nečim raščiste, to je jednom zauvek.

Odjednom mu se u mislima ukazala lik pukovnika Bula. Da, jedino je taj nasmejani ljigavac, taj na izgled tih i uljudan, a u suštini bahat i osion čovek izazvao u njemu osećaj trajne uznemirenosti i odbojnosti. Obletao je oko Brika za sve vreme rada na planovima i montaži sa snishodljivom ljubaznošću, izlazeći u susret i najsmionijim njegovim prohtevima, tapšući ga svaki čas po

ramenu u znak divljenja i trudeći se da go ohrabri u trenucima sumnji i posustalosti, a Brik ga, ipak, nije podnosio. Pukovnikov gromki glas, njegov oduševljeni smeh i skoro sluganska uslužnost ispunjavali su ga nekim neobjašnjivim podozrenjem, pa i strahom. Bul je znao da probdi s Brikom i njegovom ekipom po čitave noći, da im donosi kafu i hranu, da nađe reči utehe i podstreka, grlio se i ljubio s njima posle svakog uspelog detalja, ali ja Brik sve te izlive privrženosti primao s besom i podozrenjem, zbog čega je često sebe prekorevao. Kad je letilica, konačno, postavljena na rampu, lice pukovnika Bula, obojeno modrim rumenilom od preteranog konzumiranja viskija, pucalo je od veselja i sreće, kao da je, u najmanju ruku, on sam konstruisao MOB-a. Držao je Brika nekoliko trenutaka čvrsto zagrljenog i u njegovim vodnjikavim očima blistale su suze radosnice.

— »Volim te kao svoga sina! — uzviknuo je.

Ni taj bučan izliv nežnosti nije mogao da pokoleba Brika u uverenju da ima posla s pokvarenjakom, iako mu pukovnik za takvo mišljenje nije pružio baš nikakvog povoda. »Eh, nek' ide do đavola! — promrmlja Brik, pokušavajući da otera pukovnikov lik iz misli.

Fidering... Gde to beše? Ime te kaznionice učinilo mu se poznatim. Pa da, upravo je ta ispičutura, taj pukovnik jednom prilikom govorio o tvrđavi Fidering, gde su, uglavnom, bili politički zatvorenici i najteži, nepopravljivi zločinci, rekavši da je taj mrki kazamat, skriven među stenama Maunt-Vernona, najidealnije mesto »za sve protivnike demokratije«. Ta je reč u njegovim ustima dobila nekakav gromki pri-

zvuk, odajući, na izveštan način, pukovnikovo shvatanje demokratije. Za njega su svi oni koji su trunuli u memljivim ćelijama te nekadašnje utvrde prvih jedinica Unije, bili smrdljiva čudovišta, slična Frankeštajnu.

Izišavši iz tunela, poslednjeg na putu ka lansirnoj bazi, Brik ugleda čudesan prizor: nad dolinom u obliku potkovica lebdele su poslednje, rascepljene prljave krpe jutarnje magle, povlačeći se žurno kanjonu koji je zatvarao to nekadanje, isušeno jezersko dno, a jarkožuti snopovi svetla probijali kroz taj tmurni pokrivač dajući išaranom kosmodromu nestvaran izgled. Sa visine od svega dve stotine metara, Briku se učinilo kao da iz svemira posmatra Zemlju, na kojoj je i njegova miljenica, raketa MOB, izgledala sićušna. Pritisnuo je gas i strelovito pohitao vijugavim drumom ka Bloku C.

2.

Sten ni sam nije znao kako je dospao na drugu stranu strmog kanjona. Njegova leva ruka bila je prostreljena i povremeni naleti prodornog bola zamagljivali su mu svest, a natopljena odeća ukazivala je na priličan gubitak krvi. Ali, sad više nije smeo da popusti. Njegov dugogodišnji san najzad se ostvario i uzbuđenje, koje ga je obuzimalo, učinilo je da zaboravi na minule tegobe i nevolje. To mu je i davalo snagu da nastavi veranje po bespuću Maunt-Vernona. Preskočio je jedan brzi potok i zavukao su u bodljikavo šipražje, da se malo odmori.

Svanjivalo je.

Zdravom rukom ispljuskao je lice, zatim je položio raskrvavljenu nadlakticu u ledenu vodu. Učinilo mu se da mu trnu kosti i da mu je ta ru-

ka potpuno bezživotna, ali se posle toga osećao čio i snažan. Pridigavši se, osmotrio je okolinu. Tvrđava je bila daleko. Kad komisija stigne u Fidering, konstatovaće da je Sten Garton, robijaš sa brojem 28945, osuđen na doživotnu robiju, ostao ugljenisan u vratima garaže. Prokletnici iz uprave utetovirali su taj broj i na pleća robijaša, ali je telo policajca, s kojeg je skinuo pantalone i kome je obukao svoj osmuđeni kaput s brojem, valjda do te mere izgorelo u požaru da se neće moći ustanoviti koji je broj imao na leđima i da li ga je uopšte imao.

Požar je, sa još trojicom kažnjenika, podmetnuo on.

Godinu dana u sebi je razrađivao svaki detalj toga plana, izračunavao sve mogućnosti i smišljao nekoliko varijanti za razne nepredvidive situacije. U međuvremenu je činio sve da na njega ne padne ni najmanja sumnja da mu se u glavi vrzmaju planovi o bekstvu. Bio je apatičan kao i svi ostali robijaši, svesni da će ostatak svog života provesti među kamenim zidinama Fideringa, koga su »od milja« između sebe nazivali Orlovo gnezdo, zbog nepristupačnog, stenovitog vrha na kom se nalazilo — ali je bio pitom kao jagnje i smatrali su ga najdisciplinovanijim kažnjenikom. Zbog toga je ubrzo postao slobodnjak i kao nekadašnjem vozaču hladnjače, povereno mu je da upravlja zatvorskim kamionom. Jedan od čuvara, koji je bio upoznat s njegovim slučajem, čak je predložio upravniku zatvora da se pokrene postupak za reviziju suđenja, jer je Sten, po svoj prilici, nevinno osuđen.

Kažnjenici su radili na obližnjem dnevnom kopu boksitne rudače. Sten bi ih svakog jutra odvezio na revir, zatim bi, u pratnji stražara,

odlazio u Klin Krek, obližnju varošicu, odakle se zatvor snabdevao namirnicama, a u smiraj dana ponovo bi se pojavio sa svojim kamionom na radilištu, da vrati robijaše u tvrđavu. Te svoje vožnje iskorišćavao je za pažljivo proučavanje okoline.

I, konačno, sinoć mu se pružila šansa da ostvari svoj san o slobodi.

Kvar na kamionu bio je neznatan i on ga je mogao otkloniti za pet minuta. Sten je, međutim, rasklopio ceo stroj i odugovlačio s opravkom sve dok i poslednji kamion s robijašima nije otišao. Ostala je samo jedna grupica od desetak ljudi, od kojih su mu dvojica, Mejsn i Blumrič, »pomagali«. S njima je bio zajedno u ćeliji i oni su bili do tančina upoznati s njegovim planovima. Na jednoj gomilici žute zemlje sedeo je stražar Sanders, Brikov zaštitnik, s mašinkom u ruci i, pušeci, s vremena na vreme požurivao Stena, jer je oktobarski rani suton pretio da ih ovde uhvati mrak.

Njih trojica, nagnuti nad motor, tiho su se došaptavali. Iako je plan bio do tančina razrađen i mada je sve teklo kako su predvideli, Blumrič se plašio i tražio da još jednom razmisle o svemu. Bio je to jedan guravi, ćelavi mlakonja, knjigovođa po zanimanju, koji se — da bi izdržavao bolešljivu ženu i petoro dece — prihvatio da sređuje knjige jednoj sumnjivoj firmi, o kojoj se, kasnije, ispostavilo da je zamaskirana filijala neke mafijaške bande. Pošto se onima ništa nije moglo »napakovati« — izvukoše ih vešti advokati — stradao je sivi miš. Blumrič je osuđen zbog falsifikovanja knjiga, na petnaest godina robije. To je za njega, pedesetogodišnjaka, bilo isto kao i doživotna robija. Radeći već dvadeset godina u jed-

noj provincijskoj gvoždari za istu, bednu platu, kada mu je ponuđeno primamljiv honorar za onaj drugi posao — iako je slutio da tu nisu čista posla — nije imao snage do odbije. Jedino se nadao da će ubrzo skupiti potreban novac i da za to vreme neće biti otkriven. Kad ih je policija pohapsila, on jedini nije imao para da uzme boljeg branioca. I osuđen, je. Zato je i prihvatio Stenov plan. Šta ga je čekalo kada iziđe odavde kao sedamdesetgodišnjak? A kod kuće je ostavio ženu, kojoj su bili potrebni lekovi, i petoro još nestasale dece... Ako nekim čudom uspe da pobegne odavde, odseliće se u neku drugu zemlju s porodicom i počće ispočetka. I to je bilo bolje, nego ovde istrnuti. Ali se sad, kada je došao trenutak da se preduzme taj rizični poduhvat, uplašio.

Mejsn je bio mlad čovek, ali sa već bogato ispisanom kriminalističkom biografijom. Mršav i sav nekačko »spečen«, izgledao je kao da će već sutra umreti na teškom radu, ali je bio neverovatno žilav. On je i bio taj koji je prvi nabacio ideju o eventualnom bekstvu. Trebalo je da odleži petnaest godina zbog ubistva jednog »dilera«, rasturača droge, koji mu je utajio neke novce. Prekaljeni i prevejani robijaš, koji je još sa šesnaest godina zapao tamnice, bavio se preprodajom narkotika i živio na visokoj nozi, držeći velike pare u jednoj južnoameričkoj banci, i nije mu ni na kraj pameti bilo da svoje najbolje godine provede u Filderlingu. On je tvrdoglavo istrajao na planu za bekstvo.

Blumrič je ponavljao stalno jedno te isto: ako sve i prođe glatko, helikopteri će ih začas otkriti po goletima Vernona. Čak i noću. A i žao mu je bilo stražara Sandersa. Zašto da strada dobar čovek?

— Ti si sentimentalna, matora budala! I kukavica, uz to — siktao je Mejsn. — Ako i uspemo, tebe treba prvog da likvidiramo, jer ćeš nas izdati!

— Ukebaće nas i baciti u lance, pa nećemo imati ni ovo malo slobode. . . — šaputao je sipljivo Blumrič, iskolačenih očiju.

— Znaš šta su govorili nekadašnji branioci Fideringa? — umeša se Sten u ovaj žestok dvoboj rečima. — Treba se boriti do poslednjeg daha za svoj skalp!

Sanders je postao nestrpljiv. Zgazio je opušak i prišao »mehaničarima«:

— Šta je, kučkini sinovi? Hoće li taj kamion konačno da krene. . . ili da pozovem ispomoć?

Mejsn se zlurado smeškao:

— Najbliži telefon je udaljen deset milja. . . Voleo bih da vidim kako ćeš to da izvedeš.

Sandersu ovaj momak s ružnim licem nije bio nimalo simpatičan. Bilo je u njegovim skupljenim očima neke fanatične vatre.

— Na dva načina, pametnjakoviću — odgovorio mu je, mimo svog običaja, nabusito. — Prvo, ovim toki-vokijem. . . nisi znao da ga imam, je l' da, filozofe? . . . a ako, nekim slučajem ne dobijem vezu, rafalom u zrak. Šta kažeš na to?

Ne skidajući zajedljiv osmeh s usana, Mejsn skrušeno odgovori:

— Jedan nula za tebe. — I tiho dodade: — Za sada.

— Znae dobro da, prema zatvorskim propisima, nijedan kažnjenik ne sme posle sumraka da ostane izvan kruga tvrđave. . . — obratio se sada Stenu, govoreći mu »vi« kao što je uvek činio kad nije bio ljut. — Ako namerno otežate s tom opravkom, to vam neće na dobro izaći. Vi znate da vas ja ne mrzim. . . — doda-

de, pogledavši prema ostalima, koji su sedeli na svojim lopatama zabodenim u rastresitu zemlju. — Jer, meni je ovde gore nego vama: ja bez krivice provodim svoje dane u ovoj rupi za škorpione i pacove. Ali, ako je to odugovlačenje izraz nepoštovanja zatvorske vlasti, ili, čak, i pobune, moraću vas, sve do jednog, napuniti olovom. Ne bih hteo da mi se tako nešto dogodi baš sada kada očekujem unapređenje i premeštaj iz ove proklete jazbine!

— Divna govorancija. . . — procedi Mejsn. — Prosto da se čovek obeznani koliko si pametan za stražara!

— Evo, gotovi smo! — reče Sten skupljajući uz bučan zveket svoj alat. Sunce je već bilo utonulo u vatreni kotao koji je samo potpalilo iza vrhova Maunt-Vernona. Iz stenovite utrobe okolnih brda izmileli su kojoti pozdravljajući zavijanjem bleđi kotur Meseca koji se pojavio na suprotnoj strani.

Od njegovih obraza samo je Blumričovo lice bilo bleđe.

Sad je, naime, po planu, nastupio »onaj« trenutak.

Izvadivši cigaretu iz gornjeg džepa svoje bluze na koju je bio prišiven broj 28945. Sten je pristupio Sandersu da zatraži malo vatre. Grupa kažnjenika već se ukrcavala u kamion. Stražar je prebacio mašinku na levo rame i mašio se džepa. Tada ga je Stenovo koleno snažno pogodilo u predeo ispod stomaka i Sanders se presamitio od bola. Karate-zahvatom, Mejsn ga je istog trenutka udario nogom u bradu i čovek se, kao vreća, stropoštao u prašinu. Blumrič je od uzbuđenja počeo da povraća. Sten i Mejsn su, uz zaprepašćene poglede robijaša, brzo presvukli Sandersa u Mejsnovo odelo, a ovaj je obukao stražar-

sku uniformu, uzeo mašinsku pušku i seo kraj Stena u kabinu teretnjaka. Petnaest minuta kasnije, kamion je stigao pred gvozdenu kapiju zatvora.

— Šta je s onim što leži na podu?
— upita stražar, raskrilivši ulaz. Bio je već potpun mrak i lica se nisu mogla razabrati.

— Bolestan je... odgovori Sten i okrenu kamion prema garaži.

— Samo nek' nije neka zaraza — gundao je stražar zatvorivši kapiju — jer će nam onda zabraniti i ono malo izlaženja iz ove prokletije!

Sten je namestio kamion pred ulaz u garažu s prednjim delom napred, a Mejsn je naredio grupici kažnjenika, koje su dovezli s radilišta, da vozilo natovare burićima s benzinom.

U kaznioni je upravo bila u toku večera robijaša i stražara, pa u dvorištu tvrđave nije bilo nikoga. Iza osvetljenih prozora stražarnice, gde su čuvari i stanovali, čuo se veseo i pomalo pijani smeh. Robijaška trpezarija na spratu bila je takođe osvetljena, ocrtavajući ljubičaste konture one dvojice što su čuvali ulaz.

Sten je u međuvremenu skinuo robijaški kaput i obukao ga Sanderu, koji je, upravo dolazio k svesti, ali ga je Mejsn ponovo udario kundakom mašinke. Otvorili su jedno bure i zapaljiva tečnost je ubrzo preplavila ulaz garaže. Drhtavim rukama Blumrič je upalio šibicu i bacio je na tanki mlaz, a Sten je otpustio ručnu kočnicu i kamion je, natovaren benzinom, krenuo niz strmo dvorište ka stražarnici.

— Požar! — povika Blumrič.

U osvetljenim vratima stražarske kuće pojavila se grupica unezverenih ljudi. Neki od njih još su žvakali. Prvi se oglasio komandir straže:

— Šta uradiste, majku vam božju!

Onda povika na svoje ljude: — Donesite aparate!

Tog trenutka zaštektao je automat u Mejsnovoј ruci i nekoliko stražara se uz jauk srušilo na zemlju. Tada pripucaše i čuvari sa ulaza. Blumrič se zateturao i pao urlajući u plamen. Istovremeno, udario je i kamion vukući plamenu nit za sobom u stražarnicu. Zgrada je, uz zaglušujući tresak eksplozije, poletela ka nebu. Nasta opšti metež. Zavisiraše sirene na osmatračnicama. Iz robijaške trpezarije, u kojoj je iznenada ugašeno svetlo, izleteše stražari mahnito pucajući i trčeći niz požarne stepenice. I njih, i one kod kapije, pokosila je Mejsnova mitraljeta.

— Otvori kapiju! — dreknu Mejsn. Sten potrča prema gvozdenim vratima i, podigavši tešku rezu, izlete napolje. Osvrnuvši se, video je Mejsna, kako se saginje da uzme mašinku od mrtvog stražara, čuo je pucanj, u magnovenju ugledao Mejsna kako se, ranjen, tetura, zatim bez daha potrča u mrklu noć.

Činilo mu se da je to suludo bežanje trajalo satima, ali kad se, iscrpljen od umora i uzbuđenja, srušio među neko pustinjско rastinje, shvatio je da je jedva kilometar-dva odmakao od tvrđave koja je poput ogromne buktinje osvetljavala celu okolinu. Tek je tada primetio da je ranjen i da krvvari. Bio je u sivim robijaškim pantalonama i košulji, čiji se rukav na podlaktici zalepio za ranu. Tabani su ga boleli od spoticavog trčanja preko kamene pustinje, a lice bridelo od ogrebotina.

Da li je potera već krenula za njim? ... I gde je Mejsn? Uprava je sigurno već alarmirala policiju u Mondani i za koji čas pojaviće se helikopteri sa snažnim reflektorima. Valjalo je krenuti dalje.

Ustao je i osmotrio okolinu. Iznad Maunt-Vernona skupljali su se crni oblaci iz kojih je, s vremena na vreme, sevnula po koja munja praćena dalekom potmulom grmljavinom. Sten je prilično dobro upoznao ovaj kraj, pa se uputio prema severu gde je, po njegovom mišljenju, trebalo da bude kanjon. Tamo bi mogao da se skloni dok prva potera prođe. Ako i zagusti, imao je kod sebe revolver, koji je uzeo iz Sandersovog pojasa. Predati se živ neće. To je čvrsto odlučio, makar oružje morao da upotrebi protiv sebe.

Nije odmakao ni stotinak metara kad započe pljusak. Lilo je kao iz kabla. To ga je osvežilo, ali je otežavalo vidljivost i napredovanje. Ako ovo nevreme potraje — pomislio je — tamo će se brže ugasiti požar, a mogla bi i ponornica, koja je po ovakvom vremenu proticala kroz kanjon, da nabuja i da mu onemogućiti prelazak na drugu stranu. Svejedno je, mora da beži u tom pravcu, jer je tamo Mondana i u njenim razasutim kućama će, možda, naći privremeno utočište. Makar i pomoću svog revolvera.

Odjednom je naglo zahladnilo. Da li je to bilo zbog kiše ili ga je, ranjenog, podilazila jeza... Ruka ga je sve više bolela, i trebalo je izvesti pravu akrobatsku tačku spuštajući se niz klizave zidove kanjona i verujući se ponovo uz njegove litice!...

Kako je počela, tako je, iznenada, i prestala da pada kiša. Šiljasti vrhovi Vernona poderali su na nekim mestima crni plašt oblaka, iza kojih se pojavila bleđičasta mesečasta svetlost. Sten je podigao oči ka nebu i oko njegovih umornih usana ocrtao se zahvalan osmeh.

— Bogovi su, ipak, uz mene! — prošapta tiho.

Ispod njegovih nogu prostirao se kanjon, iz čije se utrobe lagano dizao pramen hladne magle. Uhvatio se za žile neke biljke i, oprezno pipajući nogama, počeo da se spušta niz strminu. Ubrzo je utonuo u neprozirno testo beličaste izmaglice.

3.

Kola su se zaustavila pred žičanom kapijom Blokā C.

Stražar — neki posiveli starac — prišao je automobilu i pažljivo osmotrio tablu s registarskim brojem, zatim se udubio u spisak koji je držao u ruci.

— Vaše ime, gospodine? — upitao je suvo i strogo, ne dižući pogled sa svojih papira.

— Inženjer Brik Borman. Zaposlen sam u ovoj bazi.

— Videćemo, gospodine.

I opet se udubio u spisak, iako je već malopre našao Briково ime.

— Imate li propusnicu? — upita, podižući najzad pogled.

Bilo je jasno da je Brik ima i bilo je jasno i to da se stražar pravi važan... Ovo je bio njegov trenutak, kada je slobodno mogao da šikani-
ra »gospodu«
koja su inače, običnim danima, prolazila pored njega kao da je samo saobraćajni znak. Brik mu pokaza omanji zeleni karton, na kom je bilo odštampano da vlasnik ove propusnice ima slobodan ulaz u lansirnu bazu u svako doba dana i noći.

Stražar je klimnuo glavom, zatim je proturio svoj izborani vrat kroz bočni prozor i zavirio u kola:

— Imate li saputnike?

Brik strpljivo i s ljubaznim osmehom odmahnu glavom.

— Šta nosite u prtljažniku? — Stražar, izgleda, nije nameravao da se olako preda.

— Eksploziv — odgovori, sada već pomalo iznerviran, Brik. — Rešio sam da bacim u vazduh ceo Blok C.

Na stražarevom licu se pojavi izraz uvređenosti:

— Veoma ste duhoviti, gospodine. Ja samo savesno vršim svoju dužnost i nije red da me zbog toga zaviljavate. Ja imam samo četiri razreda osnovne, a vi ste jedan fini, školovan gospodin, ali to nije razlog da me ponižavate. Da hoću, mogao bih da vas nateram da se svučete do gole kože... a, vidite, ja to, ipak, ne činim.

Okrenuo se i širom otvorio kapiju. Prošavši pored njega, Brik mu dobaci:

— Izvini, prijatelju!

Stražar mrgodna lica otpljunu i ponovo zatvori kapiju.

Stigavši do kontrolne zgrade, Brik je zaustavio kola i dobro raspoložen, brzim koracima ušao u prostranu, kružnu prostoriju, opasanu sa svih strana elektronskim uređajima. Tu je zasad bio samo jedan mladić koji je, vidljivo sanjiv od noćnog dežurstva, srkao svoju kafu.

— Dobro jutro, Lari! — dobaci mu Brik, uz širok osmeh. — Je li sve spremno?

Momak s naočarima samo ćutke klimnu glavom.

— Je li posada stigla?

Lari baci jedan pogled na sat i unjkavo odgovori:

— Još nije. Očekujemo ih za pola sata. Uzmite malo kafe!

Brik odmahnu glavom. Bio je uzbuđen. Obišao je jedan pult s instrumentima, pa drugi, treći, zatim je zapalio cigaretu i prišao širokom prozoru.

— Tim! — povika, odjednom, uznemireno, jer je ugledao svog sinčića kako izlazi iza jednog ugla. Ot-

kud on ovde? ... Sinoć ga je dečak preklinjao da ga povede sa sobom u lansirni centar, a on je to suvo i energično odbio, pa je Timoti otišao u svoju sobu da spava. Kako je dospelo ovamo? Zar ga je onaj mrgodni stražar tek tako propustio? ...

Brik polete prema vratima i tu se sudari s krupnim i plećatim čovekom, i revolverom koji je ovaj držao u zdravoj ruci. Druga mu je bila krvava i visila o boku kao krpa.

— Ko ste vi? I šta tražite ovde? — povika Brik.

Taj čovek kratko ošišane glave i divlja pogleda samo procedi:

— Tri koraka nazad i nikakve gluposti... Inače ću da prostrelim glavicu vašeg sina!

Tada Brik ponovo ugleda Timotija, odnosno samo njegovu čupavu glavu, koja je izvirivala iz snažnog zagrljaja onog grmalja.

Lari je sedeo skamenjen otvorenih usta. Šoljica kafe zastala mu je na polovici puta do usta.

— Tako — reče smirenim glasom čovek s ranjenom rukom kada se Brik, najzad, izmaknuo. — Sedite i saslušajte me — nastavi on pokazavši pištoljem na stolicu i ne ispuštajući dečakovu glavu.

Lari se u međuvremenu pribrao i setio svog službenog revolvera u stolu, ali nije smeo da rizikuje dečakov život, jer taj ludak u vratima uopšte nije ličio na čoveka koji se šali. Komisija će stići tek za petnaestak minuta, ali Veta bi trebalo da naide svakog časa. Da li će ona, možda, nešto uraditi?

Ne skidajući pogled sa njih, Sten pride bliže i osmotri sto na kom je Lari sedeo. Nema nikakvih dugmića... dobro je. Ipak, nikad se ne zna. I naredi momku da skine naočari i da legne na pod.

— Slušajte — obrati se, najzad, Briku. — Ja sam se jutros, kada ste zastali zbog magle, ušunjao u prtljažnik vaših kola... i tamo zatekao ovog momčića, šćućurenog u jednom uglu. — Nešto, nalik na osmeh, pojavi se oko njegovih ispuca-
lih usana, obraslih jučerašnjom bradom. — Obojica smo bili slepi putnici u vašem automobilu.

Briku, u trenutku, prođe kroz glavu onaj budavi stražar na kapiji, koji je, da je hteo, mogao i da pregleda njegov prtljažnik. Možda bi to i bilo bolje...

— Ja sam odbegli robijaš iz Fideringa, osuđen na doživotnu, pa nemam mnogo šansi u izboru načina kako da ostanem na slobodi i preživim. Od vašeg sina, na koga možete biti ponosni, jer je veoma pametan i hrabar klinac, saznao sam ko ste i kuda ste se uputili. Od otkinutog rukava njegove košulje napravili smo čist zavoj za moju ranu... on ju je sam previo.

Rekavši to, otpustio je Timovu glavu. Brik je tek sada primetio da dečak nema jedan rukav na košulji. Očekivao je da će mu sin, sada već slobodan, pritrčati, ali je Timoti mirno stajao pored Stena i prijateljski gledao u njega. A ovaj je nastavio:

— Nas dvojica smo odlučili da vas primoramo da nas povedete na putovanje vašom raketom...

Brik učini neodređen pokret, a Sten ponovo zgrabi dečakovu glavu i prisloni cev pištolja na njegovo teme.

— Ali, molim vas... to je nemoguće... to nije bilo predviđeno... — promuća unezvereno Brik.

— A zar je ovo bilo predviđeno? — upita Sten, a oko njegovih usana opet se pojavi onaj setno-ciničan osmeh. — To putovanje davnašnja je

želja ovog dečaka, a ni ja nemam drugog izbora!

Tog trenutka otvoriše se sporedna vrata laboratorije. Zbunjena i začuđena, u njima je stajala lepuškasta i vitka devojka.

— Veta! Alarm! — prostenja Lari sa poda.

Odjeknu pucanj.

Niz Larijevu levu ruku potekao je tanak mlaz krvi i on jauknu.

— Ja se ne šalim, mladiću — procedi tiho Sten. — Da sam hteo, moglo je da bude i gore.

Zatim se obrati Vetu:

— Pridite, gospođice, i sedite kraj gospodina Bormana. Od ovog trenutka, svi ste moji zarobljenici. Znam da će ubrzo stići i posada i nekakva komisija. Nemamo mnogo vremena. Gospodine inženjeru, stavite svoju raketu u pogon i krenimo, inače ću vas sve pobiti. Ja nemam šta da izgubim... Vi me razumete?

— Razumem vas, ali i vi treba da razumete mene — započe, nakon kratkog razmišljanja, Brik, nastojeći da odugovlači. — Ja sam samo konstruktor te letilice, nisam astronaut i nisam baš siguran da bih umeo bezbedno da upravljam svemirskim brodom. — Sten ga je ćutke posmatrao, stežući Timovu glavu pod pazuhom. Titraj onog osmeha nije se skidao s njegovog izbrazdanog, tvrdog lica.. — Uostalom, unutrašnji uređaji su delo ove mlade dame... — I on pokaza na Vetu.

— Onda će i ona poći s nama — reče mirno Sten. Veta se jedva primetno trgla i pogledala prvo u njega, zatim u Brika.

— Znae šta... — procedi nakon kratkog ćutanja, Brik. — Kabina broda je predviđena samo za tri osobe. Toliko u njoj ima i hrane i svega ostalog što je potrebno za takodug put i tako neizvestan bora-

vak na Veneri. Za dete, dakle, nema mesta. Njega ne možemo povesti. Sem toga, ono i nije uvežbani letač.

Sten zatrese glavom:

— Nisam ni ja. Ali, mališa mora da pođe s nama.

Tog trenutka se u krugu Bloka C začu brujanje motora. Sten baci brz pogled kroz prozor: kolona automobila ulazila je na glavnu kapiju.

— Polazak! — dreknu on uperivši pištolj u Brika.

Još dvadesetak sekundi i ti ljigavi ljudi: dostojanstvenici raznih ustanova i ministarstava, novinari, televizijski snimatelji i komentatori, predstavnici armije i ostale neznalice, koje je Brik iz dna duše prezirao i čije je stupidno ulagivanje poštoto želeo da izbegne, sada su se ukazali kao njegovi mogućni spasioci, i on im se odjednom obradova. Ali, kako, na koji način premostiti još tih nekoliko minuta dok svi oni ne hrupe u ovu salu?!...

— Ako i uđemo u lift i u kabinu, neko će ovde morati da pritiska komande... — uhvatio se Brik za poslednju slamčicu. — A Lari je ranjen... onesposobili ste ga...

Čulo se zatvaranje automobilskih vrata i veseli žagor radoznale svetine.

— Napred, ako vam je život mio! I život vašeg deteta! — dreknu Sten modra lica.

Brikov pogled skliznu s revolver-ske cevi na plave Timove čuperke i njegove oči koje su ga molile.

— Idemo! — reče odlučno i pritisnu dugme lifta. Čelična vrata se nečujno otvoriše i oni, terani Stenovim pištoljem udoše. Iz srebrnaste krletke, Brik još dobaci:

— Zbogom, Lari. Učini sve što je potrebno.

Dizalica strelovito polete uvis. Trenutak-dva kasnije, čitava zgrada

lako zadrhta od eksplozije snažnih raketnih motora. Vrata laboratorije se naglo otvoriše i u prostoriju, crven kao rak, prvi utrča pukovnik Bul:

— Šta to radite? Jeste li poludeli?

Lari ništa ne odgovori, nego ćutke sede kraj jednog pulta s elektronskim komandama.

Pukovnik se nagnu k njemu:

— Čujete li šta vas pitam? Što ste lansirali MOB pre vremena? Zar ne znate da će i sam predsednik pristustvovati svečanosti?!

Mladić podiže krvavu ruku i načini nemoćan pokret:

— Gospodine, pukovniče, MOB je ukraden.

Oni, koji su stajali napolju, mogli su da vide kako se raketa u elegantnom luku vinula put neba. Ovo je zaista bila izvanredna prilika za članove komisije da se uvere u to da na MOB-u sve odlično funkcioniše.

4.

— Sklonite taj revolver, on vam ionako ne može ovde koristiti! Još uvek letimo prvom kosmičkom brzinom, pa bi, zbog bestežinskog stanja, metak — u najboljem slučaju — zakačio tavanicu kabine... ako biste uopšte mogli da ga ispalite. I uspravite naslone svojih sedišta... Još malo, pa ćete moći i da se odvežete.

— Znači li to da si definitivno odlučio napustiti zemljinu orbitu? — upita Veta namrštena čela.

— Nego šta! — upade žustro Sten. — Ne možete da me prevarite i vratite na Zemlju, jer sam već ukapirao na kom to instrumentu gospon Brik prati putanju rakete... Primetim li nešto sumnjivo, naći ću načina da vas sprečim...

— Neće biti potrebno — reče Brik tiho. — Sada se već ni meni ne ide tamo natrag.

— Takvog vas volim! — uzviknu Sten i uzdahnu: — Ne bih mogao da izdržim još jedan onaj strašan udar krvi u glavu!

Brik je izgledao sasvim miran, čak i zadovoljan. MOB je, najzad, bio njegov, a posebno ga je ispunjavalo radošću saznanje da sve u njemu basprekorno funkcioniše, da ga njegova raketa sluša kao verno kuće. Sve vreme dok je radio na nacrtima, strepeo je, jer je slutio da će njegovu letelicu vojni vrh iskoristiti u sasvim druge svrhe, a ne za naučno istraživanje svemirskog prostora. Sada je jedino on gospodario ovim kosmoplovom koji je, sve brže i brže, odmicao od Zemlje sa četvoro ljudi koje je jedan suludi trenutak sudbine sjedinio u grupicu izgnanika, noseći teret njihovih razloga za bekstvo, parajući prazninu svemirskog beskraj kao da je umesto goriva bio gonjen baš tim razlozima.

Brik je znao da sve još nije gotovo. Još je ranije bio uključio ručne komande, tako da mu oni iz Bloka C nisu mogli ništa, oni ga nisu mogli vratiti, ali je još uvek postojala opasnost da ga sustignu brzi, patrolni svemirski brodovi. Moraće što pre da se skloni iz vidokruga njihovih instrumenata.

Samo dalje od Zemlje! — ponavljao je Sten u sebi, iako nije znao kuda će ga odneti ova letilica i šta ga tamo čeka. Nadao se potajno da Brik neće pristati na Veneri: bilo je to isto, kao da ga je vratio na Zemlju. U tamošnjim bazama smesta bi ga uhapsili. Potpuna neizvesnost u pogledu cilja njihovog putovanja, međutim, nije ga uzbuđivala; znao je da svi ovi, što su s njim, dele njegovu sudbinu. I u tome je bio jedini zračak njegove nade.

Timoti je bio presrećan. Iako u početku prilično uplašen, sada je sedeo u udobnoj naslonjači, u Vetinom krilu, zadivljen onim što mu se dešavalo. Kad bude pričao svojim drugarima u školi, neće mu verovati! Ali, najvažnije od svega bilo je to da je, najzad, bio uz oca, kome se divio, i delio s njim uzbuđenja jedne velike avanture. Jedva je čekao da im Brik dozvoli da se odvežu, jer mu je ovo sedenje u Vetinom krilu bilo nezgodno — konačno, on više nije bio beba, nego pravi pravcati kosmonaut!

— Uh, kako bih sad rado popušio jednu cigaretu! — zastenja Sten, promeškolinši se na sedištu. Mučnina i neka laka nesvestica koje su mu zagorčale prve trenutke poletanja, sada su sasvim nestale i reanimirani organizam tražio je svoje.

— To je, na žalost, ovde nemoguće — reče Brik i dodade: — I ja sam pušač. Potpuno vas shvatam, — jer i ja tu želju nosim u sebi od trenutka kada sam pritisnuo prvi prekidač na komandnoj tabli!

— Zar se baš ništa ne može uraditi da bi se čovek u ovoj proklesoj konzervi osećao kao kod svoje kuće...

— Kasnije, kad pređemo u drugi sloj radijacije, staviću u pogon uređaje koji neutrališu bestežinsko stanje, pa će nam odmah biti prijatnije. Moći ćete da se krećete, a MOB je, po mojoj oceni, najkomfortniji svemirski brod koji je do sada izgrađen, pa ćete se, uz neka ograničenja, naravno, uskoro osećati kao da ste na Zemlji.

— Hoćemo li i dalje morati da nosimo ove teške skafandere? — začu se Timotijev slabašan glas.

— Ne. Čak ćemo i ta nezgrapna odela skinuti sa sebe, jer nas više nikakva spoljašnja opasnost neće ug-

rožavati, sine. Pritisak i temperatura biće potpuno izjednačeni u čitavom brodu, slično onome kako je bilo i u našoj kući. Tada ćemo zaviriti i u frižider, da vidimo šta nam je kuvarica spremila za doručak.

Tim se zahvalno nasmeši. U njegovim očima blistalo je veselje i bezgranična odanost.

— Odlična ideja — zabruna Sten

— Osećam da sam užasno gladan.

I okrenuvši se prema Vetu, zapita:

— A vi, gospodice? . . . Otkako smo krenuli, niste progovorili nijednu reč. Ne osećate se dobro?

Ona se blede nasmeši:

— Ne, ne, sa mnom je sve u redu. Samo sam . . . zamišljena. Morate priznati da je situacija u kojoj sam se našla, najblaže rečeno, nesvakidašnja. . . Nisam bila ovako isplanirala današnji dan.

— Drago mi je da ste, pored svega, sačuvali svoj smisao za humor. Zao mi je, što sam vas uvalio u ovu nepriliku, ali verujte, nije bilo drugog izbora. Znam da ovo izvinjavanje ništa ne može izmeniti. . . ali, trudiću se da vam ne stvaram nikakve druge neprijatnosti na ovom našem nepredviđenom putovanju. Ovo, zaista, nije za ženu. . .

Veta je začutala, okrenuvši se od njega, a Sten ponovo zastenja:

— Eh, prokletstvo! Sve bih dao da mogu makar samo jedan dim da povučem!

Brik je napregnuto posmatrao instrumente i odjednom je uzviknuo:

— Konačno! Nalazimo se na 16.300 kilometara od Zemlje, — prošli smo i poslednju zonu opasne radijacije!

Pomerivši dve poluge na komandnoj ploči, on dodade:

— Samo malo strpljenja. . . za koji minut moći ćemo da skinemo skafandere.

Lamele na ćelijama za stvaranje kiseonika se otvoriše i nakon nekoliko trenutaka na ekranu merača se poklopiše dve svetleće crte raznih boja. To je bio znak da je pritisak u unutrašnjosti broda ujednačen i da su baterije gravitacije ispod poda i iznad stropa stupile u dejstvo.

Brik je skinuo svoj šlem i odvezao kaiševe na sedištu:

— Hajdemo na doručak! — uzviknu i veselo skoči sa stolice.

Svi su uplašeno gledali u njega, no pošto su se uverili da je i posle ovog rizičnog pokreta Brikova glava ostala nerazbijena i da on čvrsto stoji na podu, svi su poskidali skafandere i uz razdragan žagor pustajali sa svojih mesta.

Tog trenutka, međutim, žmirkavo svetlo iznad mesta glavnog pilota postade jarko žuto i iz zvučnika se začu nečiji glas:

— Halo, Brik! Odazovite se, ako me čujete. Ovde lansirni centar u Bloku C, govori pukovnik Bul. Javite se! Čekam.

5.

Begunci sa Zemlje se zgledaše.

Šta sad? Mondana traži vezu.

Pronašli su ih!

Brik je zakoračio prema komandnom stolu, ali ga je Sten zgrabio za ruku.

Ponovo se začu pukovnikov glas:

— Javite nam svoju tačnu poziciju i isključite ručne komande. Naređujem vam!

— Šta ćete uraditi? — upita Sten uzbuđeno.

— Moram da im se javim.

— Hoće li nas vratiti — začu se Timov uplašen glas.

— Ako u svemu poslušamo naređenje, mogu.

Sten baci pogled na instrumente:

— Sad, kada su nas pronašli, mogu li i sami tačno odrediti naš položaj?

— Govorna veza još ne znači da znaju gde smo... Ako se ne odazovemo, mogli bi da pomisle da je ležer naišao na neki drugi predmet, a ne na našu raketu. Ali, ako im damo tačne koordinate...

Sten ga pogleda pravo u oči:

— Je li to vaša želja?

Brik prvo obori pogled, zatim pogleda u Vetu i Tima. Želeo je svim srcem da spase, da iščupa MOB iz ruku agresivno raspoloženih generala, ali, ovo dvoje zaista nisu zaslužili da zbog toga ispaštaju. Tim ga je, na ivici plača, molećivo gledao, a Veta je, zagledana nekud u daljinu tvrda lica, ćutala. Nije izgledala da želi da podeli sudbinu s njim i s MOB-om, iako je tamo, dole, pokazivala neskrivene simpatije prema Briku... Ali, one prave reči koje bi čvršće određivale njihovu vezu, nikad nije izgovorila.

Čovek s one strane zvučnika postajao je nestrpljiv:

— Brik! Čujete li me? Brik!

Beskrajnim prostranstvom dokotrljale su se reči izgovorena strogo, zapovednički, a ovde su zvučale smešno, bez pravog značaja.

— Brik! — ponavljao je pukovnik odnekud iz svemira. — Odazovite se! Čujete li? Odazovite se, naređujem vam!

Ko je taj pukovnik, nakićen šarenim trakama ordenja i zvezdicama, nalik na besmisleni detinju igračku?... Ko mu je dao pravo da naređuje, da pomera žive ljude kao figure na šahovskoj tabli, po svom ćefu?! S kakvim se pravom meša, čak odande, sa udaljenosti od dvadeset hiljada kilometara, u njegov život?... »Naređujem vam!« ... Ne, ovde više ne važe zemaljski zakoni,

pukovniče Bul, ovde je sve drukčije, sve ima drukčiji sadržaj... i etika, i moral, i poslušnost... i ljudsko dostojanstvo!

Prešao je pogledom svoje saputnike koji su napregnuto čekali njegovu odluku i odjednom mu posta jasno da su njih četvoro jedini istinski slobodni ljudi u ovom času.

Prišao je komandnom stolu i isključio zvučnik.

— Tako. Odsad nas više ništa ne vezuje za Zemlju. — prošapta pogledavši svoje drugove.

— Uraaa! — povika Timoti i polete ocu u zagrljaj. — Idemo, dakle, na Veneru!

Sten potapša Briku po ramenu i uz širok, zadovoljan osmeh, reče:

— Znao sam ja da si lafčina, Brik!

Dva čoveka se pogledaše i bi im jasno da će još dugo, dugo biti vezani jedan za drugog, da će još dugo deliti istu sudbinu.

— Hvala na komplimentu, Stenli — reče Brik i njih dvojica čvrsto stisnuše jedan drugome ruku.

Kasnije, dok je budan ležao na uzanom krevetu, pred Stenove oči nekoliko puta je izlazila ta slika njihovog zbližavanja. Taj učeni i hrabri čovek prihvatio je njega, polupismenog vozača kamiona i bivšeg robijaša!... Bila je to za njega velika stvar, naviknutog na neizgovoreni, ali svuda prisutni društveni prezir koji ga je svuda okruživao kao »običnog« i »prostog« čoveka. Čak ga je i njegova žena nipodaštavala. Smatrala ga je nesposobnjakovićem, mlakonjom, koji nije bio u stanju, osim svoje plate, da zaradi nijedan cent. On to nije ni želeo. Bio je zadovoljan onim što je imao, znajući da su mu sposobnosti i oskudno obrazovanje nedovoljni da bi postigao više u životu. Nije bio ambiciozan, to je tačno, a nije u sebi nosio

ni onu krvožednu, nezajažljivu želju ostalih ljudi, da po svaku cenu, postane bogat i moćan. Imao je samo jednu želju: da mu ona rodi barem jedno dete. Devojčicu, po mogućstvu. Ta mu se želja nije ostvarila, jer se pokazalo da je njegova žena nerotkinja. A on je, iznad svega, voleo decu.

U onu tuču, u kojoj je poginuo, Izboden nožem, njegov kolega, šofer, s kojim se Mili, žena njegova, tajno ljubakala, upao je sasvim slučajno. Ušao je u Harijev bife, u kom su se redovno okupljali, uglavnom, šoferi i notorne pijanice što »žicare« za jedno piće, upravo u času kada je tuča započela. Umalo ga nije pogodila jedna pivska flaša koju je neko hitnuo. Za trenutak je zabezegnuto zastao u vratima, čije se staklo, pogođeno onom flašom, uz tresak razbilo, ali je odmah bio odgurnut zahuktalim telima onih koji su se tukli, pa je pao pod jedan sto, udarivši glavom o ploču. Onog časa, kada je pokušao da se, raskrvavljene glave, pridigne, opet su pala neka tela preko njega i neko mu je tutnuo nož u ruku. Tako ga je, ošamućenog i zbunjelog, zatekla i policija, koja se očas stvorila u krčmi. Nož, koji je još uvek držao u ruci bio je krvav, a kraj njegovih nogu ležalo je izbodeno, bezživotno telo mladog Džejmija Štorka, ljubavnika njegove žene. Uzalud je ponavljao svoju priču da nije ubio, uhapsili su ga i odveli u pritvor.

Na suđenju ga je najviše teretio kao svedok — očevidac jedan drugi kamiondžija za koga se, kako je saznao, njegova žena, pre dve godine udala, kad je čula da je njegova molba za pomilovanje odbijena. Sada mu je bilo jasno da je Štorka ubio taj isti u svađi oko »ženske«, a

dobro mu je došlo i da ukloni njegov muža.

Ležeći sada u postelji, očigledno skrojenoj ne za njegovo »nestandardno« krupno telo, i zamišljeno promatrajući igru šarenih signalnih svetiljki na tavanici komandne prostorije, Sten je zaključio da više ne mrzi tu protuvu. U njegovoj duši carovao je mir i neko tiho spokojstvo. Kao i Brik malopre, i on je shvatio da je sve to već daleko od njega, kao zvezde, daleko, kao što je i on bio daleko od svega što ga je još juče mučilo i pritiskalo.

Ni ruka ga više nije toliko bolela.

— Ovde vam ne pretila opasnost od sepse... — rekao mu je Brik s osmehom, dok je Veta čupala krpu s usirenom krvlju sa njegove rane i stavljala nov, sterilni povez. Metak je, izgleda, samo povredio meso, ali se nije zadržao u njegovoj nadlaktici. Sreća. Bio je zahvalan toj ćutljivoj, crnokosoj lepotici, ali se nije mogao uzdržati da je — posle petogodišnjeg »posta« u Fideringu — u mislima ne počne svlačiti.

Strašno zgodna cura!

Promeškoltio se na krevetu i počeo da misli o svemu što mu se u ovom neobičnom danu dogodilo. Bio je odveć uzbuđen i umoran, pa mu san nikako nije dolazio na oči. Da, bio je to zaista čudesan dan!... Kad se, onako iscrpljen, verao uz strminu kanjona, nije ni sanjao da će dospeti tako visoko!... Sten se tiho nasmeja, a odmah zatim se zamisli. Dan?... Ko zna koliko je vremena proteklo od onog časa kada je, prikovan strahom, ležao u naslonjači letilice i osetio ispod sebe lak drhtaj rakete koja se nepovratno otiskivala od Zemlje!... U ovoj »konzervi«, kako je u polušali nazvao svoj novi dom, vreme nije značilo ništa. Tamo, dole, svaki je dan,

čije je isticanje uporno urezivao u zid svoje ćelije, izgledao kao večnost. A sad je lebdeo u nekom beskraju, gde je večnost postala, tako reći opipljiva.

Pridigao se i seo na ivicu kreveta.

Tim i Veta su spavali, a Brik je seдео u komandnoj prostoriji, u naslonjači pilota, udubljen u neke proračune.

— Koliko je sati? — upita Sten, prišavši.

Brik se okrete i podrugljivo nasmeja:

— Kako to mislite?

— Pa, pitam: koje je doba dana?

— Kojeg dana?

Sten začuđeno ustuknu.

— Kako to mislite: Kojeg dana? Zar sada nije — danas?! Ili ovde to ne postoji?... Već prilično dugo gledam kroz prozor, ali sem nepromenjene crnine, ne vidim ništa. Zar noć u Svemiru tako dugo traje?... Objasnite mi, osećam se kao totalna budala.

— Sedite. Pokušaću da vam objasnim. Vi znate kako izgleda točak?

— Kako ne bih znao. Bio sam vođa kamiona.

— E pa, lepo. Onda znate i to da pojedini delovi tog kotura ne prelaze isti put...

— Dabome! Što je neka tačka udaljenija od osovine, to opisuje veći krug! — zasijaše se ponosno Stenovi obrazi od sreće što pred inženjerom nije ispao naznalica.

— Što se više udaljavamo od Zemlje, dan traje duže, odnosno vreme sporije protiče i mi više ne možemo operisati sa »zemaljskim danom«. Samo da vam kažem toliko da se Zemlja obrće oko svoje ose za 23 sata i 56 minuta, dok na Veneri smena dana i noći traje 247 zemalj-

skih dana. Je l' sad shvatate te nove, drugačije odnose?

Sten je nekoliko trenutaka zabrinuto ćutao, namrštena čela, a zatim unezvereno uzviknuo:

— Ali, ja bih ipak voleo da neka-ko znam: koliko smo dugo već na putu... to, ako može, po zemaljskoj meri!

Brik uzdahnu:

— To je dosta teško, jer se i naša brzina kretanja stalno povećava, a to sve proračune otežava i čini relativnim. No, da bih vam pružio nekakav orijentir reći ću vam da je prošlo otprilike 38 sati od trenutka kako smo lansirani. Ja, kao što vidite, vodim brodski dnevnik i u njega unosim sve parametre od dokumentarnog značaja, pa i »zemaljsko vreme« datume i sate koji se očitavaju sa ovog kvarcnog ekrana, ali odmah i preračunavam. Jeste li zadovoljni odgovorom?

Sten ga tupo pogleda, klimnu glavom, zatim odgega do svog ležaja. Sad je tek osetio tu ogromnu prazninu koja je zjapila u njegovom poznavanju ljudskog znanja. Osećao se kao idiot. Setio se onog slučaja kada je — nekoliko meseci pre no što je uhapšen — vozio hladnjaču za Kolorado. Pošto su opravljali kolovoz magistrale, saobraćajac ga je oterao na neki sporedan i već odavno napušten put. Vozio je tako satima kroz noć, kroz nenaseljenu pustoš u kojoj nije bilo nijedne kuće, nijednog putokaza, pa čak nijednog psa lutalice ili cvrčka koji bi se oglasio, da ga uveri da nije zalutao na Mesec. Tada ga je prvi put u životu obuzeo ovakav osećaj bespomoćne izgubljenosti. Danima se đavolski loše osećao posle te blesave vožnje!...

Skupio se na uzanom krevetu kao tužno štene koje nikome ne treba.

Iz misli ga prenu Brikov prigušen glas:

— Hoćete li malo kafe?

Sten ga zahvalno pogleda i krenu za njim u prostranu komandnu salu.

— Kad mislite da ćemo stići na Veneru? — upita oprezno srknuvši gutljaj tople kafe.

Brik nije odmah odgovorio.

— Uopšte ne mislim poći prema Veneri — reče najzad.

Sten umalo nije ispustio šoljicu od iznenađenja.

— Za ime boga, pa kuda nas onda vozite, čoveče?

Brik je jedno vreme ćutao, zatim odgovori tihim, ali odlučnim glasom:

— Promeniću kurs. Na Veneru ni pošto ne idem, jer bismo tamo upali u klopku. Pukovnik Bul ne zna za šalu. Već je i međuplanetarni prostor opasan za nas, jer njime patroliraju brzi brodovi, a i merni instrumenti stanica, što kruže po čitavom tom prostoru, mogli bi da nas registruju.

— Kakav drugi izbor imamo? — upita Sten zadovoljan što i Brik beži od potera, ali i zabrinut zbog neizvesnosti.

— Jedan jedini i vrlo rizičan. Na žalost, ovaj je brod, kao i svaki drugi u našoj floti, snabdeven hranom i vodom samo za relaciju Zemlja—Venera, gde se ponovo popunjavaju zalihe. A to znači, po zemaljskim merilima, za tri meseca. Pošto nemamo mogućnosti pristajanja, moraćemo veoma racionalno trošiti hranu i vodu. Jedan obrok dnevno i minimum vode.

— A dete? — upita Sten.

Brik ga ošinu pogledom u kom je

bilo zrno topline, ali odlučno odgovori:

— Nema razlike. S obzirom na to da se svi veoma malo krećemo, neće nam trebati mnogo.

— Da... Ali, kuda idemo? Hoćemo li tako lutati dok svi ne pomremo od gladi... Ili imate neki konkretan plan?

Brik se nasmeja i ustade. Prišao je komandnom stolu i dade znak Stenu da pride.

— Jeste li se ikad kockali? — upita. — Da li vam se pri tom činilo da ste u takvom škripcu da vam ništa drugo ne preostaje nego da idete na »sve ili ništa«?... — Sten ćutke klimnu glavom, ne skidajući napeti pogled sa Brikovog vedrog i mirnog lica. — E pa, ovo što sam smislio, to je jedno takvo rešenje. Pogledajte!

6.

Stajali su pred ekranom, koji se prostirao preko celog širokog zida komandne prostorije.

— Mi smo sada otprilike ovde... Na dvesta šezdeset hiljada kilometara od Venere... Ova sićušna svetleća tačka, što se lagano pomiče, to je naš brod kotiran pomoću elektronike na ovaj ekran. Čekajte, da ga pogledamo na ovom drugom, dubinskom ekranu... Tako ćete lakše shvatiti naš položaj u odnosu na Veneru. Odluku valja doneti u toku nekoliko narednih sati, pre nego što uđemo u sferu njene jače privlačnosti i u rejon kruženja patrolnih brodova oko nje. Nisam upoznat sa svim pojedinostima vojnog obezbeđenja naših baza na toj planeti, ali je moguće da već na stotinak hiljada kilometara iznad Venere kruže izviđački sateliti koji upozoravaju na prisustvo stranih letilica... Stoga, zaista namamo mnogo vremena.

Brik je pritisnuo jedno dugme i slika na ekranu se promenila.

— Ovo je širi pogled na to svemirsko područje. Vidite li ove sitne tačke? Neki tvrde da su to razasuti asteroidi iz Kumove slame... Ako je tako, mi im ne smemo prići. Ali, ako nisu, onda ćemo, možda, otkriti neki novi svet!

Sten je zurio u ekran zadivljeno, iako ništa nije shvatao od onoga što je Brik, plamteća lica, objašnjavao. Toliko su se bili udubili u razgovor i rad na računaru da nisu ni primetili Vetu u Tima kako iza njihovih leđa slušaju Brikove planove.

— A šta ako su vaši proračuni pogrešni — upita devojka.

Brik je odmeri značajnim pogledom, zatim odlučno odgovori:

— I onda imamo dve alternative, draga moja. Povratak...

— ... Ili samouništenje. Je l' tako?

— Da, tako je. — odgovori Brik, vrativši se u svoju fotelju.

— Nemam razloga za ovu drugu alternativu! — reče srdito Veta i krenu ka kuhinjici.

— Veta!

Brik krenu za njom, ali se devojka nije ni osvrnula. Čak je i vrata male prostorijice zatvorila za sobom.

— Ne obazirite se na nju — dodaci Sten. — Vi ste komandant broda i biće kako vi naredite.

Brik je još nekoliko trenutaka gledao za Vetom, zatim se rasejano vrati pred ekran.

— Hteo sam da joj kažem, da je to krajnja solucija... — promrmlja tiho — i da ni ne pomišljam na tako nešto. Ako ni zbog čega drugog, onda zbog njega... — I učini nervozan pokret glavom prema dečaku. — No, da vidimo. Put bi, prema mojim proračunima, trajao približno dve do tri zemaljske godine. Za tako du-

gu plovidbu mi već nemamo dovoljno tečnog goriva, jer smo morali do sada dva puta da korigujemo putanju. Kao što znate, poleteli smo puna dva sata pre predviđenog vremena i time odstupili od idealnog pravca koji je pružao međusobni položaj Zemlje i Venere. Moramo, znači, da računamo na jednu od nuklearnih baterija. One, za sada, imaju tu manu da kad se jednom uključe, traju do iscrpljenja, jer se ne mogu zaustaviti i ponovo uključivati. Zato onu drugu, koju imamo, moramo čuvati za eventualni povratak. Rizik je prilično velik, jer ako smo pogrešili, ta druga nas može dovesti nazad samo do Venere. Bez hrane, vode i pogonskog goriva bićemo primorani da zatražimo njihovu pomoć, ili da ostanemo, lebdeći u Svemiru, prepušteni laganom umiranju.

— Znači, morali bismo imati đavolsku sreću! — uzdahnu Sten, zagrlivši Tima. Dečak pogleda u oca:

— A solarni izvori? — upita.

— Oni bi nam dali energiju samo za kruženje, ali ne i za duži let.

— A šta onda, ako je ovo neka zvezda sa ogromnom privlačnom snagom? — upita Tim, zagledan u onog žmirkavog svica koji ih je doživao, kao varljivo ohrabrenje, u ovoj zvezdanoj pustinji.

— Onda nam nema spasa, sine. Brod će izgoreti.

— Pa zar taj tvoj sveznajući elektronski mozak ne može pouzdano da nam kaže šta je ono tamo? — uzviknu Tim.

Iako i sam uplašen u mraku svog neznanja. Sten se glasno nasmeja.

— Baš nas briga, drugar! — uzviknu, podigavši Tima uvis. — Ide-mo, i gotovo!

U dečakovim očima, umesto blistavih bisera, pojavi se osmeh. On

pogleda s visine u Stenovo veselo lice i reče:

— Iako si ubica, ti si dobar momak!

Sten ga spusti na pod, čučnu pred njega i, unoseći se u dečakovo lice, procedi:

— Tu reč da više nikad nisi izgovorio, razumeš?

— Idi u kuhinju, pomozí Vetí, sine! — upade Brik. Tim ga pokajnički pogleda i odbaulja pognute glave do vrata. Tamo zastade i pogledavši u Stena, tiho reče:

— Izvini! — i uđe u kuhinju.

— Dečak je dobar. . . — prekide mučnu tišinu Sten.

— Da — promrmlja Brik, vrativši se za komandni sto. — To je ono divno kod dece. . . ta njihova iskrenost. . .

Iz kuhinje se čuo tihi zveket. Koliko bi bilo prijatnije sedeti sada na terasi njegovog doma u Mondani. . . — pomisli Brik — Veta bi pripremala i donela doručak, bezbrižno bi ćaskali, smejali se, svi troje, kao jedna porodica. Imao je tamo, dole, sve što je pozeleo. Bio je imućan.

Šta on, u stvari, traži u ovoj gluvoj, avetinjskoj pustinji? Šta ga se tiče sudbina ovog robijaša? Neka ga uhvate, neka ga smaknu! Drugo nije ni zaslužio. Sad se pritajio, jer mu život od toga zavisi, ali, ko zna kakve će još neprilike da napravi! . . .

— Gospodine inženjeru. . . — začuo je iza sebe Stenov glas. — Moraćete me svemu naučiti, jer sami nećete moći sve vreme da upravljate ovim brodom. Čovek mora nekad i da spava.

— Tu je Veta — odgovorni nabusito Brik. — Ona sve zna o tom poslu.

— Žensko je, slabašno. Ni ona neće do kraja izdržati.

— Videćemo — zaključí razgovor Brik, ljut što ga je ovaj grubijan prekinuo u mislima. Zar da mu preda brod u ruke?. . . Neukoj prostačini!? »Ubici« — što reče Tim. Nije zato otrgnuo MOB iz pukovnikovih ruku i iz ruku onih koji su ga hteli iskoristiti u tom idiotskom nadmetanju supersila za nadmoć u Svemiru!. . . Ne, njegova će raketa ostati samo njegova, kako god se ovo završilo.

Bul sigurno čitave noći ne spava, uveren da je Brik letilicu predao u ruke neprijatelja. . . Ili, bar, to namerava. . . samo smišlja kako da ga ulovi. Ako ne uspe, biće to kraj njegove vojničke karijere. Budala! Ono jeste da je vojska dala većinu sredstava za MOB i njega veoma kavaljerski plaćala, samo da sve to što pre završi. . . Raketa, dakle, nije bila njegovo vlasništvo, — ali je neće ni dati onima koji pomoću nje rade na istrebljenju čovečanstva!

A Mardži?. . . Već je sigurno saznala o odlasku njenog bivšeg muža i sina na to putovanje puno neizvesnosti. . . Da li brine zbog njega i svog deteta? Ili, možda, glumeći uveljenost, obilazi modne salone birajući crnu toaletu za komemoraciju? . . . Bila je to čudna, samoživa žena, zaljubljena u sebe. Kad se razvela, nijednom rečju nije pominjala želju da Timotija zadrži uza se. Kao kći jednog od najuglednijih političara, udala se za Brika smatrajući ga za perspektivnog mladića, koji će ubrzo ući u krug njenog oca, pa će tako i ona, preko svog muža, postati slavna i poznata. . . čak, možda, i prva dama države.

Iz razmišljanja ga trže Vetin glas:

— Izvolite na doručak. . . Ili, večeru, šta li je!

Ona se smešila. Bilo je, znači, opet sve u redu.

Ne, ne, nema povratka na Zemlju! — pomisli Brik živahno ustajući iz naslonjače. Njihova sreća, njihov pravi dom je ovde!

— Žao mi je zbog onoga, malopre. . . — reče Veta tiho i baci jedan topao, pokajnički pogled na Brika. Stavila je činiju pred Tima i pomilovala njegovu čupavu glavu. Brik je, sedajući za sto, osetio neizmernu sreću. Biće im lepo tamo, na onoj planeti. Razdragano je rekao:

— Podelićemo posao. Uređaji, dođuse, funkcionišu automatski, ali je čovekovo prisustvo uz njih ipak neophodno. Zato ćemo na smenu nadziravati rad kosmoplova. Svako od vas proći će kroz kratku obuku.

— Zar i ja? — upita Tim.

— Naravno.

— Urrraaa! — skoči dečak sa stolice i, nagnuvši se preko stola, zagrlji oca. Pri tom je uspeo da prevrne činiju sa doručkom.

— Obuzdaj se i budi pažljiviji, jer nemamo mnogo hrane za put! — reče Brik, oslobodivši se zagrljaja.

— Ova vest вреди više od jednog doručka. . . — zagalami veselo Tim. Toga časa pred njim se pojavi jedna činija. Stenova. On ju je gurnuo pred dečaka!

— Samo ti jedi. Kapetani svemirskog broda moraju biti jaki — reče osmehujući se.

Tim se nagnu i poljubi Stenovo neobrijano lice.

Bili su opet prijatelji.

— Nećemo svi jednako vreme dežurati. . . — nastavi Brik — Tvoja će deonica, Time, trajati tri sata. . .

— Samo iz početka, jel' tako, tata? . . — primeti molećivo dečak. Brik nastavi kao da je prečuo njegovu upadicu:

— . . . Veta će dežurati pet sati, s obzirom na to da ona obavlja, u neku ruku, i dužnost domaćice. . . a

Sten i ja ćemo sedeti za onim stolom po osam sati dnevno. Pri tom mislim, naravno, na zemaljsku meru vremena. Je li u redu?

Sten stavi svoju veliku šapu na Brikovu ruku.

— Hvala, šefe. Videćete, opravdaću vaše poverenje.

Ustajući, Brik reče:

— A sad, ako ste završili, da vidimo kako se to radi.

Sledili su dugi i naporni časovi obučavanja, ali su oni proleteli kao minuti i kada se Brik, konačno, digao od komandnog stola da preda svoje mesto Veti i da pođe na počinak, svi su bili uzbuđeni i srećni. Ispunjavalo ih je osećanje da su postali važni činiosi jednog, možda, epohalnog poduhvata.

7.

MOB je zaista bio izvanredno konstruisan i opremljen vasijski brod. S njegovim svojstvima nije se u to vreme mogla meriti nijedna druga letilica na svetu.

Iako se za njegovo lansiranje još uvek koristilo tečno gorivo, bila je to pogonska smesa tajnog, specijalnog sastava, sa neverovatnom potisnom snagom. Zbog toga su motori letilice bili relativno mali i omogućavali su MOB-u da uzleti sa bilo kog terena. Ovo je bila jedna od njegovih velikih taktičkih prednosti. Letilica je i po svojim dimenzijama predstavljala revolucionarnu novost: zdepasta i manja raketa, ali mnogo snažnija od dotadašnjih, nosila je udoban i prostran brod, opremljen najsavremenijim uređajima i — oružjem. MOB je, sem toga, rastavljen na delove, lako bio prenošen transportnim avionima i relativno brzo montiran. To je još više povećalo njegovu taktičku vrednost,

jer mu nije bio potreban, u stvari, nikakav specijalni poligon za uzletanje. Zbog njegovih izvanrednih manevarskih svojstava, armija ga je potajno pripremala kao oruđe za orbitalno bombardovanje i za presretanje drugih letilica. Konstruisan tako da je mogao da posluži u mnogobrojne svrhe: kao matična, orbitalna stanica ili izuzetno brzi borbeni brod, kao prostrana i udobna, svim potrebnim uređajima opremljena naučna laboratorija ili letilica za specijalne zadatke u vasioni. Osnovna zamisao njenog stvaraoca bila je da će prevashodno biti korišćena za duga putovanja i istraživačke poduhvate. Zato je Brik u prostoriji gde je pukovnik tražio mesta za skladištenje projektila, smestio kupole za zamrzavanje letaća i njihovu dekontaminaciju, a u navigacionoj kabini je imao elektronske uređaje za osmatranje nebeskih tela, pa i, naravno, drugih letilica. Takve instrumente, pre MOB-a, nije imao nijedan svemirski brod, već je, u te svrhe, korišćen, uglavnom, lejzer i računar.

Pred tim ekranom sedela je sada Veta, pokušavajući da u viziru uhvati nešto svetlucavo što se iznenada ukazalo iz pravca Venere.

Sada, kada je — kao najupućenija — preuzela dežurstvo od Brika i kada su ostali pošli na počinak, Veta je odlučila da ostvari ono što je smislila u kuhinji, dok je priprema la obroke za svoje saputnike. Brik i Sten, iscrpljeni od skoro dvodnevnog bdenja, spavali su, a i Tim je pristao da ponovo legne kako bi bio svež i koncentrisan kad na njega dođe red da dežura.

Uređaji su funkcionisali besprekorno. Veta je morala, iako nevoljno, da oda priznanje oštroumnosti i stručnom znanju Brika, konstrukto-

ra ove složene letilice, ali je, u stvari, za sve vreme rada na projektima smatrala da je nezasluženo gurnuta u drugi plan, te je — u svojstvu asistenta — radila samo poslove od sekundarne važnosti. Došla je u Morданu s briljantnim preporukama, kao veoma perspektivan mladi ekspert za astronautiku, ali se već na početku sudarila sa neprobojnom harizmom Brikove ličnosti, koji se i ponašao kao neprikosnoveni, bespogovorni rukovodilac rada na projektu. Ta rana na njenoj ambicioznosti pekla ju je dugo, ali je Veta znala da čuti i da čeka.

Sada je sedela za signalnim sklopom, odnosno njegovim video-realizatorom, koji je delimično bio njeno delo. Dugo je na tom ekranu skakutala samo jedna, čas tanka, čas deblja, gusenica ljubičaste boje dok se konačno nije primirila i obojila ceo stakleni pravougaonik u plavo. Veta je prigušeno i radosno uskliknula: to je bila poruka koja je dolazila kroz gluve daljine, signal sa voljene Zemlje — divna, tajna javka: ČULI SMO TE!

Ustala je i zasenivši foto-čeli je, zatvorila vrata spavaonice. Zatim je tiho progovorila:

— Halo, Mondana! Čujete li me? Ovde MOB, govori Veta. Javite se!

Prošlo je nekoliko beskra jno dugih sekundi. U prigušenom zvučniku kovitlali su se samo krckavi šumovi prostranstva, a zatim je jedan ljudski glas iz daljine odgovorio:

— Mondana ovde. Slušamo vas.

U Vetinim očima zablistale su suze i ona nije odmah mogla da odgovori, toliko se gušila od uzbuđenja. Onaj glas se ponovo javio, hladan i bezličan:

— Diktirajte položaj, molim.

Veta je bacila brz pogled na ekran i izdiktirala brojeve i šifre koje

su označavale gde se MOB nalazio u svemiru. Zatim je žurno dodala:

— Ne letimo ka Veneri, ali još nas možete lejzerom pratiti. Bićemo u vezi za nove koordinate. Vi se nemojte javljati, sve dok nam se ne približite. Kraj poruke!

Hitro je isključila pulsirajući signal na audio-vezi, uzela blok i olovku, i što je ležernije umela, počela je da obrađuje podatke sa kompjutera. Nije se okrenula, ali je imala osećaj da neko stoji iza nje. Osmelivši se, ipak, bacila je brz pogled na bešumna metalna vrata spavaonice: — bila su zatvorena. Bila je to, znači, samo njena nemirna svest!... Veta se nasmešila. Zar ona, koja je uvek umela uz maksimalnu koncentrisanost da vlada sobom, zar ona da izgubi živce?!...

Pogledala je kroz prozor. Beskrajna crnina vasiona bila je protkana zlatnom paučinom sunčevog svetla, kao duboko more u čijim se tamnim dubinama razabira svetlucava, fina čipka razigranih zraka. Zvezde bi čas blesnule, čas zgasle, kao udaljeni signali. Među njima, sada već palacaju i svetla letilice sa Venere!

Vratila se ekranu. Da, to sićušno svetlo se približavalo, iako je bilo još uvek jako-jako daleko, ali je njen lutajući lejzerski snop izgledao kao da neko maše zastavicom nade!

Ponovo je uključila mikrofona:

— Vidim vaš brod. On je sada na nekih trideset hiljada kilometara od nas. Pratiću njegovo kretanje.

Glas sa Zemlje bio je sada jasniji. Govorio je pukovnik Bul:

— To je »Paun«. Pribeležite njegovu šifru. S njim su krenule još dve brze poterne letelice.

— Razumem — odgovorila je Veta, zapisavši izdiktirane signale, zatim je upitala: — Kako je Lari?

Pukovnikov odgovor bio je kratak i odsećan:

— Ruka mu je zalečena. Biće izveden pred vojni sud.

Veta je zanemela od zaprepašćenja. Pre no što će se sve ovo desiti, ona se zabavljala s Larijem. Čak joj se na trenutke činilo i da voli tog čestitog momka. Onog jutra, kada je MOB ukraden, ona je došla kolima po njega da ga odveze sa noćnog dežurstva, pravo u svoj stan. Prethodno je nakupovala pića i hrane za dva dana, rešena da njih dvoje ne izlaze iz kuće sve dok im traju zalihe. Zašto vojni sud?... Zar zato što nije sprečio tog zločinca?! Pa, pokušao je! Zar je tom prokletom pukovniku MOB bio važniji od njihovih života?...

Odgovorila je uzdržano i hladno:

— Potrudiću se da uspostavim vezu s Paunom!

Onog časa kada je pritisnula prekidač, osetila je dve teške ruke, kao obruč, na svome vratu.

— Droljo! — siktalo je Sten prigušenim glasom. — Zar tako, a?!

Podigao ju je iz stolice kao perce i snažno udario po licu.

— Zemlje si se zaželela, je l' da? — Stenova divovska senka se nadnela nad nju i ona je u poslednjem trenutku uspela da izbegne novi udarac.

— Crve jedan, izdajnički! Da nismo ovde svi zatvoreni, jednostavno bih ti razmrskao glavu... — groktao je, unoseći joj se u lice. — Ovak, ovo će ostati samo moja i tvoja tajna. Briku neću ništa govoriti; ima on, i bez toga, dosta briga... Dobro sam ja osetio, još prvog dana, kakva si ti! Nikad nisam voleo ljude koji tako tvrdo umeju da ćute, znaš?... A posebno ne verujem nijednoj ženi. Vešta si i prepredena, dubre jed-

no, i podmukla, kao kojot, ali bivšeg robijaša nisi mogla prevariti!

Veta ga je ćutke odmerila, zatim izišla u kupatilo i obrisala krv sa usana, stavivši hladan oblog na pomodreli obraz. — Neka on samo priča! — pomislila je. — Ako zaista ne misli Briku ništa da kaže, biće dobro... Paun već nije daleko, pronaći će ih i bez nje.

Sten je seo za komandni sto i isključio astro-ekran. Tada su se u vratima spavaonice pojavili Brik i Timoti.

— Šta ti je? — upita zabrinuto Brik, videvši oblog na Vetinom licu. Ona pogleda u Stena, ali je on ćutao, petljajući nešto oko instrumenta.

— Ni sama neznam kako... okliznula sam se i udarila u ivicu komandnog stola.

— Premorena si. — reče Brik nežno — Idi, ispravaj se malo. Pretrpali smo te obavezama.

Tim je zagrlj, poljubi u bolan obraz i reče:

— Ja ću te negovati, Veta, a i u kuhinji ću ti pomagati. Videćeš kako sam vešt!

I, uhvativši je za ruku, povede Vetu prema spavaonici. Ona zastade u vratima:

— Nisam završila dežurstvo...

Sten je ošinu pogledom punim mržnje:

— Idite, mi ćemo vas zameniti.

Vrata se nećujno zatvoriše za njom.

Brik priđe stolu, ponovo uključi video-ekran i pogleda u tabelar.

— Nešto smo usporili... Ne znam zašto.

Proverio je nekoliko instrumenata, zatim slegnuo ramenima.

— Ne razumem. Jeste li vi nešto dirali u međuvremenu? — obrati se Stenu. Ovaj samo odmahnu gla-

vom. Tog trenutka Brik primeti svetlo na ekranu: bio je to, nesumnjivo, lejzerski top. Istog časa MOB se zaljulja.

— Pronašli su nas! — uzviknu Brik. — To je bio projektil upozorenja koji se rasprskao sasvim blizu!

Tada je primetio da brojač radi, neprekidno beležeći podatke o položaju one letilice. Neko je, znači, osmatrao taj brod!... Ponovo pogleda u Stena i upita:

— Jeste li vi znali za ovo? — pokazala na svetleću tačku koja se munjevito približavala. Sten opet ćutke klimnu glavom. — Pa, zašto mi niste ništa javili.

Slegnuvši ramenima, Sten procedi:

— Nisam znao šta je to... pa nisam hteo da vas uznemiravam.

Brik uključi signalni sklop. Istovremeno začu se glas iz zvučnika:

— Govori vam pukovnik Bul. Predajte se smesta i izvršite spajanje s Paunom. Vaš brod je na nišanu. Odbijete li — otvorićemo vatru.

Ovo je poslednje upozorenje.

— Odgovorite na vatru vatrom! — prosikta Sten.

Brik odlučno odmahnu glavom:

— Nikada neću odstupiti od svog principa: MOB ne sme da postane oruđe nasilja! — On pritisnu taster mikrofona: — Pukovniče Bule, čujte me. Posada ovog broda odlučila je da se više ne vrati na Zemlju.

Nakon trenutka pauze, za koje je vreme Bul savlađivao svoj bes, ponovo se začuo pukovnikov, sada osetno pomirljiviji, glas:

— Brik, potpuno shvatam vašu situaciju. — I onda mu glas odjednom postade histeričan: — Ali, savladajte nekako tog ludaka koji vas primorava na takav postupak! Imate, valjda, načina, sto mu gromova!

Opet trenutak pauze, pa je Bul nastalo, blago i meko, kao da govori nekom detetu:

— Slušajte, vi se nemate čega bogati... Vama se neće suditi, jer znamo pod kakvom ste prinudom učinili taj akt neposlušnosti. Bila bi, zaista, đavolska šteta da uništimo MOB zbog neke gluposti... A vi nas, tim otporom, primoravate na to. Razumete me?

— Moram da vas razočaram, pukovniče: uopšte ne govorim pod prinudom. To je moja konačna, dobrovoljna odluka.

Mikrofon je, s one strane, divlje zakreštao:

— Uhapsite tog idiota! Neka neko smesta preuzme komandu! To je naređenje, čujete li me?! Veta, smesta izvršite naređenje!

Sa MOB-a, međutim, niko nije odgovarao na bujicu psovki koje su iz pukovnikovih usta kuljale kroz svemir. Njegove poslednje reči: »Narediću da vas unište, majmuni jedni!»

— Brik je dočekao smehom, zatim je ponovo uključio mikrofon:

— MOB zove Pauna. Slušajte me, govori vam slobodan čovek, inženjer astronautike, Brik. Nudim vam jedan novi svet! Ne dozvolite da vas nekoliko usijanih glava, u kojima nema ničeg osim mržnje, natera da postanete sredstvo za razaranje onoga što je ljudski um vekovima stvarao. Priključite nam se!

Začu se glas mladog muškarca:

— Ovde komandant Pauna, kaptan Grem. Gospodine Bormane, ja vas lično veoma cenim, a cenim i vaše uverenje da ste slobodan čovek, ali, naređenje moram da izvršim. Dajem vam jedan minut da obavite manevar i da se priključite našem eskortu. U protivnom, biću prinuđen da vaš brod napadnem svim oruđima. Kraj poruke.

— Kapetane Greme, obraćam vam se kao mladom čoveku koji je na Zemlji ostavio majku, ženu i decu, dom i prijatelje. U ime miliona takvih majki i dece, ja vas pozivam da otkazete poslušnost. Vaši najmiliji sigurno ne žele da se priključite onima kojima je jedini cilj da razore svet! Priključite nam se!

Mikrofon iz zemaljskog centra ponovo je zakreštao:

— Šta razgovaraš s budalom?! Pucaj!

Na digitronskom brojaču nemilosrdno su odskakivali brojevi sekundi, a kada je prošao onaj sudbonosni tren, na oba broda pritisnuto je po jedno dugme. Jedno je poslalo smrtonosnu, nuklearnu strelu među zvezde, a drugo je uputilo jedan ljudski splav u pravcu nepoznatog, novog sveta.

8.

Takav strelovit manevar mogao je da izvede samo MOB.

Brik je iz sve snage povikao:

— Na hvataljke! Držite se!...

— I letilica se munjevitom brzinom strmoglavila u ambis svemira, da bi se već sledećeg trenutka, obavijena plamenom pomoćnog motora i vođena veštom rukom svoga stvoritelja, strelovito uputilo prema zvezdanim daljinama. Briku se zaista činilo da je splet njegovih nerava utkan u sve vodove instrumenata i da su on i MOB postali jedno, da je taj čudesni brod deo njegovog mozga, njegove svesne volje. Ustreptao i u zanosu podviga, još dugo je, posle ovog neverovatnog manevra, sedeo u pilotskom sedištu, uzbuđen i srećan.

MOB je, jednostavno, sposoban na sve, zaključio je.

Odjednom je osetio pljeskanje krupnih šaka po ramenu:

— Majstorski ste ovo izveli, šefe!
— rekao je, nagnuvši se preko njegove stolice, toplim glasom Sten. — Zaslužili ste jedno piće!

— Pa... — odvrati Brik lukavo se smeškajući — imam ja i to, u tajnom sefu. Trebalo je da ga popije posada, posle uspešnog lansiranja. No, kako smo mi tek sada zaista lansirani, mogli bismo da potrošimo tu bocu šampanjca!

Iz odeljenja za hibernaciju Brik je izneo flašu i čep ubrzo puče. MOB je, vođen elektronikom, mirno plovio kroz svemirsko prostranstvo, a naši izgnanici veselo su časkali za stolom, podgrejani penušavim vinom.

— Zar ovo nije smešno? — upita Timoti.

— Šta to? — upita Sten.

— Pa to, da smo mi, u stvari, postali vanzemaljci! — uzviknu Tim. — Negde sam peočitao da su, nekad davno, inteligentna bića sa neke druge planete posetila našu Zemlju, a sada mi idemo na neku drugu planetu!

— Šta je u tome neobično? — upita Sten jogunasto.

Svi se nasmejaše.

— Da, i ja sam o tome, doduše dosta davno, nešto čuo. — reče Brik. — Oni, koji u to veruju, čak smatraju da smo mi postali razumna bića zahvaljujući nekakvom vrlo složenom i dugotrajnom genetskom inženjeringu.

Veta pogleda s neskrivenom ironijom u Stena i, uz smeh, tiho primeti:

— Imali su, izgleda, i neuspeha u tom svom poslu!

Sten se dobroćudno smejućio ne shvativši oštricu njene primedbe.

Tim se obrati ocu:

— Misliš da to nije bilo moguće?
Brik slegnu ramenima:

— Pa, slušaj, ljudi su danas zaista daleko odmakli u genetici postigavši zapanjujuće rezultate, ali, ipak, nisu uspeali da, recimo, od konja naprave filozofa.

— Tvoje je poređenje, izvini, glupavo! — uzviknu Tim. — Konji jesu pametne životinje i mi bismo, pomoću genetskih manipulacija, možda mogli da ih učinimo još razumnijim. Ali, oni nikad ne mogu da postanu kreativna bića, a ja mislim da je to presudno kod čoveka.

Brik s čuđenjem pogleda u sina. Zaista ništa nije znao o tom momčiću. Samo ga je, jednostavno, voleo kao što svaki roditelj voli svoje dete: sa odstojanja prezauzetosti, površno se baveći sa njim, zaokupljen samo svojim životom, svojim problemima. A sad ga je taj klinac iznenadio ne samo bistrim umom, nego i poznavanjem stvari o kojima se deci — podcenjujući njihov uzrast — govori više šaljivo i s ironijom.

— Stvorenja koja želiš da kloniraš, da ih mutiraš u bića s višim osobinama moraju za to da imaju i neke preduslove, neke prirodne datosti: koliko-toliko razvijeni mozak, govorni aparat i, kao najvažnije: ruke, a ne kopita, ili peraje! — dodade Tim.

— Ne znam... — slegnu ramenima Brik — ali, meni je ta teorija nekako labava. Postavlja se, pre svega, pitanje, zašto bi ta inteligentna bića, ako su uopšte dolazila! s neke, tamo, udaljene planete stvarala razumna bića na Zemlji?... S kakvim ciljem? I zašto bi uopšte dolazila k nama?... Ne govoreći o faktoru slučajnosti, jer se moglo dogoditi da na Zemlji ne pronađu pogodna bića za tu mutaciju?!

Sten je napregnuto pratio dijalog ne krijući svoje simpatije prema de-

čakovom žustrom rezonovanju, koje ga je i podstaklo da upita:

— A zašto vi idete na tu nepoznatu planetu?

Brik se nasmeja:

— Pitanje je zaista na mestu. Još ćeš me naterati, sine, da se ozbiljni-je pozabavim tvojim »teorijama«... No, zaista, nijedno drugo biće tokom mnogih milenijuma nije se razvilo u razumnog stvora i da smo mi genetskom manipulacijom postali od homoida ono što jesmo. To bi značilo da su oni dolazili više puta. Jer, recimo, neandertalac sigurno još nije bio »homo sapiens«!

— Ja sam pristalica onog Švajcarca, koji je prvi izneo tu hipotezu o intervencijama vanzemaljaca — umeša se Veta u razgovor. — Čudilo me je, naime, da su, recimo, Majje, koje su tako reći živele još u kamenom dobu ne znajući ni za obradu metala, ni za staklo i leće, nisu imale neki kontinuitet u civilizacijskom razvoju, a poznavale su, i to veoma precizno, — sve tajne nebeskih zakona, imali tačan kalendar i veoma razvijeno pismo... bez teleskopa, bez prethodne kulture... i potom nestale, kao da ih nikad nije ni bilo!

— Da, to je doista čudno — zamišljeno primeti Brik.

— Sličan je slučaj i s Egipćanima — nastavi Veta. — Odjednom piramide, gorostasni kipovi, mumifikacija, astronomija, pismo, a pre toga i posle toga ništa! I ta se civilizacija, pošto nije imala kontinuitet, ugasila. Nestala prosto!

— Slušajte, Brik, mora da ima u tome nečega... — primeti Sten. — Ja, doduše, malo znam o tim stvarima... nešto se sećam za one Egipćane, to smo učili... ali sam mnogo čitao Bibliju. To je u našoj kući bilo

obavezno. Pa, čak, i tamo ima nešto o tome. Recimo, prorok Ezekijel...

— Da, da — prekide ga Brik — sve sam ja to čitao i slušao... ali, mene još uvek kopka ono moje prvo pitanje: z a š t o ? ! Šta je navelo ta bića sa druge planete, iz jednog, sasvim sigurno, drugog sunčanog sistema, da dođu na Zemlju? ... Naučna radoznalost, osvajački planovi ili neka nužda... nešto što ih je primoralo da krenu u rizična, daleka istraživanja? ... Jer, morate priznati, takvo je putovanje, čak i ako imaš najsavršenija, sredstva, veoma rizična!

I kao da neko želi da potvrdi njegove reči, odjednom se začu snažan tresak i MOB se zaljulja. Svi zane-meše. Da ih nisu njihovi progonitelji opet stigli i pucaju u njih?! ... Ne, ne, to je bilo nemoguće. MOB je jurio nedostižnom brzinom kroz vasion-ski prostor, gonjen snagom nuklearne baterije i nije bilo tog zemaljskog broda koji je mogao da ga stigne. Nisu, valjda, naišli na letilicu vanzemaljaca?! ... Pod utiskom malopredašnjeg razgovora, Brik skoči i uključi video-ekran. Na plavičastom staklu vizira plamtele su bezbrojne tačke i odjednom se pojavi užarena brazda koja je munjevito prohujala kraj MOB-a.

— Ušli smo u zonu asteroida! — uzviknu Brik i sede za komandni sto. Odmah je uključio ručni upravljač, vratolomnim manevrima pokušavajući da izbegne sudare s tim nebeskim piratima, koji su, kao iz busije, iznenada iskršli i nemilice bombardovali čvrsto telo MOB-a. Tako je, posle stotine hiljada kilometara mirne plovidbe, odjednom nastupila situacija puna opasnosti, prekinuvši njihovu idilu. Onaj susret s Paunom u usporedbi s ovim ličio je na naivnu šalu. Niko nije mo-

gao da odgovori na pitanje koliki je taj asteroidni pojas kroz koji su prolazili i šta ih još očekuje. Prolazili su kroz ovo područje, kao što su, nekada, koračali davni istraživači kroz džunglu ne znajući kakve neispitane opasnosti ona krije!...

Dogovorili su se da na spavanje idu samo pojedinačno, a da u navigacionoj prostoriji uvek bude troje. Tim je prvi otišao u spavaonicu. Na šampanjac su potpuno zaboravili.

— Sećam se, jedne godine sam s jednim penzionisanim kolegom otišao u ribolov. ... — započe Sten, da nekako ispuni napetu tišinu koja je, posle onako vedrog ćaskanja, zavladala u kabini. — Imali smo sreće: ulov je bio bogat preko očekivanja. Taman je moj čiča okrenuo svoj brodić da se vratimo, kad, odjednom, naiđe oluja! Naš mali motorić je stenjao, škripao, čas se propinjao kao podivljali konj na rodeu, skočivši na vrh talasa, čas bi se ustremio ka crnoj dubini, da se u nju zauvek zarije. ... a moj starac stajao je uspravno kraj kormila, sa svojom izgorelom lulom međ krezubim viličama i samo nešto mrmljao. I, zamislite, taj isušeni, nikakav čičica izveo je naš brodić, između stena na obalu!

— Kako se zvao taj starac? — upita nehaljno Brik.

— Sem.

— Zar ti ja ličim na njega?

— Ma jok! Ja to onako. ... odgovori Sten i nasmeja se.

— Ja ne marim, ako hoćeš, odsad me zovi Sem! — pridruži mu se u smehu Brik.

I njemu, i Stenu je, pri tom, promaklo da je Brik oslovio svog saputnika sa »ti«. Jedino je, s izvesnom zavišću i neodobravanjem, to primetila Veta. Dugo su sada već plovili zajedno i bili su, na neki način,

kao ratni drugovi. Uspomena na neprijatne trenutke u lansirnoj sali Mondane odavno je izvetrila iz Brikovog sećanja. Čak je, u neku ruku, bio i zahvalan Stenu što ga je, kao neka vrsta usuda, gurnuo na stazu ostvarenja svog davnašnjeg sna, a kad je ovaj robusni vozač kamiona stajao kao vrstan pomoćnik, on ga je sasvim prihvatio. I češće mu je poveravao, čak i složene zadatke, nego Veti.

— Hoćemo li se izvući? — upita Sten, zagledan u video-ekran.

— Dok je tvoga Sema, nema da brineš! — uzvрати, veselo, Brik. U toj, veoma kritičnoj, situaciji osećao se srećan, jer je u potpunosti gospodario svojom letilicom, čija su manevarska svojstva i njega samog iznenadila, a njegovo izvanredno poznavanje astronautike srećno se udruživalo s prisebnošću i instinktom. Ponekad ni sam nije znao šta mu je od svega toga više pomoglo da se izvuče, ali je bio još uvereniji u to da će uspeti u onome što je namerio da učini.

— Koliko smo sada daleko od Zemlje? — obrati mu se iznenada Sten.

— Zar ti još uvek misliš na dobru staru Zemlju? ... A ja sam mislio da te više zanima koliko još ima do cilja!

— Pa, jel' znaš? — upita uzbuđeno Sten ne primetivši da je i on sada rekao Briku »ti«.

— Naravno da ne znam, nasmeja se Brik — jer ne znam ni kuda idemo. Zapravo imam cilj, ali ne znam šta je to. A što se tiče Zemlje, od nje smo jako, jako daleko, i vremenski i u kilometrima.

Videvši kako ga Sten tupo posmatra, on se nasmeja:

— Objasniću ti jednog dana kad budemo opet mirno plovili!

Tog trenutka nestade slika s ekrana.

— Šta se desilo? — upita iznemireno Veta.

— Mora da je neki grumen uništio antenu. . . — odgovori Brik pokušavajući uzalud pritiskanjem raznih tastera da oživi vizir. Zatim se okrete na stolici i mirnim glasom reče:

— Neko će morati da iziđe i da ga demontira, unese ili tamo popravi.

— Ja ću! — oglasi se spremno Sten.

Brik odmahnu glavom:

— Na žalost, nećeš moći. To mora da uradi stručnjak.

I on pogleda u Vetu.

Njihov je odnos, od onog slučaja s pukovnikom Bulom, bio prilično hladan. Kada je već sve prošlo, Brik je, onako usput, i ne bez čuđenja, upitao Vetu otkud to da je Bul njoj hteo da poveri komandu broda, pa i sam akt Brikovog hapšenja. . . a ona je izbegla direktan odgovor, rekavši, kroz usiljen smeh, da je pukovnik budala. Sten je, shodno obećanju, i dalje ćutao. Brik, međutim, nije bio zadovoljan Vetinim objašnjenjem, ali se pravio da čitavoj stvari ne pridaje poseban značaj. Ipak, pitanje ga je i dalje kopkalo, jer se prisetio nekih ranijih poluglasnih šuškanja između nje i pukovnika, ali je to, tada, pripisivao Bulovoj sklonosti da se svakoj zgodnijoj ženi udvara. Razmišljao je takođe i o neobičnoj brzini i energičnosti od pukovnikove strane da se dovede baš Veta iz jedne udaljene baze na mesto njegovog asistenta koga je otpustio zbog afere sa Mardž. Veta se već tada ponašala kao da je ona rukovodilac rada na projektu i Briku je trebalo mnogo takta i umešnosti da tu njenu ambicioznost neutrališe. Zar je ona agent?. . . I zar je on,

zbog nečega, već tada bio sumnjiv pukovniku?

Veta odgovori na Brikov pogled bez dvoumljenja:

— Biću spremna za dva minuta da izvršim zadatak!

Ušla je u prostoriju gde je bila smeštena specijalna oprema, obukla se, stavila skafander i s vrećicom alata stala pred blindirana vrata. Sten joj je pričvrstio kabel pomoću kojeg će bezbedno moći da lebdi i na njen znak da je sve u redu, Brik pritisnu dugme i ona nestade kroz okrugli otvor. Sekund kasnije, poput skakača u vodu, ona je izronila, raširenih ruku i pokretima plivača prošla ispred prozora. Videli su je kako se hvata za metalne lestve, zatim je nestala iz njihovog vidokrug. Video je bio mrtav, te je majušna kamera na krovu broda uzalud prenosila njenu sliku.

Bila je sama sa zvezdama. Nekoliko trenutaka ništa nije videla, jer se od njenog daha skafander bio zamaglio, a zatim se staklo počelo lediti. I sam krov bio je klizav, obmotan tananim slojeminja. Jedina veza s onima unutra bio je mikrofon unutar kacige. Pokušala je učestitim toplim dahom da napravi makar i mali otvor na staklu skafandera.

Čuvši njeno dahtanje, Brik zabrinuto upita:

— Kako je tamo Veta?

— Sve je O.K.! — glasio je odgovor.

Znala je da ne sme odustati. Prvo, to bi značilo da moraju nastaviti plovidbu na slepo, kao podmorničari kojima se pokvario periskop, oslanjajući se isključivo na instrumente. . . Drugo, želela je, pošto-poto, da povрати Brikovo poverenje. . . treće, ništa manje jak, pokretač njene volje bila je sujeta stručnjaka.

Najzad je uspjela da stvori maleni čist deo na staklu i mašila se alata. Napolju je bilo hladno; osećala je to i kroz zaštitno odelo, ali s tim nezgrapnim rukavicama nije mogla ništa da uradi. Skinula je jednu i u pokušaju da je zadene za pojas, no, izgubila ju je. Uzela je alat u tu ruku, drugom se grčevito pridržavala za štap solarne antene, jer ju je, odjednom, dok je gledala za rukavicom, uhvatio strah od tog velikog Ništa što ju je okruživalo i očajnički prionula da učvrsti srušenu palicu. Valjda se antena, pri padu, zalepila za zaleđeno metalno telo kupole te, nekim čudom, nije zauvek nestala u Svemiru kao i njena rukavica. . . i Veta ju je vratila u ležište. Prsti su joj bili kao oduzeti, a nije mogla da ih povрати svojim toplim dahom zbog skafandera.

— Veta! — začula je Brikov zabrinut glas. — Uđi u brod. Nek' đavo nosi tu antenu!

— Evo, još samo malo. . . — odgovori jedva čujno, Veta. Prste više nije osećala, zapravo, od hladnog metala za koji su se lepili, bolela ju je ruka, sve do ramena. Dahtala je sve jače.

— Je li dovod kiseonika u redu? — čula je Brikov glas. Nije mogla da mu odgovori. Od bolova, suze su joj navirale na oči i više ništa nijč vide-la.

— Imamo sliku! — čula je Brikov radosni krik, zatim je bez snage skliznula niz oblo telo kupole u to crno, tiho more bez dna.

Oni u komandnoj prostoriji videli su šta se desilo i Sten je pojurio ka spremištu opreme. Ubrzo se pojavio sa skafanderom na glavi, hitro pričvrstio kabel za pojas i stao pred vrata. Brik je pritisnuo dugme, iako Sten nije stigao da se propisno obuče. Njegovo krupno telo nestalo je u

ambisu. Brik je samo uspeo da malo uspori brod; zaustaviti ga nije mogao. Ostalo mu je da se nada i da čeka.

— Veta. . . — dozivao je devojkę tihim i nežnim glasom nekoliko puta, ali odgovora nije bilo. Prošlo je nekoliko trenutaka punih neizvesnosti, a zatim se pred prozorom navigacione kabine pojavilo beživotno Vetino telo. Ličila je na naduveni leš utopljenika što pluta po matici, zatim je nestala.

— Stene! — povika Brik očajnički u mikrofón.

— Uhvatio sam je, šefe. . . Upravo sam zakačio kuku za njen pojas. Uključi kalem za namotavanje sajle. . . Dolazimo!

Brik pritisnu taster. Sad ih je već video na ekranu. Devočino vitko telo plovilo je uz bok broda kao privezani čun, a Sten ju je čvrsto držao za promrzlu ruku.

Vrata se otvoriše i on ju je uneo u kabinu, položivši je na pod. Njegovo letačko odelo bilo je posuto injem. On pogleda u Brika i upita:

— Da je istrlljam. . . ili ćeš ti?

Brik kleknu kraj devojkę, skide joj skafander, zatim snažnim pokretom povuče srčasti zatvarač i rastvori njeno odelo. Pred njim se ukazala Vetino jedro telo, samo u crnom, pripijenom trikou kroz koji su se jasno ocrtavale obline. Bila je prelepa. Brik je stao da trlja njeno srce i rumenilo se polako vratilo na Vetine obraze. Ubrzo je otvorila i oči. Nasmęšila se, a Brik se naže i poljubi njene blede usne. Ona mu je uzvratila poljubac.

— Ti si me dovukao? — upita zatim.

— Ne, nisam ja. On te je spasao. . .

Veta pogleda u Stena koji je stajao malo podalje i netremice zurio u njene grudi. Nije tako ni ružan, po-

misli Veta. Mlohavosti, koju je izazvala zatvorska hrana, već je nestalo, njegovo snažno i krupno telo bilo je sada — od ove sintetične, astronautske ishrane — sportski vitko i mišićavo, brijao se svaki dan (da li zbog prisustva dame? . . . ili je to video od svog uzora, Brika? . . .), a na nekad »nulericom« ošišanoj lobanji, za ovih nekoliko meseci, izrasla je talasasta, smeđa kosa, čiji je jedan čuperak jednako padao na njegovo ne baš visoko čelo. . . a te njegove krupne, tamne oči gledale su je nekako izazivački, muški. Bio je samo pet godina stariji od nje i da su se, pod nekakvim drugim okolnostima, sreli, ona bi se, možda, i zagledala u njega.

— Hvala! — prošapta ona i nasmeši mu se.

Sten samo zbunjeno klimnu glavom i ode u spremište da ostavi skafander.

9.

— Prijatelji moji — reče, prilikom jednog obroka, Brik — prešli smo na trošenje takozvanih ratnih rezervi, tj. one hrane koja je bila predviđena za eventualni, prinudni duži boravak u Svemiru, ako se desi neka krupnija havarija ili iznenadni napad neprijatelja. . .

— Šta to znači — upita Sten.

— Sudeći po izrazu lica moga oca . . . ništa dobro — primeti Tim i, gledajući šeretski u Brika, dodade: — dobro poznajem taj njegov izraz. . . obično su potom usledili šamari!

Sten ga pogladi po glavi. Nisu ni primetili, a dečak je nekako porastao, postao zreliji.

— Znači, da ćemo danas svi dobiti po neku ćušku! . . . — prihvati i on Timov šaljivi ton.

— Pa. . . — namršti se Brik — u prenosnom smislu da! Radi se, naime, o tome da više ni racionalizacija obroka ne pomaže.

— Ako — pridruži im se Veta — imaćemo svi vitku liniju!

— Divno je to što tako hrabro prihvatate ovu obeshrabrujuću činjenicu. . . — uzdahnu Brik, pogledavši u njih — ali, mi se moramo suočiti s neminovnošću. . .

Sa Stenovog lica odjednom nestade osmeh:

— Ne mislite, valjda, da se vratite?! . . .

Svi se zgledaše. Veta je mirno grickala svoj dvopek, namazan nekom hranljivom, gustom kremom i tiho procedila:

— Bila bi šteta. . . a pitanje je da li bi naše zalihe bile dovoljne i za taj put? — Ona pogleda u Brika i tiho dodade: — Najteže bi, svakako, bilo našem dečaku. . .

— Nisam ja više klinac! — uzviknu Tim. — Svi delimo istu sudbinu!

Brikov i Vetin odnos je postao topliji, sa sitnim izrazima povremene nežnosti i Brik se malo bio primirio, jer mu se učinilo da je Veta, konačno, shvatila gde joj je mesto. Ali, njena malopredašnja tiha primedba ponovo ga je ujela za srce. Zvučala je kao ucena; ona je lukavo isturila Tima u prvi plan, znajući da je dečak Brikova bolna tačka, u nameri da ga prinudi na povratak, na odustajanje. Njegovo lice poprimilo je tvrd izraz dok je odlučno rekao:

— Povratka nema.

Tim radosno skoči, zagrli i poljubio oca, a Sten stade zadovoljno da pljeska. Veta je i dalje mirno grickala svoju »večeru«.

— Imate li predstavu o tome koliko smo daleko od svoga cilja? — pitala je, naglasivši ono »vi« u oslovljavanju. — Na putu smo, sudeći po

vašem dnevniku, više od godinu dana... Koliko još?... I — kako? — pitala je, ne dižući pogled sa hrane.

— Hipotermijom — odgovori mirno Brik.

— Da nećete, možda, primeniti ekstrakorporalnu derivaciju na nama? — pitala je, sada već otvoreno ironično, Veta.

— Mislim da to neće biti potrebno. Ne predstoji nam više tako dug put.

Sten je pratio njihov oštar dijalog gledajući čas u Brika, čas u Vetu. On i Veta su se, pre nekoliko večeri, prilikom smene na dužnosti, strasno i dugo ljubili. U stvari, ona je bila inicijator tog iznenadnog izliva telesne čežnje... Iako ništa nije shvatao od onoga o čemu su ovo dvoje sada govorili, bio je spreman da se, ipak, stavi na njenu stranu. Zato je i upitao:

— O čemu se radi?

— Naš kapetan broda fantazira... — procedila je Veta. — Smanjena ishrana loše deluje, izgleda, na njegovu sposobnost rasuđivanja.

— Jesam li ja dobro shvatio... — ubaci se dečak u razgovor — da ti hoćeš da nas zamrzneš, tata?

— Da. Drugog izbora nema. Nadao sam se da će se Veta i Sten dobrovoljno prijaviti za takvo rešenje... a sad vidim, da ću morati to i da naredim.

Sten baci jedan zbunjen pogled na Vetu, zatim se obrati Briku:

— Ja se i prijavljujem dobrovoljno... samo da mi se objasni u čemu je stvar?

Veta mu dobaci jedan razočarani pogled, ustade i pokupivši stvari sa stola, nestade u kuhinji.

— Sigurno si čuo za zimski san nekih životinja... — započe Brik strpljivo da objašnjava. Sten klimnu glavom. — E, hibernacija, koju

predlažem, je isto to. U onoj prostoriji, tamo, nalaze se sarkofazi za zamrzavanje ljudskog tela, za stvaranje veštačkog zimskog sna kod ljudi, pri čemu organizam miruje do trenutka odmrzavanja.

— A... ovaj... jesi li siguran da me, posle, možeš ponovo oživeti? Mislim, video si da je Veta, na onoj hladnoći, napolju, skoro umrla?... — naže se Sten preko stola.

— To je apsolutno sigurno. Hipotermija je danas već obična igrarija!

— Ja ti verujem... ali, ne bih hteo za večna vremena da se pretvorim u gromadu leda! — zavrte svojom velikom glavom Sten i brzo dodade: — A... ovaj... zašto ne bi ti tamo otišao... a ja da vidim brod?

— Iz prostog razloga što ja jedini znam kud idemo. Ti bi, svakako, umeo bez greške da upravljaš našim MOB-om, ali... sve predračune teško da bih mogao da prenesem na tebe. Razumeš, drugar?

— U redu. A... šta je bilo ono drugo što te je Veta pitala?

Brik se glasno nasmeja:

— To je z a i s t a bila čista fantazija. Ekstrakorporalna derivacija je dovođenje krvi iz tela pre hibernacije, da bi se u momentu odmrzavanja ponovo vratila u organizam...

— Ne, ne, to nije potrebno — potvrdi hitro Sten, zatim upita: — I... kaži mi, je l' to sve baš sasvim sigurno, a?

Brik energično potvrdi glavom.

— Znači... Veta i ja, je l' tako? A... ovaj... kako ćeš ti sam?

Brik pogleda u Tima:

— Pa... neću biti sasvim sam. Timoti sada već može da izdrži i pet-šest sati za komandnim stolom, a meni je toliki odmor u vrh kape dovoljan dnevno! Naravno... ako treba, on će me buditi.

Dečak, sav ozaren, potvrdi glavom očeve reči.

Sten se još nije predavao:

— Hm, biće ti prilično teško, šefe... — uzdahnu, vrteći glavom. — Ali, ako ti nešto ustrebam, ti me slobodno probudi iz tog 'sna'. ... Ja mogu i da ne jedem!

— Ništa ne brini, stari moj, biće sve u redu. I uskoro ćemo opet svi sedeti za ovim stolom, pijuckajući poslednje kapi tekućine sa vitaminima!... — pokuša da se našali Brik.

— Dobro. Onda počnimo!

Toga časa pojavi se Veta u vratima.

— Pregledala sam sve zalihe. Ako Timu obezbedimo svakodnevni obrok — jedan, naravno, a mi bude-mo jeli svaki drugi dan, hrane i tečnosti biće još za dva meseca. Predlažem da svi oni, koji nisu za komandnim stolom, ostanu u svojim krevetima, striktno se odmarajući.

Brik ne odgovori ništa, već sede za instrumente.

U nameri da je ubedi, Sten reče:

— Bićemo svi kao leševi kad bude trebalo da se iskrčamo na našu planetu...

Tim mu pride, zagrlji ga i poljubi.

Videvši da je izgubila i poslednjeg saveznika, Veta se nije više opirala. Njih dvoje odoše u odeljenje za hibernaciju da se presvuku. Zatvorivši vrata za sobom, Veta mu šapatom reče:

— Budalo! Mogli smo ih se rešiti tvojim revolverom!

— Kako to misliš? — upita zapanjeno Sten. — Zar da ubijem tog ne-dužnog dečaka?! Ili Brika, koji je tako dobar bio prema meni?!

Veta se povlačila, shvativši da je prena glila.

— Nisam to mislila... nego da smo njih naterali u ove sarkofage, a mi okrenuli brod natrag!

Sten ju je zapanjeno gledao.

— Znaš da te volim... — gugutala je Veta, obujmivši Stena oko vrata. — Ja sam dovoljno uticajna da bih ti izdejstvovala pomilovanje... Mogli bismo da živimo zajedno... na Veneri, recimo... Razmeš me, dragi? Još uvek nije kasno da to izvedemo!

Obasipala ga je sitnim poljupcima po usnama i po licu, a on je stajao tvrd i nepomičan, iako se ona — sada opet samo u tankom trikou — pripijala uz njegovo telo, a zatim ju je grubo odgurnuo od sebe.

— Droljo! Bila si i ostala drolja! Trebalo je da te otkačim sa sajle, a ne da te spasem, kučko!

— Šta ti je, mili? Jesi li poludeo? Pa, ja te volim... kunem ti se!

— Da pužiš predamnom, isplažena jezika, ni onda ti ne bih više verovao! Mislila si da je Sten glup, budala, da ćeš ga upecati i iskoristiti za svoje odvratne planove?... Ne, moja damo! Nikad! I ako misliš još da živiš, ako ne želiš da svoju pucu upotrebim protiv tebe... onda se spremaj, presvlači se!

I, prišavši vratima, on dobaci Briku:

— Mi smo spremni!

— Zaboravio sam da vam skrenem pažnju na jedan sasvim prozaičan detalj... — nasmeši se Brik, ušavši u odeljenje za hibernaciju. — Morate, naime, odstraniti sve sekrete iz svog tela... prostije rečeno: treba da se ispraznite pre hibernacije. Ako ne ide drugačije, uzmite ove tablete. Nadam se da nemate svežu ranu ili ogrebotinu na telu... Nikakav gnojni proces?... E, ako budete sasvim spremni, stavite ovu zaštitnu kacigu na glavu... ona čuva mozak i sve osetljive organe vaših čula. Ovde, spreda, imate tampon za kiseonik... taman dovoljan dok nastupi zamrzavanje.

Otvorio je sarkofag i dao znak Stonu da legne u njega, zatim je to isto uradila i Veta. Pošto je vratio poklopac, jednom majušnom prskalicom obavio je zaptivanje sastava i uključio uređaj za zamrzavanje. Tim je stajao između dva prozirna, plastična sanduka i smeškao im se, hrabreći ih, a sam je celim telom drhtao od uzbuđenja i straha. Ono dvoje mu se takođe blede smeškalo, ležeći opruženih udova na mekoj postavi sarkofaga. Nakon nekoliko trenutaka počeli su sanjivo da trepću, a zatim su utonuli u dubok san, zahvaljujući tabletama »za čišćenje« koje im je Brik poturio, ne rekavši im da je to, u stvari, sredstvo za uspavljivanje.

Kada se plastični sanduk, najzad, počeo zamagljivati, Brik dade znak Timotiju da iziđu.

Te noći, dečak nije mogao oči da sklopi. Stalno je mislio na ono dvoje što su blede i nepomični ležali u drugoj odaji, kao da su mrtvi. Bilo mu je prazno i strašno bez njih, i više nije ni ulazio u tu prostoriju. Kada je, konačno, potpuno iscrpljen od košmarnih misli, ipak zaspao, prospavao je i svoju smenu. Otac ga je dočekao nasmejan, s velikom pomorandžom u ruci:

— Srećan ti dvanaesti rođendan, sine!

Smejali su se i grlili, i zajedno pojedeli sočnu voćku, kao da je najlepša rođendanska torta.

— Nisam mislio da ću ikada proslavljati svoj rođendan u svemirskom brodu... — reče Tim veselo.

— Ne znam da li će te to rastužiti, ali, izgleda, da će takvih rođendana biti još... — odgovori, s uzdahom, Brik. — Krenuo si na ovaj put kao dečkić, a bićeš, možda, mladić kada se naša avantura završi.

— A ti?... Starac?...

— Ne baš sasvim... — odgovori Brik — ali, da smo ostali na Zemlji, ja već, verovatno, sada ne bih bio među živima.

— Kako to? — upita s nevericom Tim.

— Pa... vreme u svemirskom brodu i na Zemlji protiče veoma različito. Provedemo li u ovoj letilici 10 godina, za to vreme na Zemlji proteći će 24 zemaljskih godina, a za 15 ovdašnjih čak 80 tamo dole! Razumeš?

— To je zaista čudesno! Čekaj samo... ako bismo morali ovde da provedemo 20 godina... onda... onda na Zemlji već ne bismo zatekli nikog živog od onih koje smo ostavili, zar ne?

— Potpuno si u pravu. Dvadeset ovdašnjih godina, to su 270 zemaljskih. Bilo bi neobično vratiti se u taj svet...

— Bilo bi ludo! — uskliknu Tim, ali mu se lice istovremeno smračilo: — Da li oni, tamo, mogu toliko da izdrže? — i načini pokret glavom prema odeljenju za hibernaciju.

— Nadajmo se da neće morati. A sad, mladiću, pošto si izvoleo prospavati vreme svoga dežurstva, preuzmi komandu! Ja odoh da se malo odmorim. Čao!

U vratima spavaonice još se okrenuo da bi dobacio sinu, koji je, preneražen, sedeo za stolom.

— Nemoj da se seda jediš zbog te propuštene smene... to je takođe moj poklon za tvoj rođendan. A sada se priberi, jer moraš biti potpuno koncentrisan! Ljubi te tvoj otac...

I, mašući prstima, nestade iza vrata.

Tim je prešao za komandni sto, ali su njegove misli lutale s jedne teme na drugu. Setio se Vete i Stena koji će, bog zna koliko dugo, tamo ležati prividno živi, prividno mrtvi, zatim se setio malopredšnjeg raz-

govora o neobičnom protoku vremena i, konačno, vratio »film« ove godine koja je prohujala, zaista, kao tren. Instrumenti su disciplinovani i tiho radili, brod je mirno plovio beskrajem Univerzuma... i Tim s ponosom prenese svoje misli, prvo, na oca koji je sve ovo stvorio, zatim na sebe, svemirskog putnika. I taman je u maštanju stigao do slike kako ga, uz bučno i burno slavlje, dočekuju na Zemlji, kad mu pogled slučajno pade na video-ekran i tamo, u daljini, dečak ugleda neke neobične svetleće tačke koje su se lagano premeštale, zapravo, vrtele u krug.

Uključio je »zum«. . . i sumnje više nije bilo: sada su se ta r a z n o b o j - n a svetla jasno videla kako se obrću oko neke nevidljive osovine. Skočio je sa stolice i, bez daha, potrčao u spavaonicu.

— Tata! Tata, probudi se! i dođi brzo!

Brik ustade i, zakopčavajući svoj letački kombinezon, priđe komandnom stolu, sanjivo trepćući.

— Pogledaj! — uzviknu uzbuđeno Timoti.

Brik je nekoliko trenutaka zbunjeno buljio u ekran, misleći da sanja, zatim se iznenada trže.

— Pa, to je... to je svemirski brod! Zapravo... neka lebdeća stanica!

— Ura! — ote se iz dečakovog grla.

Brik ga uzbuđeno odgurnu i sede u fotelju da bolje osmotri taj neočekivani prizor.

— Da, da, nema sumnje... to je neki matični brod... Ali, čiji?... — počeo da gundža sebi u bradu. — Naši ne mogu da budu... na takvoj udaljenosti?... Ili se mi, ne daj bože, vraćamo?!... — Baci jedan hitar pogled na računar i zavrte glavom. — Ne, ne, sve je u redu s našim kursom... Pa... to znači da s m o n a -

išli na civilizovana bića s druge planete! Na tvoje vanzemaljce, sine!

Otac i sin se zagriše i zaigraše kao da su sišli s uma.

10.

Opijen radošću, Tim se još uvek vrteo oko stola, ali se Brik već bio ohladio i sad je, zamišljen, zurio u ekran.

— Ne razumem... — ponavljao je jednako, zbunjeno petljajući oko računara.

Tim je prišao ocu.

— Hoćeš li sada da ih probudiš? — pitao je, još uvek ozarena lica.

— Koga?

— Pa njih: Vetu i Stena. I oni bi trebalo da saznaju tu veliku novost!

— Još ne. — Brik je zatresao glavom, namrštena čela. — Ne shvatam... — mrmljao je i dalje.

— Šta ne shvataš?

— To rotirajuće, lebdeće telo udaljeno je od nas svega stotinak kilometara... Oni su nas, znači, isto tako već primetili... čak, vrlo verovatno, mnogo pre, nego mi njih. Šta čekaju? Kakve su im namere?

Tim uhvati Brika za rame. Ovako zbunjenog i zabrinutog nikad ga pre nije video. Izgledao je potpuno izgubljen.

— Verovatno je i njih iznenadilo naše pojavljivanje... — govorio je, skoro sričući svaku reč, da ga ubedi. — I oni se, po svoj prilici, pitaju: ko smo, odakle smo i kakve su nam namere?... Da su hteli da nas unište, sigurno su imali načina da to već odavno urade, tata.

Oko zgrčenih Brikovih usana ukaza se osmeh. Kako taj dečak pametno rezonuje!

— Imaš pravo, sine — reče, pogledavši blistavih očiju Tima. — Prići

ćemo im što bliže možemo i susrešćemo se s njima. Biće to još jedan veliki korak, možda najveći, za čovečanstvo!

Komandnom prostorijom zavlada je, umesto malopredašnje razdraganosti, napeta tišina. I Tim i Brik mislili su na isto: kakva su ta bića koje će uskoro sresti?... Poduhvat nije bio ni bezopasan, ni bezazlen. Možda hoće žive da ih zarobe, pa tek onda da unište njihov brod? I šta će s njima da urade, kad ih uhvate?...

Bilo bi, ipak, dobro, pomisli Tim, da je Sten sada s njima! On je tako jak... i tako hrabar. Hrabar je i njegov otac... u to nema sumnje, ali... Ih, što nemam bar dvadeset godina! — vrtelo se dalje u njegovoj glavi, sada bih mogao da odbranim tatu, ako mu zapreti opasnost!

Iz misli ga trže Brikov glas:

— Sedi za komandni sto. Ja ću s malim modulom da pridem, a ti kruži polako oko tog broda...

— Idem i ja s tobom! — uzviknu molećivim glasom Tim.

— To ne dolazi u obzir. Neko mora da ostane ovde. — Zatim dodade, zagrlivši sina: — Ako se meni nešto dogodi, isključi hibernator i vas troje se vratite na Zemlju. Veta će ti u tome pomoći.

— Tata!

Brik je već počeo da se spušta niz stepenice ka spremištu modula. Zastao je za trenutak i pogledao u sina. Bio je to drag momčić, ali, ipak, još uvek dete. Bio je svestan da mu svaljuje prevelik teret na nejaka pleća, ali, drugog izbora u ovom trenutku nije bilo. Ono veliko Nepoznato, što se sada već vrtelo jedva dvadesetak kilometara od njih, zavijeno u potpuni, tajanstveni mrak, osvetljeno samo s nekoliko svetala u boji, trebalo je ispitati. Taj ogrom-

ni kolut od metala i čudno izbrušenog stakla koje se presijavalo u tmini, možda je ključ njihove budućnosti, njihovog opstanka.

— Ti si moj veliki i hrabri sin... — rekao mu je, boreći se s ganutošću — i ne smeš da me obrukaš.

Tim je klimnuo svojom čupavom glavom.

— Biću sasvim blizu i paziću na tebe, tata.

Brik mu se osmehnu i brzo side niz stepenice. Koji minuta kasnije začuo se njegov glas u zvučniku:

— Otvori vrata za levi modul... sačekaj pet sekundi, pa ih zatvori!

Tim pritisnu jedno dugme i drhtavim glasom viknu u mikrofoni:

— Srećno se vrati, tatice!

Ostao je sam. Suze mu navreše na oči, iako se iz petnih žila trudio da se pribere i da ostane na visini zadatka, kako bi to Brik rekao. Ubrzo je ugledao malu srebrnastu kabinu, u kojoj je njegov otac krenuo u Nepoznato, kako poput sićušnog ribljeg mehura pluta prema tom ogromnom, ćutljivom, glupavom točku... i odmah se trgnuo, uključio uređaje za lagano kočenje i upravi MOB-a u istom pravcu.

— Vidim ga! — javio se odnekud očev glas. — Sad ću da mu pridem... Javiću ti se opet.

Nasta beskrajna, gluva, prokleta tišina.

Sada se na ekranu ukazala tamna spodoba nekako sasvim blizu. Tim započe kruženje, ali očev modul nigde nije video. Smirio se tek onda kada je ponovo začuo njegov glas. Dolazio je kao iz nekog podruma:

— Pristao sam, sine, uz njega... ali ovde, izgleda, da nema nikoga. Mora da je neki stari matični brod koji je posada napustila... Ulazim-

sada... u... u neku prostoriju... verovatno se odavde upravljalo ovom letilicom, jer je ogromna... a svud okolo su neki instrumenti. Slični su našima, ali, ipak, nekako čudnovati!...

Začu se neka metalna lomnjava i Tim se uplašeno trže, ali je odmah zatim Brik ponovo progovorio, uz veseo smeh:

— Odgonetnuo sam tajnu, sine! Spotakao sam se o jednog »mrtvog« robotu... Ne znam da li to znači da živih ljudi nije ni bilo na ovom brodu... Idem dalje, da istražujem. Budi bez brige, ako ti se izvesno vreme ne javim...

Zemaljski kvarcni sat nemilice je kucao pred Timovim očima. Već je prošlo više od četvrt časa u napestom iščekivanju. Od Brika ni glasa. Možda je onaj onesposobljeni robot bio samo mamac... a u drugoj prostoriji su ga već šćepali?!... Zašto je isključio mikrofona?... Bar da čuje samo njegovo dahtanje... znao bi da je živ!

Tim oseti kako se nespokoјstvo lagano uvlači u njega i, kao ljigava gusenica, polako mili ka njegovom uznemirenom mozgu. Da li da isključi hibernator... da oživi makar Stena?!... Osećao se tako prokleta nemoćan, da je lupio šakom o komandni sto. Da je bar i on pošao s Brikom, pa šta bilo!

— Sine! — začu odjednom veseli uzvik svog oca. — Sreća! Sreća! — vikao je Brik odnekud. Bila su to nebeska zvona za Tima. — Zamisli, našao sam ogromne, netaknute zalihe hrane! Spaseni smo! Spaseni smo!

I — opet tišina.

Šta je sad? Što se, do vraga, ne vraća?! Zašto se opet isključio?...

Na časovniku su odskakivali brojevi... sekunde, minuti. Beskrajno

dugi minuti. Više nije oklevao: ako je Brik našao hranu, onda nema potrebe da ono dvoje i dalje leže zamrznuti... otac se neće ljutiti što je postupio protivno njegovom naređenju. Ustao je i krenuo prema prostoriji za hibernaciju. Istog časa začuo se Brikov uzbuđen glas:

— Tim! Krećem ka MOB-u. Otvori vrata M-1. Imam neverovatne stvari da ti pričam!

Odustavši u trenu od svoje namere, dečak se hitro vrati ka komandnom stolu i pritisnu dugme. Već od malopre poznati drhtaj MOB-a nagovestio mu je da je očev modul pristao i ubrzo zatim, na vrhu metalnih lestvi, pojavi se Brik. Lice mu je sjalo kao u deteta koje je dobilo divan poklon.

— Prvo, i najvažnije: prestajemo s kruženjem oko tog starog gvožđa i nastavljamo let... — reče Brik, skidajući skafander.

Tim je već izvršio promenu programa na računaru i seo naspram oca za sto. Upijajući svaku njegovu reč, prosto se pretvorio u uši, slušajući Brika kako uzbuđeno i isprekidano saopštava svoje otkriće:

— Tačno sam bio procenio... ono je napušteni, matični brod, koji su, uz nadzor živih bića, opsluživali programirani roboti. Našao sam sedam takvih, beživotnih, mašina... i jednog starca! Takođe mrtvog. Istog istijatog, kao što smo mi! Shvataš, sine? Čoveka, potpuno nalik na nas! To znači... to znači, sine moj slatki, da negde, ne mnogo daleko, barem nedostižno daleko odavde, na nekoj planeti, žive ista onakva stvorenja kao i mi!

— — Juhej! — dreknu iz sveg glasa, podigavši se sa stolice, razdragani dečak.

— Čekaj! — prostenja ovaj, gušeći se u sinovljevom zagrljaju. — Nisam

još završio. Onaj matori bio je mumificiran, ali ne kao nekadašnji faraoni, umotan u neke krpe, već samo položen na ležaj i netaknut, kao da je onog časa umro kada sam ja naišao.

— Ja bih se prepao, da sam ga ugledao... — procedi Tim, vrativši se na mesto.

— Ni meni nije bilo svejedno... Međutim, deo posade mora da je u velikoj brzini napustio brod, ostavivši tog starca za sobom, jer... i sad dolazi najveća senzacija! — u jednoj prostoriji ležalo je još petoro ljudi z a m r z n u t o, ali ne u sarkofagu, kao kod nas, nego hibernirani, verovatno, pomoću neke injekcije...

Tim je širom otvorio oči.

— Nisi ih, valjda, oživeo?!

Brik se nasmeja:

— Nisam, sine. Niti sam hteo, niti sam umeo to da uradim. Ali, nisam uspeo ni da otkrijem ono najvažnije: razlog, zbog kojeg su napustili, i to tako žurno! — svoju svemirsku međustanicu...

Ustao je i zamišljeno prišao komandnom stolu:

— Ta njihova planeta, međutim, ne može da bude daleko... bez obzira na to što je, možda, ovaj prokleti točak najisturenija izvidnica. Nisam našao nikakve bliže podatke, iako sam pretražio sve prostorije i sve uređaje broda... Mora da su sve uništili pre odlaska, ili poneli sa sobom. Ostala je jedna jedina šema, za koju sam ubrzo zaključio da se odnosi na rasvetnu mrežu i, kao što vidiš, ponovo sam upalio sva svetla na tom točku.

Uz šeretski osmeh, Brik dade znak Timu da pride. Mada su se velikom brzinom udaljavali, na ekranu se još uvek video raskošno osvetljeni točak, koji se vrteo kao u ne-

kom zabavnom parku.

— Učinio sam to zato... Ako se ikada vrate po svoje ljude — neka znaju da su imali posetu!... — nasmeja se Brik.

— A hrana — upita Tim.

— Smestio sam je, za svaki slučaj, u dekontaminator... Ima je čitava gomila!

— Pa... onda bismo mogli da dehiberniramo Vetu i Stena — predloži, nesigurnim glasom, Tim.

— Mislim da još nije vreme za to. Prvo, treba da ustanovimo da li je ta hrana uopšte upotrebljiva... i da li je za naš ukus, mislim, za ishranu ljudi kao što smo mi... a drugo, tako brza dehibernacija mogla bi imati štetne posledice po njihove organizme. Moraćemo, sine, još izvesno vreme sami da plovimo.

Videvši Timov razočaran izraz lica, on privuče dečaka k sebi.

— Mislim da smo nas dvojica zaslužili da se posle svega ovog počas-timo jednim celim grejpfrutom... a, šta misliš?

Tim podiže pogled i tiho upita:

— Zar sam i ja zaslužio?

— A zar bih ja sve ovo mogao da izvedem da nije bilo mog veštog i pribranog pilota?..

Tim samo slegnu ramenima. Setio se svoje malodušnosti, skoro panike, koja ga je u jednom trenutku obuzela, pa je — poput uplašenog deteta što se izgubilo u šumi — već hteo da »probudi« Stena i Vetu. Utom oseti snažnu očevu ruku koja ga je privukla i obgrlila.

— Ponosim se tobom, sine — reče Brik toplim glasom i dečak ga zahvalno pogleda. Niko tog trenutka nije bio srećniji od njega.

11.

Sledeći dani i nedelje proticali su u mirnoj plovidbi.

Brik je bio toliko uzbuđen i zao-
kupljen svojim otkrićem da je skoro
neprekidno dežurao kraj instrume-
nata, spavajući svega dva-tri sata
dnevno. Najviše se bavio proračuni-
ma; pokušavao je da na osnovu po-
ložaja »mrtvog točka« na koje je nai-
šao, svog galaktičkog atlasa i rele-
vantnih koordinata stvori kompu-
terski orijentir koji bi ga snabdevao
podacima o tome gde se nalazi i da
ga, istovremeno, vodi kroz ta neispi-
tana prostranstva.

Redovno je vodio brodski dnev-
nik, u koji je zapisivao i neposredne,
konkretno utiske, ali i svoje sme-
le, analitičke pretpostavke.

Bio je na pragu najveće avanture
u istoriji čovečanstva.

Nedvosmisleno se osvedočio u po-
stojanje neke visoko razvijene civili-
zacije, koja je, eto, zakoračila u pro-
stranstva našeg sunčevog sistema
a, možda, i na neke planete tog sis-
tema, pa i na samu Zemlju!... Setio
se onog razgovora kada mu je sin
govorio o mogućnoj poseti vanze-
maljaca našoj planeti, a on je te pri-
če prihvatao s rezervom, ne sluteći
da i sam kreće u sličnu misiju... Da
li će stići do cilja? Postoje li tehničke
mogućnosti da se taj veliki, nesluče-
ni podvig ostvari?...

Bilo mu je žao što nije više vreme-
na posvetio ispitivanju onog »toč-
ka«... ali se plašio da ne upadne u
vremenski tesnac, da ne potroši
svo pogonsko gorivo, pa da ne može
krenuti dalje. Trebalo je ispitati ma-
terijal od kojeg je ta stanica bila
sazdana, bolje upoznati njena kon-
strukcijska svojstva i strpljivije po-
raditi — makar i pomoću MOB-
ovog računara — na rekonstrukciji
ustrojstva njenog instrumentarija.
Da li su ti mangupi sa tog broda i sa
te druge planete već slutili da će us-
koro neko da im dode u posetu, kad

su tako brižljivo uklonili sve trago-
ve svojih tehničkih rešenja?...

No, jedno je bilo van svake sum-
nje: ta su stvorenja bila sasvim na-
lik na ljude... sem što su bili snažni-
je, krupnije građe. Onaj starac, ko-
ga je zatekao mumificiranog — ba-
rem se njemu činilo da je u tom sta-
nju!... iako sasvim sed, takode je
delovao snažno, poput nekog baca-
ča kladiva, što je bilo u suprotnosti
s njegovim izboranima licem. I još
nešto neobično privuklo je njegovu
pažnju: oni hibernirani ličili su je-
dan na drugoga kao jaje na jaje, pa
i više: izgledali su kao lutke koje je
jedna ista ruka izradila!... A bili su,
bez sumnje, ljudska stvorenja.

— Tata, došao sam da te sme-
nim... — prenu ga Timov glas iz
razmišljanja. Brik spusti pisaljku i
pogleda u dnevnik. Da li je to što je
pribeležio ličilo na naučni zapis, ili
na preterivanje jednog zanesenja-
ka? Iz ovog njegovog dnevnika, ako
se sačuva, znanstveni svet bi treba-
lo da sazna o prvom putovanju ze-
maljskih ljudi ka novim svetovima!

Brik slegnu ramenima i ustade.

— U redu je, sine. Bilo šta da se
desi, bilo šta da primetiš za vreme
dežurstva, ne upisuj u dnevnik, ne-
go na poseban list hartije. A ja ću
kasnije da procenim, treba li to da
se nađe u ovoj svesci. Ovo je sada
samo dnevnik jedne nove ere, razu-
meš?

Tim se osmehnu i klimnu glavom.

— U redu, Kolumbo. Idi i odmori
se. Sav si požuteo od nespavanja!

Brik ga šaljivo lupnu šakom u
nadlekticu i nestade iza vrata spa-
vaonice.

Pošto je preleteo pogledom preko
instrumenata i uverio se da MOB
plovi bez problema, dečak sede za
komandni sto i stade čitati šta je
njegov otac zapisao u dnevnik. Bri-

kov izveštaj bio je pun tehničkih izraza, astronomskih i matematičkih proračuna koje Tim nije razumeo, pa je u svojoj mašti pokušao da predstavi sebi ona stvorenja na koje je njegov otac naišao. Kakvi su to ljudi: zli i ratoborni, ili već do te mere civilizovani da ih osim naučnih stvari drugo i ne zanima? I kakva su im deca? Da li će on, opterećen izvesnom »zemaljskom«
zaostalošću, moći da se druži s njima... hoće li ga gledati s prezirom zato što je niži rastom i manje obrazovan od njih?

Bacio je jedan pogled na tamno staklo teleskopskog ekrana da vidi svoj lik i odjednom ugleda u levom donjem uglu četvorokuta svetluca-vu žutu tačku.

Šta to može da bude? — prenu se Tim iz maštarske odsutnosti. Izoštrio je vizir: sada se ta okrugla žuta mrlja još jasnije videla. Da li je to samo neko kosmičko zrnce koje se zalepilo na teleskop?... Najverovatnije. Nestaće, kako je i došlo.

Tim nastavi da čita, ali se njegov pogled sve češće vraćao na onu mrlju koja je, evidentno, postajala sve veća i veća na ekranu išpartanom koordinatnom mrežom. Ono je, znači, neko nebesko telo!

Tim skoči i krenu prema spavaonici da probudi oca, ali u vratima zastade. Brik mu je rekao da pribeleži na papir ako nešto primeti. A nema ni pun sat kako je legao... Bilo mu je žao da ga budi.

Vratio se do komandnog stola i ponovo pogledao u ekran. Šta da radi? Ona žuta tačka sada je već bila veličine novčića. Da je obide, držeći se dosadašnjeg kursa, ili da usmeri brod u tom pravcu?... I da li da ubrza, ili da uspori let?...

Ne, to se nije moglo rešiti prostim zapisivanjem; moraće, ipak, da probudi Brika.

— Tata! — reče tiho i nežno prodrmusa oca.

Brik zastenja, pa se okrenu na drugu stranu. Tamo, gde su mu malopre bila usta, jastuk je bio mokar. Spavao je kao klada, ophrvan iscrpljenošću.

Tim je oklevao jedan trenutak, zatim ga ponovo uhvati za rame.

— Tatice! Ustani, molim te!

— Šta je? — upita Brik dremljivo.

— Mislim da stižemo... — smeškao se Tim.

Još uvek bunovan, Brik ga pogleda trepćući, skupljenih očiju.

— Stižemo? Gde?

— Na našu planetu — odgovori, snebivajući se, Tim.

Brik skoči kao oparen i pročešljavši kosu prstima, poleti ka komandnom stolu. Ona žuta mrlja, koju mu je Tim pokazao, ispunjavala je sada ceo kvadrat.

— Jeste — zadrhta Brik od uzbuđenja — to je ona!

Protrljao je oči i obraze, zatim je seo za sto i užurbano prionuo na preusmeravanje instrumenata. Sav obuzet brojkama na digitalnim pokazateljima kompjutera, dobacio je, posle izvesnog vremena, Timu:

— Uključi, sine, prvi stepen dehibernatora! Drugi stepen pritisni tek za dva i po sata... nikako ne pre, jer bi naglo odmrzavanje bilo pogubno za Vetin i Stenov organizam!

I već je ponovo zaronio u proračune, prateći, istovremeno, ekran i pomahnitalu igru brojki na digitronima, mrmljajući poluglasno i zapisujući podatke neverovatnom brzinom u beležnicu.

Presrećan i uzbuđen, Tim je na prstima izišao.

U prostoriji za hibernaciju, u koju nije zalazio otkako su tamo ostavili svoje saputnike, zastao je zamišljeno, s titravim osmehom oko usana. Šta će ono dvoje reći kada ponovo stanu na noge i saznaju za veliku novost? Hoće li biti radosni i uplašeni istovremeno, kao i on sada? Ili će, možda, zaželeti da nastave svoj san bez misli i problema?

Prišao je plastičnim sarkofazima i bacio jedan pogled na njihova smirena, glatka i ukočena lica. Da li njihovo srce još kuca? Hoće li — posle te duge, prividne smrti — opet umeći da misle i osećaju? Da li su još uvek isti kakvi su bili, ili će večno u duši nositi belege svoje kratkotrajne beživotnosti... tog neprimetnog obeščovećenja?

Pritisnuo je prvi prekidač, iznad kojeg se pojavilo treptavo crveno svetlo. Sad će, polako, život da se vrati u njihove žile. Pihtijasta krv počće ponovo da kruži njihovim telima, oživeće oči, a duša, sazdana od nevidljivih, neopipljivih stvari, razliće se opet po sićušnim vodovima njihovog mozga. Te dve gromade leda biće za nekoliko sati ponovo Sten i Veta!

Mališan je stajao kao opčinjen. Nikada pre nije prisustvovao ničijoj smrti, a još manje nečijem »vaskrsnuću«!... Život, to neverovatno i suludo čudo, rascvetavao se tu, pred njegovim očima.

Bio je toliko uzbuđen da su mu se usne i noge udrvenile, pa kad ga je Brik dozvao nije mogao ni da se odazove, ni da krene.

— Time! — čuo je učestalo dozivanje svoga oca i, najzad, i njegovo nestrpljivo pitanje: — Šta radiš tamo?

— Evo me! — procedi Tim s napomom, ne mogavši da odvoji pogled od sarkofaga. Upravo u času kada mu se učinilo da su se Vetini očni

kapci pomerili, njegov se otac pojavio u vratima.

— Dodi da mi pomogneš.

— Oni su živi! Oni su živi! — ponavljao je dečak, gušeći se od uzbuđenja. — Gledaj! Stenov mali prst se pokrenuo!

Brik ga zagrlji i tiho reče:

— Pa, naravno da su živi, sine moj. Samo što još nisu svesni toga. Tek kad proradi cirkulacija, prorađiće i njihov mozak. Ovo su samo refleksna trzanja usnulog organizma. Kad budu počeli da dišu, uključićemo drugu fazu i dovod kiseonika. A dotle, hajde da nas dvojica uradimo spektrogram naše planete!

Ušli su u komandnu prostoriju i bacili se na analizu tabelara.

— Ima nečeg čudnog kod te planete — reče Brik, zagledan u svoje beleške. — Evo vidiš... ove boje ukazuju na prisustvo atmosfere... ima tragova azota i kiseonika, ali sve to odmah nestaje sa spektrograma... Kao da su svi ti gasovi jonizirani, pa se čitava spektralna slika za tren oka zamuti!

— Znači li to da joj nećemo prići? — upita dečak.

— Hoćemo, svakako. Možda je iza tog žutog omotača sve drugačije. U svakom slučaju, moraćemo da se dobro pripremimo za sletanje. Idi, momče, uključi drugu fazu dehibernacije, a ja ću da obavim još neke analiza. Ako radijacija nije suviše velika, spustićemo se na našu planetu!

Dečak krenu, pa zastade u vratima.

— Kako ćemo je nazvati?... Planeta Brik?...

— Ako je to ona planeta odakle potiču ljudi sa »velikog točka«, onda ona već ima svoje ime... a mi ćemo je za sada zvati ŽUTA PLANETA.

Tim klimnu glavom i ode da oživi svoje saputnike.

12.

MOB je silazio u sve niže i gušće slojeve, približavajući se konačnom cilju svog leta: nepoznatoj i zagonetnoj planeti.

Prema podacima koji su dobijeni analizom spektrograma, ovo prilično veliko đule imalo je znatno ređi i manji atmosferski omotač nego Zemlja, što ne bi moralo da bude prepreka za sletanje i boravak na njemu, ali ono što je Brika sve vreme kruženja oko te planete uznemiravalo, bio je onaj jasno registrovani jonizirani prsten koji ju je okruživao.

U grozničavom nastojanju da što brže reši sve probleme koji su mogli da se ispreče između njega i ovog misterioznog nebeskog tela, Brik je istovremeno radio tri posla: upravljao je brodom, vršio analize i proračune, ali je budno motrio i na teleskopski ekran, pretpostavljajući da ovi sa »Žute planete«, izvesno, imaju i svoje osmatračnice.

Zašto Veta i Sten već ne dođu? Sada su mu, zaista, bili potrebni. Da se nije nešto desilo? Nije li Tim, slučajno, pobrkao prekidače na dehiberatoru?!... Nikako nije mogao da napusti komandni pult, pa je samo nestrpljivo povikao:

Timi, kako tamo stoje stvari?

Njegovo pitanje ostalo je bez odgovora.

Šta se, do vraga, tamo događa? Zašto se taj klinac ne odaziva? Čak i ako je nešto zabrljao, trebalo bi da stane pred njega i da mu to kaže.

MOB je sada već zašao u onu žučkastu izmaglicu, koja je kvarila jasnoću slike na ekranu, a zasmetala je i radu nekih instrumenata. Mož-

da je to neka veštačka tvorevina, zaštitna barijera protiv neželjenih posetilaca, napadača? To se moralo bezuslovno ispitati! Brik, zaista, sada nije mogao da se odvaja od komandnog stola. Rastojanje između MOB-a i planete se sve više smanjivalo: visina je bila svega 480 hiljada milja, pritisak i temperatura u brodu su se rapidno menjali. Još malo, pa će morati da obuku zaštitna odeća i da se vežu za sedišta. A tim se ne pojavljuje! Ni Sten, ni Veta.

Dreknuo je iz sveg glasa:

— Timi! Dođi odmah ovamo!

Vrata prostorije za hibernaciju su se otvorila i u njima se pojavi Tim, smeškajući se zbunjeno.

Brik ga zabezeknuto pogleda: pred njim je stajao momčić od svojih petnaest—šesnaest godina!

— Tata, je l' vidiš? — upita on, raširenih ruku pokazujući iznenadne promene na svom telu.

Brik skoči i zagrlji ga.

— Pa da, moj momče, mi smo zaboravili na vreme provedeno među zvezdama... a ovde će opet sve biti po starom!

I on se okrete prema tamnom staklu prozora.

— Jeste. Evo, i ja sam dobio pramen sedih vlasi oko slepoočnica... i neke duboke bore oko usana. Bridge i nervoze koje smo pretrpeli, a koje bezvremensko trajanje u svemiru nije upisao na naša lica, sada iscrtavaju svoje tragove. E, pa lepo, šta je sa Stenom i Vetom?

— Mislim da će za koji minut biti spremni da ustanu.

— Odlično! — uzviknu Brik, vraćajući se ka instrumentima. — Na polici, iznad sarkofaga, naći ćeš jednu ljubičastu prskalicu. Njome ćeš otopiti vosak za zaptivanje poklopa. A ono dvoje, čim uzmognu, neka odmah dođu da mi pomognu!

Žučkasti omotač postajao je sve gušći, tako da je teleskopski ekran bio bez ikakve koristi i Brik je morao da se osloni isključivo na kompjuter i merne instrumente. Radio je užurbano. Visinomer je pokazivao jedva 400.000 milja. Trebalo je prekinuti kruženje i MOB ustremiti ka planeti, ali sve dok svi ne budu na okupu i ne preduzmu sve mere bezbednosti, nije mogao da uključi kompjutersko upravljanje.

Odjednom, oseti nečiji težak dlan na ramenu i začu dobro poznati bariton:

— Zdravo, šefe! Čujem da si me zvao.

Sten se dobroćudno smeškao, kao da nije došao »s onog sveta«, nego samo iz neke druge prostorije. Njih dvojica se čvrsto zagriše. Tada se pojavi i Veta. Stajala je setno se smeškajući, a čudnim izrazom lica. Samo su joj oči toplo blistale. Potrčala je prema njemu i, obujmivši ruke oko njegovog vrata, poljubila ga je u usta, dugo i strasno. Zatim je zaplakala.

— De, de, nemamo sada vremena za nežnost!... — promrmlja Brik, i sam ganut, pa pročistivši grlo, dodade: — Smesta obucite zaštitna odela i skafandere! Slećemo.

— Čekaj, bre, pa mi ništa ne znamo! — uzvrpolji se Sten. — Tim nam je samo toliko rekao da smo blizu neke žute planete... A šta je bilo pre toga, šta se sve dešavalo dok smo nas dvoje pajkili? I šta namera- vaš kad sletimo? Daj, reci makar deset reči!

— O svemu ćemo razgovarati kasnije. Evo, uređaji za izjednačavanje pritiska već daju treptave znake... znači, uskoro će prestati da rade. Ulazimo u zonu privlačnosti naše planete. Oblačite se brzo i svako u svoju stolicu!

— A ja? — upita unezvereno Tim. — Više neću moći da sedim Veti u krilu!

Njegove reči dočeka veseli smeh, a zatim Brik reče:

— U pravu si, sine. Sad nije više pristojno ni ti nju da držiš u krilu... Sešćeš u moju stolicu, a ja ću se nekako privezati ovde, za ovu fotelju. Požurite i donesite i moju opremu.

Nakon nekoliko minuta, svi su sedeli na svojim mestima. Brik je još jednom proverio kompjuter, zatim je uključio uređaj za automatsko pilotiranje.

— S pomoću božjom! — uzdahnu tiho Sten.

— I s ljudskom pameću... — dodade Brik.

Brojevi na kvarcnoj ploči visinomera mahnito su se smenjivali. Tri hiljade osamsto... tri hiljade šesto... petsto... dvesto...

I kada se na digitalnom pokazatelju pojavio broj 3.000, odjednom su svi instrumenti otkazali.

MOB se teturao kroz vasionu, obavijen plamenom, kao brod kojem se slomilo kormilo. Okrećući se oko svoje osovine, kao list nošen vrtlogom vetra, Brikova letilica juri- la je sve brže i brže, bez navigacione kontrole, ka planeti, kroz gust, žučkasti oblak. Privezana za sedište posada MOB-a bila je bespomoćna da bilo šta uradi.

Ni visinomer, ni sat, ni kompjuter — ništa nije funkcionisalo. Samo su motori radili, ali jedva primetno. Uskoro su i uređaji za klimatizaciju otkazali i u komandnoj prostoriji zavladała je paklena temperatura, koja je prodirala čak i kroz zaštitnu odeću do njihovih tela.

— Dobro je — procedi uz grimasu, Sten — spržićemo se pre no što se brod bude razbio u paramparčad!

— Mogao bi da nas poštediš tog svog zdravog humora iz Fideringa!... — dobaci mu ljutito Brik.

— A ti si mogao da me poštediš ovoga... Da sam ostao zamrznut, ne bih preživljavao ove glupe trenutke! — uzvratila Sten.

— Zar ne možemo ništa da učinimo? — upita Tim. — Bilo bi bolje da o tome razmišljate, nego što se prepirete!

— U pravu si, sine. Jedino, što bi, možda, ublažilo situaciju, bilo bi kočenje, ako komande još rade. Evidentno je da smo ušli u zonu najjače radijacije. Ona nam je i umrtvila instrumente! Sad je samo pitanje, da li je u nižim slojevima stepen radioaktivnosti manji... da li, dakle, uopšte postoje neke šanse za nas?

Brik pruži ruku prema rubu komandnog stola, ali mu kaiševi kojima je stolicu pričvrstio za stub stola, nisu dozvoljavali da dohvati ruku za kočenje.

— Ne odvezuj se! — viknu Veta.

Brik nije stigao ni da procedi reč: »Moram!«, a njegova stolica, kao da ju je neko izvukao ispod njega, kliznu i odlete u suprotni kraj prostora. Na sreću, nije se podigla u vis, inače bi, sigurno, lebdeći nekontrolisano nad njihovim glavama, nekoga ubila.

Držeći se grčevito za ploču, Brik je nekako uspeo da povuče polugu za kočenje. MOB se zatresa, zaleluja, a Brikovi prsti popustiše i on se podiže u zrak, a zatim lagano, kao raskrečena žaba, krenu ka tamnim oknima prozora. Veta kriknu i zakloni oči. Naprežući se svom snagom, Brik pokuša da »otpliva« i pri tom udari glavom u potporni stub. Raskrvavljene glave, uspeo je, ipak, da obgrli stub i da privuče i noge, ali je osećao da ga zapljuskuje nesvestica i da gubi snagu.

Tada se, kao podivljali at koga je neko snažno povukao za povodac, MOB primirio. Nasta trenutak napete tišine, kao beskraj dug, a zatim se začu veselo elektronsko kliktanje instrumenata. Brojke su ponovo skakutale, kompjuterski kolutovi su se okretali.

— Uraa! — razleže se u slušalicama, ispod skafandera, istovremeni uzvik Vete, Stena i Tima. Oni pogledaše u Briku, koji se smeškao i lagano klizao niz stub, obamrlih udova. Ispod ulubljenog šlema, krv je polako kapljala na staklo skafandera. Kroz zamućeni vizir video je čisto nebo, neka mora i planine, zatim je izgubio svest.

— Ja ću se pobrinuti za njega! — začu se Stenov glas. Hitro je odvezao kaiševe i držeći se svojim snažnim rukama za predmete, prišao je, smešno dugim koracima, Briku. Povukao ga je za ruku, a on se, poput perceta, podigao sa poda. Vukući ga za sobom, kao dete koje nosi fudbalon, vratio se ka stolici, položio Briku u nju i privezao. Zatim se, na isti način, približio i komandnoj fotelji i pokušao da je odgurne, u nameri da je vrati na njeno mesto. Umesto toga, njegove su noge otkazale poslušnost, kao da je stajao na klizavom parketu, i poleteše uvis. Fotelja, oslobođena priklještenosti, počela je da se okreće. Veta se i nehotice nasmeja, ugledavši preneraženo Stenovo lice.

I opet je potporni stub pomogao.

Dospevši blizu njega, Sten ga zakači nogom, zatim privuče i stolicu. Bio je skroz moker od napora. Najzad, »nanišnivši« komandni sto, on otpusti stub i zajedno s foteljom, strelovito se ustremi ka pultu. Uspeo je u hipu da dohvati krajičak Brikovih kaiševa i da ih obmota oko

pasa. Ubrzo zatim, pošto se sâm vezao, pričvrstio je i stolicu za sto.

— Strašan si! — začu se u slušalici Timov promukli glas.

Sten podiže obe ruke, kao bokser posle pobede, ali se odmah zatim okrete ka instrumentima.

— Izgleda da je kompjuter već ispravio zaostajanje! — uskliknu radosno, i dodade: — Ako i moji klikeri prorade, možda ću uspeti da spustim brod...

— Tata je otvorio oči... — reče Tim.

— Utoliko bolje. Brik! Je l' me čuješ?

Začu se tiho mljackanje, zatim i Brikov glas:

— Čujem te... ali te slabo vidim. Izgubio sam, izgleda, podosta krvi... a i staklo mi je musavo.

— Samo mi ti govori šta da radim...

— Jesmo li blizu?

— Da — umeša se Veta. — Iako ima dosta oblaka, lepo se vidi kopno.

— Kakvo je?

— Sasvim nalik na našu Zemlju. Brda, reke... a tamo, u daljini svetluca neko more.

— E, nađite na obali neko pogodno mesto za sletanje... tamo ćemo se spustiti. Koliko smo udaljeni?

— Sto šezdeset kilometara... ako visinomer radi — reče Sten.

— Divno! Pa onda se već vidi i vegetacija... Ima li naseljenih mesta? Živih bića? — živnu odjednom Brik.

— Pejzaž je dosta zanimljiv... — izveštavao je Tim — ali nekako čudan. Tlo kao da je sagoreno... i pusto. Vide se neki ogromni, tamni krateri... ali, tu i tamo, ima i nekih manjih šuma... neobično proređenih.

— A gradovi? Naselja? — upita Brik, nestrpljivo.

— Nigde ni traga od njih — odgo-

vori Veta. — Kao da na celoj planeti nema bića.

— To je nemoguće! — uzviknu Brik, besan od nemoći, kao da je stvarno oslepeo. — Stene, je li to tačno što mi Veta govori?

— Apsolutno tačno, šefe. Sada smo na samo sto hiljada metara, pa bi se nešto, ipak moralo videti na ekranu.

Privezan za stolicu Brik se nervozno promeškolji.

— Jesi li našao mesto za sletanje?

— Jesam. Mislio sam da se spustimo na mestu gde se neka reka uliva u more... Oko ušća je stenovito tle... izgleda čvrsto...

— U redu. Vidi da li vazdušni jastuk i pneumatika funkcionišu...

— Sve je u redu, šefe! Osamdeset hiljada... sedamdeset...

— Zar ne bi bilo bolje s modulom sleteti?... — upita Veta. — Šta, ako je teren rastresit, pa ne uspemo više da poletimo?...

Nasta trenutak tišine, zatim Brik tiho procedi:

— Ne znam da li ću ikada zaželeći da ponovo poletim... Ako na toj planeti iole postoje uslovi za život, ostaćemo, pa makar i počeli sve od početka!

— Robinzoni, znači? — upita, veselim glasom, Tim.

— Baš tako!

— Neće, valjda, biti baš tako... — osmehnu se Veta. — Mi, ipak, znamo nešto više od njega, a tu je i naš dom... naš MOB, zar ne?

— Da, svakako... jer, ako ništa i ne nađemo, imaćemo krov nad glavom. Ja sam, međutim, uveren da je to ta planeta, odakle potiču oni ljudi na koje sam naišao u velikom točku... Oni mora da su tu negde.

— Kakvi ljudi? — uznemiri se Veta. — Kakav veliki točak?... Mi ne znamo ništa.

— Pedeset hiljada metara! — izveštavao je Sten.

— Odlično! Uključi puno kočenje, Stene!

— Kakvi su to bili ljudi? — insistirala je Veta.

— O tom potom. Sad imamo prećih problema. Stene, jesmo li iznad mesta sletanja?

— Na osamnaest stepeni zapadno od njega.

— Uključi vertikalni upravljač i prepusti se kompjuteru.

— Razumem, šefe!

MOB je, poput ogromne bube, lebdeo nad obalom, zatim je strelovito krenuo ka ušću reke. Motori se više nisu čuli.

— Pneumatika i vazdušni jastuk! — odsečno je komandovao Brik. Dva tiha škljocanja, zatim opet tišina... i najзад, letelica lako zadrhta. Bili su, posle pet godina, tri meseca i 12 dana letenja, ponovo na čvrstom tlu!

— Stigli smo... — procedi jedva čujno Sten.

Oni se zagledaše. Na njihovim licima videlo se olakšanje i neki titraj radosti, ali su se u duši osećali kao deca, koju su ostavili samu usred noći, u šumi.

Drugi deo

ČUDNO ĐULE

Poskidali su kacige, odvezali se i Veta je odmah priskočila Briku da mu očisti i previje ranu na glavu. Bila je to prilično duboka posekotina, za koju su bile potrebne — da bi brže zarasla — kopče, ali oni ih nisu imali.

Brik je sedeo bled i ošamućen.

— Trebalo bi nekoliko dana da ležiš... — rekla je Veta, pošto je antiseptikom obezbedila povredu — ...organizam ti je slab od nedovoljne

ishrane i izvesno vreme nećeš se smeti izlagati naporima.

— To je isključeno! — usprotivio se Brik. — Sada, kad smo, konačno, stigli, ja ne mogu da ostanem u krevetu!

Na Stenovom licu pojavi se širok šeretski osmeh.

— E, ja zato predlažem da se prvo dobro najedemo! Timi kaže da hrane imamo u izobilju...

Njegove reči dočekao je opšti smeh.

Da je bilo šta drugo rekao, oni bi se, možda, opet smejali. Bili su srećni, bez obzira na neizvesnost koja ih je očekivala.

— Odlična ideja! — primeti Brik.

— Hrane, zaista, ima na pretek... no, pošto ne znamo hoćemo li je ovde, u prvo vreme, imati, moraćemo i nadalje s merom da je trošimo. Veta i Stene, podite dole, u dekontaminator i odaberite nešto za naš „banket“. A ti mi, sine, pomози mi da dođem do komandnog stola... da malo osmotrim okolinu.

— Je l' se još uvek ljutiš na mene?

— upitala je Veta, kada su sišli u prizemlje broda.

— Znaš da nisam zlopamtilo.

Prostorija je bila toliko tesna da su radili pripijeni jedno uz drugo.

— Prokletstvo! — mrmljao je ljuto, da bi obuzdao iznenadnu plimu čežnje zbog koje je sav bio utrnuo.

— Ko će znati šta je u kojoj kutiji, kad ta njihova slova ne umem da pročitam!... Šta da odaberem?

Veta se okrenula prema njemu i, pogledavši ga pravo u oči, prošapta:

— Mene.

Sledećeg trenutka, njih dvoje se strasno zagriše i poljubiše. Bila je zaista prelepa. Njene duge noge obgrliše Stenov struk, kao kraci hobotnice, usne joj se rastvoriše i zalepiše za Stenove, kao da će posi-

sati sve sokove iz njegovog tela. . .

— Ovo je, dakle, naša obećana zemlja. . . — promrmlja s izvesnom setom u glasu Brik. — Mora da su se prvi osvajači Divljeg zapada osećali kao ja sada. . . Samo što mi nećemo prići ovim prostranstvima s molitvom, nego s Gajgerovim brojačem.

— Zaista je čudno — primeti Tim — da nema nijednog živog stvora, nijednog drveta.

— Varaš se — odvrati Brik — eno, tamo, sasvim gore, pri vrhu one planine. . . vidiš. . . crni se neka proređena šuma!

— Aha, stvarno! Možda je samo ovaj obalni pojas, zbog vetrova, ili nečeg drugog, tako pust. . . a da je iza venca onih brda raj.

— Evo nas! — začu se iz pravca stepenica razdragani uzvik Vete. — Mislim da smo sastavili jelovnik za pravu pravcatu gozbu!

Brik je nežno pogleda. Obrazi su joj bili, posle duga vremena, opet rumeni, osmehivala se i njeno gipko, mlado telo savijalo se zanosno i izazovno dok je postavljala sto. Biće im lepo ovde! . . .

Odjednom oseti kako mu se vraća snaga, te skoči sa stolice u nameri da joj priđe i poljubi joj kosu, ali ga, istog trenutka, vrtoglavica vrati u naslonjaču. Slabašnim, promuklim glasom uspeo je još da procedi:

— Mogli ste doneti odande i onu drugu bocu šampanjca. . . — zatim počеше neki iskričavi krugovi da promiču ispred njegovih očiju i on se skljoka u fotelju.

U opštoj razdraganosti, niko nije primetio da se Brik onesvestio. Sten je potrčao niz čelične merdevine i tek tada kada se, sav ozaren vratio s flašom u visoko podignutoj ruci, ugledao je obeznanjeno telo svoga šefa. Ono dvoje, Tim i Veta, bili su za-

uzeti pripremanjem stola. Sten pri-
trča komandnom pultu, viknuvši:

— Veta!

— Šta je s njim? — upita uplašeno Tim.

— Samo je izgubio svest. . . — reče Veta i obrati se Stenu: — Polij ga sa malo šampanjca!

Puče čep i Brik ubrzo otvori oči.

— Izvinite. . . — procedi uz blede osmeh i, naslanjajući se na Stenovu snažnu ruku, ustade i priđe stolu. — Možda je, ipak, trebalo da poslušam tvoj savet. . . — obrati se zatim Veti, spustivši svoju beskrvnu ruku na njenu. Ona izvuče svoju duguljastu ruku ispod njegove i pomilova ga njome po licu.

— Sad nam se, zaista, nikud ne žuri. . . — reče i baci, krišom, jedan užareni pogled prema Stenu. Ovaj se osećao bedno i kukavički, i pre-korevao je sebe zbog trenutne slabosti koju nije mogao da savlada.

— Bez obzira na to — nadoveza se Brik na njene reči — mi ćemo neke sondaže i merenja već sada započeti. Tri stvari me, pre svega, interesuju: sastav atmosfere, temperatura vazduha i pritisak, odnosno visina ovdašnje sile teže. Tek ako svi ti faktori budu povoljni, pravićemo konačni plan za izlazak iz broda.

— Dozvoli, da ja to uradim — zamoli ga Tim.

— Da, ti — nasmeši se Brik. — Za to će vreme Veta napraviti spektogram. . . da vidimo možemo li izići bez skafandera i zaštitnog odela, a Sten će rukovati kopačem i uzeti uzorke tla. Važi?

Pošto svi klimnuše glavama, ustajući, Brik dodade:

— A ja idem da prilegnem. Osećam da mi se svaka mrvica onoga što sam pojeo pretvorila u krv. . . — I, pogledavši kroz prozor, primeti: — Sudeći po hrani, ovde živi neki

mudar svet. Ali, gde su? Zašto se kriju?

— Možda smo pogrešili kućni broj... Možda to nisu oni — dobaci Sten, polazeći prema donjim prostorijama.

— A možda bismo mi, kao nezvani gosti, trebali prvi da im se javimo? — dodade Veta.

Brik zastade u vratima spavaonice.

— U pravu si — reče. — Uključi radio i pokušaj odašiljanjem signala. Oni će ubrzo znati gde smo, pa će se neko, izvesno, javiti. Ako se to desi, probudite me.

Brik zatvori za sobom vrata spavaonice, a Tim i Veta prionuše svak na svoj posao.

Izvesno vreme, u komandnoj prostoriji vladala je radom ispunjena tišina, samo su digitroni tiho palacali ili se čulo štektanje kompjuterovih kolutova. A onda, odjednom, svi su instrumenti stali. Veta je uspela samo nekoliko signala da emituje, a odašiljač je zanemio. Njih dvoje se iznenađeno zagledaše.

— Šta je sad? — upita zbunjeno Veta.

Odgovor je doneo Sten, koji se, sav zadihan, penjao uz metalne stepenice:

— Pogledajte! Eno, tamo...

I on pokaza uzbuđeno kroz prozor, u pravcu humke koja je zakrili la ušće reke. Iz vode se lagano izdizala neka metalna kupola, veoma nalik na krov njihove letilice, a zatim i visok, valjkast toranj, srebrnasto svetlucajući pod poslednjim zracima zalazećeg sunca.

2.

Stajali su zapanjeni i prestravljeni.

Na čeonom delu kupole se nešto, nalik na šuber, pomerilo i odande blesnu zaslepljujući snop svetlosti. Odmah zatim usledila su tri kratka bleska... — i vratanca se zatvoriše.

Sten oseti da mu se koža ježi, a srce jače lupa, ali se trudio da što ležernije procedi:

— Ovde, znači, ipak ima živih...

— Da probudimo tatu? — šapnu Tim.

— Što šapućeš — upita Veta tvrdim glasom i krenu ka rasvetnom sklopu broda. — Pretpostavljam, da ovi očekuju neki sličan znak i od nas... pa, evo im!

Reflektori na kupoli MOB-a se upališe i nakon nekoliko sekundi, ugasiše. Kapak na kupoli ponovo se otvorio. Sada su iz tog otvora dopirali bleđi signali: crvena i plava svetla, naizmenično.

— Šta li javljaju? — pitao se Sten, i dodade: — Eto, da MOB ima rake te, mogli bismo razrušiti taj prokleti toranj!

— Da, bilo bi to dirljivo upoznavanje s ovdašnjim svetom! — odbaci mu, prezrivo, Veta.

Šta se pravi važna? — pomisli Sten. Kao da se ona ne plaši!

— Šta da radimo? — upita, zatim, glasno.

— Mislim, da bi trebalo probuditi tatu! — ponavljao je Tim.

— Sačekajmo još malo... — umiri ga Veta, ne skidajući pogled sa metalnog tornja. Odande, međutim, nikakvog javljanja nije više bilo. Zakupljeni svojim mislima, njih troje nisu ni primetili da su instrumenti, u međuvremenu, ponovo proradili. Tim se prvi trgnuo na šum kompjuterskih kolutova.

— Gledajte, uređaji rade!

— Izgleda, da su ih oni, na neki način, zaustavili... primeti Sten.

— Najverovatnije — potvrdi Veta.

— To isto nam se već desilo kada smo ulazili u njihovu atmosferu! Znači, upozoreni smo.

Prekrstivši ruke na grudima, ona stade hodati dole—gore po komandnoj sali, razmišljajući, i najзад reče:

— Nema druge, nego da iziđemo i da se sretnemo s njima. Pa šta bude!

— Ko da iziđe? — upita Sten. — i zašto?

— Ti i ja! — odmerivši ga, odgovori Veta. — Ako su miroljubivi, ništa nam se neće dogoditi, a ako nisu, mogu da nas unište i ovako.

— Hajde, da probudimo tatu — preklinjao je Tim.

— Pa, dobro, probudi ga. A nas dvoje se spremimo za izlazak.

— Lepa parada! — procedi Sten i krenu za njom u spremište da se obuče. Za svaki slučaj, u džep zaštitnog odela tutnuo je i revolver.

Kad su ponovo ušli u komandnu prostoriju, Brik je već stajao kraj pulta.

— Žao mi je što ne mogu s vama... ali se nadam da će sve biti u redu — reče, jedva krijući uzbuđenje, zatim se rukova s njima. Tim se smeškao, da ne bi zaplakao.

— Otvaraj! — reče energično Veta.

— Sa srećom! — uzviknu Brik i pritisnu taster. Konusna, teška metalna vrata se tiho otvoriše i njih dvoje stupiše na tlo planete. Napolju je suton postajao sve tamniji.

Svetlosni snop sa tornja odmah se pojavio, prateći ih u stopu. Oprezno gazeći i držeći se za ruke, Sten i Veta se uputiše prema ćutljivo kupoli.

U kabini MOB-a vladala je takva napeta tišina, da se čulo i to kako Tim, s vremena na vreme, glasno guta.

Razdaljina se smanjivala. Došljaci sa Zemlje bili su već na jedva dese-

tak metara od tog ogromnog, svetlucavog bunkera, a da odande nikakvog znaka nije bilo. Njih dvoje zastadoše. Tada se na čeonom delu kule ponovo upališe učestala crvena i plava svetla, kao da ih je neko požurivao. To je potrajalo sve dok Veta i Sten nisu ponovo zakoračili.

Sada su već bili kod samog tornja. Na njegovom glatkom metalnom telu — sem onog udubljenja iz kog je prodirala ona jaka svetlost — nije se video nikakav drugi otvor. Njih dvoje krenuše da obidu i osmotre kupolu s druge strane.

— Svako na svoju stranu? — upita Sten.

— Ne, nemojmo se razdvajati — odgovorila je Veta. To su bile njihove poslednje reči koje su se čule u kabini MOB-a. Čim su zamakli iza kupole, toranj ponovo potonu u vodu. Njih nije bilo nigde.

Tim polete ka vratima.

— Stani! — povika Brik. — Ništa ne možemo da uradimo.

— Ali...

— Ništa, osim da čekamo... — procedi Brik, dok su mu vilice poigravale.

— Šta će biti s njima? — upita Tim.

— Ne znam, sine. Samo znam, da ih nećemo ovde ostaviti. Oni, što su ih zarobili, sigurno će doći i po nas. A tada ćemo već videti!

Potrgao je zavoje sa glave i tresnuo ga na pod. Prokletstvo!... Nije smeo dopustiti da Veta iziđe. Postupio je kukavički, nemuški... Da se njemu i Stenu to desilo, Veta bi umela da se s Timom vrati na Zemlju! A ovako... Ne, ne, očigledno »ovi« ne bi dopustili da MOB ponovo poleti. Ali, zašto ih nisu odmah uništili?!

Zaista im ništa drugo ne preostaje, nego da čekaju.

Napolju su zasvetlucale prve zvezde. . . ali, ne one dobro poznate. Samo je nebo bilo isto onakvo, kao ono iznad Zemlje.

Brik baci jedan pogled na sat: bila je već prošla i ponoć, a on je još uvek sedeo kraj ekrana, očekujući da se toranj ponovo pojavi. Bio je ljut zbog te totalne nemoći. Iz misli ga prenu Timov pospani glas:

— Tata. . . ja sam gladan.

Brik se nehotice nasmeši. Dabome, životu još nije došao kraj! Ne treba se predavati.

Ustao je i iz kuhinje izneo nekoliko činija s hranom. Dok je Tim halapljivo gutao, Brik ga je nežno posmatrao. Setio se nekadašnjih večeri, kada je, posle jela, izlazio na trem njihove kuće u Mondani, da bi uz cigaretu razmišljao o uspešnom danu, zagledan u sedefasto nebo osuto dijamantima. Zvezde su i ovde sjale, a more je u daljini tiho disalo, tako čisto i nevino, kao da nije, pre nekoliko časova, progutalo dvoje njemu toliko dragih ljudi! . . . Bila je to prva noć na planeti o kojoj je u svojim zanesenim maštanjima, tamo, u Mondani toliko sanjario, kao o luci sreće i slobode.

— Zašto ne jedeš? — upita ga Tim.

— Razmišljam o Stenu i Vetu.

— Time što ne jedeš, ništa im nećeš pomoći!

Dečak je u pravu, zaključio Brik. Morao je da ojača. Kad su, najzad, sve počistili iz činija, Brik nasu obojici po čašu osvežavajućeg soka i reče:

— Dežuraćemo u smenama po tri sata. Ti sad idi i trudi se da odmah zaspiš, da bi me odmoran odmenio.

Odlazeći, Tim položi svoju ruku na očevo rame.

— Videćeš, vratiće se oni uskoro!

— Ako se ne vrate — odgovori

Brik — ujutro izlazimo i mi.

— Trebalo bi ponovo namazati tu tvoju ranu. . . Pre će zarasti. Laku noć. Vidimo se za tri sata.

— Laku noć! — uzdahnu Brik i ode u toalet da potraži onu antiseptičnu mast kojom mu je Veta namazala čelo. Dok je u ogledalu posmatrao ranu, učinilo mu se da devojka stoji iza njegovih leđa i smeška mu se. Veta! . . . Čudna, hirovita, ali predivna.

Brzim pokretima namazao je ranjeno mesto i vratio se uz ekran. Opet to glupo, gluvo, mrtvo čekanje! Pogledao je na sat: pola dva. Budiće Tima u pet sati. Njemu je dovoljno da odspava sat—dva, a onda će krenuti. Kad li ovde svanjava? Sudeći po onom golom drveću, koje je juče video na brdu, sada je ovde, po svoj prilici, pozna jesen. Sumica je delovala nekako garavo, tužno, znači da to nije bilo rano proleće, kada stabla prosto sijaju od nabreklih, mladih sokova. Čudna neka planeta! Ako se toranj ne pojavi, tojest, ako »oni« ne dođu po njih, poći će sa sinom prema toj šumi, prema brdima, iza kojih je, sigurno, veselije. Tamo, barem, ima nekog rastinja. A, možda, i ljudi, drukčiji od ovih u metalnom tornju. Konačno, nije valjda cela planeta naseljena samo jednim narodom!

Uzeo je svesku i počeo da zapisuje događaje jučerašnjeg dana, ali je ubrzo odustao. Zloslutne, crne misli su ga potpuno ophrvale; nije imao snage da se koncentriše na pisanje. Osećao se kao zamorče u staklenoj posudi, zastrašeno, ne znajući šta mu se sprema. Eto, ta njegova letilica, koju je toliko voleo, postala je sada kavez smrti! . . .

Ustao je i otišao u kuhinjicu da pripremi šoljicu kafe. To je bilo jedino što je od zemaljskih zaliha još

preostalo. Dok je voda vrila u staklenoj posudi, Brik pomisli šta bi bilo da nije naišao na hranu u onom prokletom točku. Morao bi se vratiti. Predao bi MOB onom pijanom pukovniku, i celog bi života tugovao za neostvarenim snom.

Srknuo je gutljaj kafe u hodu i vratio se za komandni sto. Da je ovde sve normalno, sutra ujutro bi on i Sten otišli na obalu da love ribu... Ovako mu se na momente činilo da neka iznakažena, čudovišna lica zaviruju kroz okna. Živci, premor!

Zapalio je cigaretu, posle mnogo godina, ponovo. Povukao je dug, dubok dim i, zavalivši se u fotelju, pogledao ka brdima. Skoro se zagrcnuo: dim mu je zastao u grlu... jeste, jeste, ono je neki signal, tamo, gore! I ranije je video to plavičasto, žmirkavo svetlo, ali je mislio da je neka zvezda... ali je sada bilo jasno, zbog ravnomerne učestalosti, da su to neki signali!

Odložio je cigaretu i žurno uperio kameru ka onom prevoju na planini. Odande se, kao sa nekog svetionika, u tačnim razmacima pojavljivalo neko plavičasto svetlo.

Šta to može da bude?

Dohvatio je sekstant i počeo grozničavo da računa. Rastojanje između MOB-a i onog svetla iznosilo je svega šest kilometara u zračnoj liniji. Dobro, neka je peške — deset! Uputiće se, dakle, onamo ujutro. Poneće, za svaki slučaj, Stenovu ručnu bombu i pokušaće da se prikrade tom izvoru signala, iako je pretpostavljao da »oni«, tamo, imaju dobar pregled terena. Svejedno, moraće, konačno, da se suoči s njima! Odlučio je da krene još pre svanuća... ako ga ovi i posmatraju, neće moći da ga vide u mraku. A na brodu će ostaviti upaljena sva svetla.

Bacio je jedan pogled na sat: bilo je tri i pedeset. Probudiće Tima. On sâm osećao se dovoljno odmornim i snažnim da odmah krene. Stavio je kacigu na glavu, zakačio bombu za pojas, uzeo svoju snažnu ručnu svetiljku i ušao u spavaonicu.

— Sine, ustaj, krećemo!

Tim, koji se, saletan zbrkanim mislima, dugo prevrtao na ležaju, pa je tek nedavno utonuo u bezdani san, unezvereno pogleda u Brika:

— Krećemo?... kuda?

— Spremi se i pođi za mnom. Pokazaću ti nešto.

Kada se Tim, obučen, pojavio u komandnoj prostoriji, Brik pokaza prema planini.

— Vidiš li ono?

— Da, vidim neke zelenkaste signale.

— Zelenkaste?... — i brik, iznenađen, primeti da su sada odande zaista dopirale poruke jasne zelene boje, u veoma ubrzanim razmacima. — Požurimo! — reče kratko i pritisnu sinhronizator za automatsko otvaranje i zatvaranje vrata.

Napolju ih dočeka hladan vetar, koji im je, kroz zaštitno odelo, ledio kosti. Istovremeno, iz mora je ponovo izronio metalni toranj i njih dvojica bili su uhvaćeni u bleštavi krug svetlosti.

3.

Kada je Brik ponovo otvorio oči, ugledao je smežurano lice nepoznatog čoveka, koji je kroz staklo netremice zurio u njega. Imao je, možda, šezdeset godina, kosa mu je bila još skoro sasvim crna, ali je imao lice umornog starca i gledao je u Brika nekako tužno i odsutno.

To je, znači, jedan od »njih« — pomisli Brik. Ličio je na onog starca koga je našao mrtvog u »velikom točku«.

Hteo je da se pridigne, da ga bolje osmotri, ali je tek onda shvatio da je vezan za ležaj. Tačno onako, kako se vezuju one male životinje za visekciju. Neće ga, valjda?... Preko celog njegovog tela bili su prebačeni nekakvi majušni kablovi, od kojih su se neki, poput pijavicâ zavlacili u kožu, ali nimalo bolno.

Starac je brižljivo beležio podatke sa instrumenata na tasterima nekog malog kompjutera, zatim je pritisnuo jedno dugme i sa tavanice se spusti onakva člankasta, metalna ruka kakva je njega i Tima zgrabila i unela u toranj. Sada je ta ruka držala pipetu. Brik oseti vlažnu kap na nosu i nausnici. Starac mu se ljubazno osmehnu i nestade. Zajedno s njim nestade i staklena krletka u kojoj je Brik ležao... i on utonu u dubok san.

Dok je ko zna koliko dugo spavao, saletali su ga zbrkani snovi: sanjao je svoju kuću u Mondani, pukovnika Bula i onaj razgovor s njim, posle kojeg se definitivno otisnuo u Svemir, detalje grozničavog rada na konstrukciji MOB-a i — nekako pred samo buđenje — sanjao je kako sedi u svom automobilu i vozi kroz maglu, a iz magle su, povremeno, izranjali Sten i Veta, mašući rukama i radosno se smeškajući.

I onda se odjednom probudio.

Kroz staklo ugledao je dva poznata, razdragana lica: Vetu i Stena. Bili su obučeni u duga, bela odela, zakopčana do guše; živi i zdravi.

To više nije bio san.

Brikov instinkt je munjevito pro-radio. Brzo je primeo ruke — bile su sada slobodne! — donjem delu svoga tela, jer se prisetio da je bio gô kada su ga uspravili. Ali, sada je i on bio obučen u isto onakvo belo odelo i — slobodan.

Skočio je sa ležaja i osvrnuo se oko sebe. Bio je u omanjoj prostoriji, omeđenoj staklenim zidom. Od malopredašnjih instrumenata nije bilo ni traga. Tad začu Vetin glas:

— Brik, dragi, kako se osećaš?

On se ponovo osvrnu da pronade mikrofona i zvučnika, kako bi im odgovorio, ali njegov zbunjeno pogled dočekaše goli zidovi i Stenov smeh:

— Uzalud tražiš... Ovi su to već davno prevazišli. Govori slobodno, čućemo te.

— Gde je Tim? — bile su prve Brikove reči, otkako se našao u ovom neobičnom zarobljeništvu.

— U isto takvom jednom dekontaminatoru — odgovori Veta. — Izvanredno se oseća i jedva čeka da te vidi.

— Pa, zašto nas, do vraga, tako dugo drže ovde?

— Dugo?... Svega si dva dana ovde. Treba da smo im zahvalni što su nam spasili živote. Cela planeta je zatrovana smrtonosnom radijacijom.

— Otkud znaš?

— Dobili smo jednog ljubaznog čičicu za učitelja i vodiča. On tečno govori naš jezik. Videćeš jedan izvanredno zanimljiv svet kad izideš.

— A kad će da me puste odavde?

— Iz te krletke — sutra, ali odavde, izgleda, nikad.

— Pa, gde smo mi sad?

— Čitavu milju pod morem.

— Šta?!... — Brik zabezeknuto pogleda prvo u Vetu, pa u Stena. Oboje su uporno klimali glavama. — A meni se učinilo da je onaj lift putovao s nama svega nekoliko sekundi ovamo dole!...

— Tako smo i mi mislili... — odgovori Sten, uz osmeh. — Nemoj sada time da razbijaš glavu. Kad te budu doveli u naš stan, razgovaraćemo o svemu.

Tog trenutka se iz dubine hodnika pojavio jedan drugi starac, s dobroćudnim osmehom na licu. Prišavši, on se obrati Veti i Stenu:

— Dong! Bunai, astarento.

Njih dvoje mu otpozdraviše sa »Dong!«, zatim se Veta obrati Briku:

— Sada već moramo ići. Samo još toliko: planeta, čije gostoprimstvo uživamo, zove se Zord. A »do viđenja« se kaže: »Harni!«

I oni pođoše niz hodnik.

Starac je pristupio Brikovom kavezu. Pritisnuvši spolja neko dugme, on ljubazno reče:

— Fornai!

Brik se osmehnu. Valjalo je biti — bar izvesno vreme — kurtoazan prema ovim idiotima, pomisli.

— Fornai! — odgovori i on, položivši ruku na srce, uveren da ta reč znači neku dobrodošlicu. Ali, starac zatresa svojom sitnom glavom i pokaza na strop iznad Brikove glave. Odande je visila ona metalna ruka, držeći neku mrku pilulu među prstima.

— Jedite! — reče ona mumija zemaljskim jezikom i pokaza Briku da zine. Ovaj otvori usta i proguta tabletu, zatim se okrete starcu i trljajući stomak, uz kiselkast osmeh reče:

— Biftek s jajima!

Starac se osmehnu, napravi dubok naklon i poče da se povlači ne okrenuvši se. Odlazeći, samo ljubazno dobaci:

— Harni!

Đavo nek'te nosi, pomisli Brik, a glasno reče:

— Harni! — i iskezi zube na starca, koji je već zamakao iza jednog ugla. Sve u svemu, dobro je, pomisli Brik, nisu nas ubili. Barem za sada. Postupaju s nama kao zla veštica s Ivicom i Maricom . . . hrane nas i paze, da bi nas, na kraju, u slast pojeli!

Vratio se na ležaj, stavio ruke pod glavu, opružio se i stao razmišljati. Druga posla i nema do ujutro, kada će ga, navodno, pustiti iz ove samice. Začudo, nije osećao ni glad, ni žed. Davolska neka tableta! . . . Potpuno ga je zasitila. U kakvo su to čudno društvo upali?

Onaj čiča u skerletnom, dugačkom haljetku, zakopčan do guše, sa sedom, ravnom kosom i malom bradicom ličio je na starinskog kineskog mandarina . . . a ovamo, nauka im je na vrhuncu! Eto, izgradiše sebi naselje pod morem kuda dejstvo radijacije ne dopire i, verovatno, i ovde imaju sve što im treba. Brik se namah seti da je onaj drugi starac, koga je prvo ugledao kada se probudio, imao svetlo ljubičasto odelo, kao i onaj što ga je video, mrtvog, u velikom točku. Mora da to nije bilo slučajno . . . Po svoj prilici, boja odeće označavala je zanimanje ili položaj u društvu. Oni u ljubičastom su, verovatno, naučnici, a ovaj čiča u skerletnom odelu biće da je neki dostojanstvenik . . . Eto, njih su obukli u belo, što je ili oznaka za strance, ili za najniži stalež.

Brik odluči da, čim izide, što pre sazna sve pre no što se pripreme za bekstvo. Mora da postoji neki način, bez obzira na to što su čitavu milju pod morem! . . . Uzeli su mu bombu, i uopšte sve, pa su, najverovatnije i Stonu oduzeli revolver . . . ali, nešto će već smisliti kad bolje upozna ovdašnje prilike. Uzdao se u zemaljsko iskustvo, da su ljudi, što su obrazovaniji, to su dobroćudniji i naivniji. Neko ranjivo mesto mora postojati u toj savršenoj organizaciji . . .

Ostavio se misli o bekstvu i lukavstvu, i setio se svog MOB-a. Bilo je čisto lukavstvo i to što nikome nije govorio o majušnom fotonskom

motoru, koji je ugradio u brod, krijući to od svih, pa i od Vete. Uključio ga je tek kada su se otisnuli od one matične vasijske stanice, znajući da ga očekuje dug put za koji mu ni obe nuklearne baterije ne bi bile dovoljne. Zbog toga nije hteo da oživi Vetu pre no što stignu do cilja. Jedino je Timu otkrio svoju tajnu, jer je dečak primetio zasenjujući, bleštav mlaz koji su ostavljali za sobom, dug po nekoliko kilometara i pitao ga je, šta je to. Prvi put koristeći ovu strahovitu pogonsku snagu, Brik je sate i sate provodio u grozničavom računanju, bojeći se od nagle promene mase MOB-a i od brzina većih od dve gravitacije, koju njihov organizam već ne bi mogao, bez teškoća, da izdrži. Istovremeno je morao da vodi računa i o otporu međuzvezdanog gasa koji je, doduše, relativno, redak, ali su senzibilni merači MOB-a ukazivali na njegovo zgusnuto prisustvo upravo na granici prelaska iz jednog u drugi sunčani sistem.

Tim se bio uplašio od te brzine, pa mu je morao objasniti da se i mi — usled obrtanja Zemlje oko ose — krećemo nadzvučnom brzinom, da se Zemlja okreće oko Sunca brzinom od skoro 30 kilometara u sekundi, a da to niko živ ne oseća. MOB je sazdan od takvih kovina da se ne može ni raspasti, ni istopiti pri takvim brzinama. To je dečaka malo umirilo i od onda je još više cenio MOB-a, a njegovog konstruktora je smatrao pravim genijem. I zarekao se da će čuvati očevu tajnu.

Da su ovi, ovde, upućeni u astronautiku u to nije moglo biti sumnje, jer je onaj veliki kotač bio, zacelo, njihov. Bilo je izvesno i to da neke stvari znaju bolje od Zemljana. MOB-a su mogli za tren oka da unište, ali nisu to učinili. Sada ga,

verovatno, njihovi ljudi već razgledaju i ispituju. Možda mu se i podsmevaju, jer ovi već imaju daleko — daleko savršenije letilice.

Ta je pomisao ispunila Briku srdžbom i on se ljutito okrenuo ka zidu. Istog trenutka je zaspao kao klada.

4

Probudio ga je mirisavi lahor, koji je ispunjavao celu prostoriju iskričavom parom.

To je bilo prvo Brikovo kupanje u ovom podmorskom naselju.

Osvežen, skočio je sa ležaja, sudarivši se s blagim talasima toplog zraka, ne neprijatnog, koji je osušio njegovu odeću i telo, isčezavši nakon nekoliko trenutaka.

Za divno čudo, protivno dosadašnjim jutarnjim navikama, nije osetio glad. Međutim, ona čelična ruka se iznenada pojavila, držeći pipetu. Neće ga, valjda, opet uspavati? Brik se trenutak kolebao, zatim je zinuo i progutao dve kapi kiselkaste tečnosti. Taman je hteo da osmotri konstrukciju te robotske ruke, kada začu tiho šuštanje: to se stakleni zid njegove krletke povlačio u stranu, otvorivši mu prolaz.

U hodniku — ili uličici? — stajao je visok, koščat čovek, odeven u belo i dao mu znak da krene za njim. Znači, belo nije oznaka za stranca, nego za — slugu! Ili nešto slično, svakako nisko na društvenoj lestvici, zaključio je Brik.

Njegov vodič bio je za čitavu glavu viši od njega. Brik ga oslovi:

— Kako se zoveš?

Čovek ne odgovori ništa. Čak ni glavu nije pomerio, kao da nije čuo pitanje. Nastavio je da hoda umerno žurno, korak ispred Brika. Onda je iznenada zastao, pokazao na jedan ulaz, poklonio se i uzdignute

glave otišao. Uskoro je nestao iza jednog ugla.

Brik se osvrnuo: prošli su korz pravi pravcati lavirint jednakih so-kačića, kraj niskih zgrada, nalik na saće, i međusobno sličnih. Svaka čast onome ko se ovde lako može snaći! I, šta sad? Ostaviše ga samog. Da li ga odnekud posmatraju? Ili, možda, isprobavaju njegovu moć orijentisanja? . . . Stajao je nekoliko trenutaka neodlučno. Disao je normalno, bez napora. Iako je ovo naselje bilo ispod mora, pa, stoga, verovatno, i opasano zaštitnim svodom, odasvud je strujao svež vazduh.

Kud je onaj otišao? I kuda vodi taj prolaz, ulica, kojom je produžio? . . . Da li da krene za njim? Verovatno postoji neki razlog, zbog kojeg ga je baš ovde ostavio?

Brik pogleda kućicu, pred čijim je ulazom stajao: bila je bela, kao i sve ostale koje je do sada video, i bez prozora. On odluči da uđe. Dočekao ga je praskavi smeh Vete, Stena i Tima, koji su se bili pritajili, osluškujući njegov ulazak. Bila je to njihova odaja, jednostavna, ali prostrana i svetla, sastavljena od dva manja i jednog većeg odeljenja. Nameštaj najnužniji, bez igde ikakvog ukrasa. U prvi mah, pod plimom brojnih iznenađenja i radosti susreta s voljenim, Brik nije ni primetio da je njihova kuća bez vrata i tavanice.

— Konačno smo opet svi zajedno! — reče, s olakšanjem, Brik, pošto se dugo i srdačno izgrlio sa svima.

— Sad će naš »profa« da dođe! — uzviknu veselo Sten. — Bio sam srećan kada su me, zbog slabog uspeha, najzad, najurili iz škole, a sad moram, pod starost, opet da biflam!

— A šta učite?

— Jezik i pravila ponašanja . . .

— odgovori, isto tako veselo, Veta.

— Izgleda, da nas ovi smatraju pomalo divljacima.

Tog trenutka se u ulaznim vratima ukaza pomalo pognuta, visoka prilika onog starca u grimiznom odelu.

— Vi ste učenjak? — upita nestrpljivo Brik, da bi potvrdio svoju pretpostavku.

— Ja sam običan sluga u službi svoga roda. . . — odgovori starac, smeškajući se, zatim ozbiljna lica dodade: — Odsad nećemo više razgovarati vašim jezikom, nego samo ovdašnjim. Izvolite za sto!

Nastavu su imali pre i posle glavnog obroka, a slobodne časove su provodili u odmaranju, razgovoru i kratkim, zajedničkim šetnjama. Te šetnje su ih, u početku, zbunjivale, jer im se i posle dugog hodanja činilo da se vrte u krug. Samo su, tu i tamo, nailazili na majušne skverove sa zasadima predivnog cveća, ali sve nalik jedne na druge, i što im je bilo najneobičnije: pri takvim, čak i dugim, šetnjama nisu sretali nikoga. Gde se krio taj svet, ako ga je uopšte u tom naselju i bilo? . . . Odakle se pojavljuju oni, koji su ih opsluživali i kud ponovo nestaju? . . . U kućicama pored i preko puta njih, bilo je, svakako, stanovnika, ali ih oni nisu niti čuli, niti videli! Celo im se naselje, iako je delovalo vedro i čisto, učinilo nekako ave-tinjsko, kao da su ga nastanjivali duhovi. Jedini prizor koji je godio njihovoj duši, otkrili su sasvim slučajno prilikom jedne šetnje: bio je to ogroman stakleni zid, sferičnog oblika, kroz koji se videlo more. Ispred njega su promicali stanovnici dubina: krupne i sitne ribe raznih boja, hobotnice i rakovi, i neka neobična sićušna, šarena stvorenja, nalik na biljke, što ih je struja pronosila is-

pred tog »akvarijuma« u kom su, međutim, oni bili zatočeni.

Iako im je ispočetka bilo neobično, brzo su se navikli da se hrane kapljicama i tabletama. Samo je Sten oplakivao onaj zemaljski ritual koji je započinjao opojnim, izazovnim mirisima jelâ, prolazio u prijetnom ćaskanju uz bogatu trpezu, i završavao dobrom kapljicom. Od svega toga, ostale su samo kapljice! . . . Hranu su dobijali dva puta na dan i uvek tačno u isto vreme. Tada bi u njihovu kućicu ušla jedna žena, prva i jedina koju su ovde sreli, donoseći na malom staklenom poslužavniku četiri pilule ili zdelicu s tekućinom i četiri pipete. Ceo ceremonijal trajao je dva minuta. Sten se u početku grubo šalio, podrignuvši posle »ručka«, ili obrisavši rukavom »masna« usta.

Da, ta žena! . . . Bila je obučena u crninu, bila je — nasuprot onima koje su do sada sretali, mlada i lepuškasta, a njena je koža bila zelena. Iako su je svaki put oslovljavali, pa i na jeziku planete, ona je ćutala i ničim nije davala na znanje da je čula njihove reči. Čak ni onda, kada je Sten, u šali, izgovarao jasne komplimente na račun njene lepote, verujući da nijedna žena ne može ostati ravnodušna na takve reči. Ona je, međutim, ćutke sačekala da završe sa obedom i onog trena nestala.

Pošto časovnike nisu imali (oduzeli su im ih, zajedno sa svim ostalim njihovim ličnim stvarima još prilikom prvog uspavlivanja), smislili su računanje vremena na osnovu dobijanja obroka. Inače, smenu dana i noći na ovim dubinama nisu mogli da uoče, a njihove odaje, pa i čitavo naselje, bili su neprekidno osvetljeni. Već su se bili navikli i da spavaju kraj tog svetla.

Negde pred kraj treće sedmice boravka u tom podmorskom naselju (Brik je pedantno udarao rečke na poledini svoje sveske za učenje jezika, beležeći protekle dane), prilikom jedne duge šetnje, naišli su na ravan i širok zid, koji je dopirao sve do sferičnog stropa i u razgovoru zaključili da iza toga mora nečeg da bude, jer da je to kraj naselja, zid bi bio istog oblika kao i onaj stakleni iza koga se videlo more. Daljom analizom onoga što su do tada videli, utvrdili su i to da se oni, u stvari, nalaze na »ekvatorijalnom nivou« te ogromne lopte, spuštene u more (ne na dno, jer su osećali laka pomeranja, izazvana plimom i osekom), a da ispod i iznad njih, izvesno, još ima nešto. Prilaze, međutim, za te delove naselja nigde nisu mogli da nađu.

Sutradan kada se njihov učitelj pojavio, on im se, na njihovo veliko iznenađenje, obratio ovim rečima:

— Čujem da vas interesuju neke stvari. Izvinite, moj je propust što vam to odmah nisam objasnio. Tu dole, ispod nas, nalaze se razne radionice, neophodne za život u naselju. Između ostalih, tu je i laboratorija gde se proizvodi hrana, tkačnice za odeću i druge takstilne stvari, stolarija, bolnica, biblioteka i neka vrsta društvene sale, pa i druge prostorije koje ćete, uskoro, i sami upoznati.

Što se onog velikog zida tiče, iza njega se nalazi naš veliki računar, koji planira ceo naš život ovde i rukovodi njime. On raspoređuje i ljude na određene poslove, prema potrebi. Pristup u taj deo naselja imaju samo određena lica i to, samo ako ih računar pozove.

Zemljani se u čudu zgledaše, ali je starčevo lice i dalje bilo mirno. On

je tu situaciju, zacelo, smatrao prirodnom.

— Na spratu se nalaze neke specijalne prostorije, o čijoj nameni još ne mogu da vam detaljnije govorim, ali. . . sve u svoje vreme. I još samo toliko: moja će se misija među vama uskoro završiti. Tada ćete postati ravnopravni i slobodni građani naše zajednice, sa određenim zaduženjima. Zasad toliko, a sada da pređemo na naš posao.

Čas učenja jezika protekao je u marljivom radu. Starac je bio veoma zadovoljan njihovim napredovanjem, pa je, na kraju poduke, sav odobrovoljen, bio spreman i da odgovori na Brikovo pitanje:

— Ko ste vi, u stvari, i kakav je vaš društveni položaj u ovom naselju? Zaključujem, naime, po boji vašeg odela, da niste makar ko. . .

Starac se blago nasmeši, zatim reče:

— Kao što već rekoh, ja sam samo običan sluga koji radi za dobrobit naše zajednice. A ta je zajednica skup obrazovanih ljudi, među kojima nema nikakvih razlika. Trenutno nosim ovakvo odelo, jer mi je dodeljen posao u sektoru prosvetavanja, a sutra, ako me rasporede u tkačnicu, imaću sivo odelo, kao i ostali koji se bave nekim fizičkim radom. Nekad, davno, nosio sam i svetloplavu odeću, kada sam, kao izaslanik ove zajednice, boravio na vašoj planeti

— Bili ste na Zemlji?! — upita uzbuđeno Tim.

Starac se i dalje smeškao

— Jesam, ali veoma-veoma davno. Tada sam imao dvadeset i tri godine, a sada imam sedamsto šezdeset.

— Šta kažete?! — zinu Sten i usta su mu i dalje ostala otvorena, dok je

ispitivačkim pogledom promatrao tog vedrog i mirnog starca.

Pa da — odmahnu ovaj svojom mekom, smežuranom rukom — vi neke stvari ne znate. Dozvolite, da vam objasnim. Pre svega, naša se planeta nešto brže obrće oko svog izvorišta svetla, pa naš kalendar ima samo 260 dana, nasuprot 365 kod vas. Uopšte uzev, kod nas se proticanje vremena drukčije izračunava, nego na Zemlji. Sem toga, naše je Sunce, da ga tako nazovemo, radi lakšeg razumevanja, dvojna zvezda, što, takođe, komplikuje izračunavanje vremena. No, ostavimo to. Ono, što vas, izgleda, zanima. . . — obrati se on Stenu — to je moja starost. Mislim da neće biti celovit odgovor ako vam kažem samo to da smo mi već odavno otkrili sredstvo za produžavanje života, bez kojeg nema mogućnosti za međuzvezdana putovanja. Dok tu supstancu nismo poznavali, mučili smo se s takozvanim »generacijskim brodovima«, sa kojih je tek treći, ili četvrti naraštaj dospevao na neku planetu, a starije generacije su živele i umirale na tim glomaznim brodovima, kao izgnanici, prenoseći svoja znanja i iskustva na mlade.

— Vas će — obrati se starac sada Briku — kao konstruktora svemirskih brodova, sigurno interesovati sve faze razvoja naše letачke tehnike. . . ali, o tome ćete još imati prilike da čujete od drugih, svakako, od mene pozvanijih da o toj materiji govore. Onaj eliksir za produženje života dobro nam je došao, kada smo, nedavno, doživeli nuklearni rat, izazvan nesuvislom i primitivnom željom zelenog naroda da zavlada našom planetom i da uništi sav onaj civilizacijski napredak, koji smo mi postigli. Na žalost, samo je veoma mali postotak naše zajednice

uspeo da se snase i da se skloni u ovo naselje, ali smo još uvek živi i nadamo se da ćemo uspeti da ponovo stvorimo uslove za dalji naš opstanak.

— Ta žena, što nas opslužuje, ona je, dakle, pripadnik tih zelenih? — upita Sten.

— Da. Ima ih desetak ovde, zarobljenih u tom okršaju, i oni su, za sada, naše sluge. . . dok ih ne preobratimo, dok ne shvate prednosti življenja u našoj, demokratskoj zajednici. Tada će i oni postati deo našeg bratstva.

— Jesu oni svi tako mladi, kao i ona? — upita Veta.

— Da. To je narod, koji nije uspeo da ide u korak s nama u razvoju. . . ali je, izgleda, nedavno došao na ideju da je ravan s nama pa, čak, i superiorniji. To je, naravno, besmislica. Posledice takvog njihovog rezonovanja pokazale su se, na žalost, kao tragične po čitavu planetu, na kojoj je život, za dugo vreme, postao nemoguć.

— A kakva zaduženja nama predstoje, s obzirom na to da smo i mi, u neku ruku, zaostali, manje obrazovaniji od vas? — provocirala je Veta tog starca, koji joj, od prvog trenutka, nije bio naročito simpatičan.

— Nije moje da vam o tome govorim. — reče starac, pokloni se i krenu.

— Samo još nešto — zaustavi ga Tim. — Da li vi ovde imate imena? Ili ste samo broj u tom svom računaru?

Starac se ponovo osmehnu i, naklonivši se, odgovori:

— Moje je ime Borg.

Zatim se uspravi i uzdignute glave ode niz ulicu.

Iako su mnoga njihova pitanja i dalje ostala bez odgovora, objašnjenja »mandarina Borga« ućvrstili su ih u nekim njihovim sumnjama. Pre svega, bilo je jasno da ih prisluškuju. Ali, kako? U debelim, masivnim zidovima naselja nigde ni traga nije bilo nekakvim ugrađenim uređajima (uostalom, razgovor o »velikom zidu« vodili su hodajući!), pa je Brik došao do zaključka da se pomoću nekih, njima nepoznatih, instrumenata talasi govora pojačavaju i prenose. Na sličan način su pokušavali da objasne i fenomen rasvete u naselju: verovatno, čitav gradić bio je ispunjen nekim lakim plinom, koji je, pod dejstvom opet nečeg njima nepoznatog, proizvodio iskričave čestice. . . Sve u svemu, zaključili su Zemljani, ima mnogo štošta da se nauči od ovih mumija!

Međutim, sada su već bili čvrsto uvereni u to, da nisu dospeli u svet slobodnih ljudi, u šta ih je njihov učitelj nastojao uveriti, nego u jedno surovo i za njihove pojmove bezdušno društvo, zasnovano na ropskoj poslušnosti, koje je svaku jedinku pretvaralo u pokornog slugu — računara.

Nisu, naravno, još raspolagali sa dovoljno podataka da bi doneli konačan sud o ovoj »bratskoj zajednici«, ali su shvatili da je — ako se njihove sumnje dokažu — ovo društvo daleko gore od onog, koje su za sobom ostavili na Zemlji. Iz opreznosti, naravno, sve ove razgovore vodili su pismeno, preko svojih svezaka koje su, polazeći u šetnju, uvek nosili sa sobom.

Te njihove šetnje postale su, sada, već ispitivačke. Čak su se jednom prilikom bili odlučili i za nešto, što ni na Zemlji ne bi nikad uradili: da

uđu je jednu od komšijskih kuća i da vide kako ostali žive a, možda, i da uspostave kontakt sa njima, s obzirom da su sada već znali njihov jezik. Međutim, onog trenutka kada su kročili preko praga, iznad ulaza se upalilo malo, žućkasto svetlo i oni su se hitro povukli.

Računar je nemilosrdno kontrolisao sve!

— Kako ovi ljudi to podnose, za ime boga! — uzviknu Tim.

— Ti ovde ne smeš, da prostiš, ni da prdneš, ako to ona mašina nije predvidela... — procedi, poluglasno, Sten.

Od svega u ovom naselju, međutim, Zemljane je najviše zanimala ona devojka ili žena zelene kože. Osećali su da je taj narod ključ većine njihovih nedoumica i da im je, momentalno, bliži od ovih bezličnih, odveć obrazovanih marioneta. Na njihovo veliko iznenađenje, ona im više nije dolazila. Hranu je donosio onaj suvonjavi dugajlija što je Brika doveo do stana. On, međutim, nije bio odeven u crno, kao njihova nekadašnja sluškinja, nego je i dalje nosio svoje belo odelo.

Borg, kada je sledeći put došao, nije ih obavestio o razlozima ove promene, a oni ga ništa nisu pitali. Međutim, za vreme časa lebdela je između njih neka neizrečena napetost.

Kada je obuka bila završena, »mandarin« je ustao i tiho, ali odlučno rekao:

— Danas ćemo zajedno da šetamo. — I, videvši iznenađena lica svojih učenika, dodade: — Pokazaću vam neke stvari, koje će vam uskoro biti potrebne.

Krenuše za njim zbunjenih lica, jer sada, pred njim, nisu mogli da strpaju svoje sveske ispod svojih odeli.

Ubrzo su došli do jednog od onih malih cvetnih skverova, omeđenog zidovima. Borg je stao ispred jednog zida i u njemu su se otvorila malena vrata.

— Sve to radi na principu nekakve foto-čelijske, koja je, izgleda ušivena ispod odeće... — zaključio Brik u sebi — ... ili sâm materijal njegovog odeli (a ne svačijeg!) sadrži u sebi potrebne kristalne tvari za tu operaciju!...

Pred njima je bio širok plato, kružnog oblika, oivičen radnjama, restoranima i radionicama.

— Sidimo! — reče »mandarin« i oni krenuše za njim niz široko stepenište.

— Nigde prodavca, nigde policajca! — prošapta Sten.

— Kod nas svako uzima koliko mu treba — procedi Borg — i s a m o onoliko koliko mu treba. Od stvari, koje ne koristi, niko koristi nema. Kod nas, suprotno vašim običajima, ne postoji novac, niti bi iko od nagomilanih predmeta imao vajde! Kad ponestane nekih stvari, to se javlja računaru i on odredi količinu predmeta koje treba proizvesti, kao i one koji će ih izraditi. Pošto svi sve znamo da radimo, ne postoje stalni uposleni u radionicama. A radi se samo onoliko, koliko je nužno.

On zastade pred jednim vratima, koja se odmah otvoriše. Bila je to omanja stolarska radionica u kojoj su, ćutke, neki žilavi starci i žene pravili ležajeve ili su na mašini obrađivali delove stolica, ali ne od drveta nego od nekog materijala, nalik na ojačanu plastiku. U drugoj radionici, koja je širokim prolazom bila spojena i sa jednom drugom, od nekih vlakana i hemikalija, proizvodile su ploče za stolare i za još neke, čiju radionicu, međutim, Borg nije pokazao.

— A što se policajaca tiče — postavio je, vodeći ih dalje — za njima ovde ne postoji potreba. Kod nas nema ni krađa, ni ubistava, niti bilo kakvog drugog kriminala, kao kod vas, pa stoga mi nemamo ni sudove, ni zatvore, niti bilo kakvih drugih mera za restrikcije. Sve je to, na-prosto, nepotrebno u društvu visoko svesnih i obrazovanih jedinki. Svi imamo sve što nam treba, a pre-ko toga nam ništa nije potrebno.

Sten se nekako čudno nasmeja, a Borg mu na to reče:

— Stvari nas čine neslobodnim. One treba nama da služe, a ne mi njima.

Veta se seti svog stana u Montani i one radosti, onog uzbuđenja kojim je kupovala svaku stvarčicu da ga ukrasi i učini što udobnijim. U odnosu na asketsku šturost prostorije u kojoj je ovde prebivala, njena je kuća, zaista, ličila na magacin kojekakvih predmeta i sitnica koje nisu služile ničemu osim da obraduju dušu. Ovi, izgleda, dušu nisu ni imali, pa su svoje prohteve svodili na najneophodnije predmete: ležaj, sto, stolice, pokrivače i minimum odeće... a sve to potpuno jednake, bez individualnosti, bez svog, ličnog ukusa.

— Pa, dobro, — izusti ona glasno — delikti se ne sastoje samo u onome što ste pomenuli... Ima još stotinu raznih mogućnosti za konflikte među ljudima. Kako ih rešavate?... Recimo, neverstvo u braku? — I ona pokušava da se smeši, da bi svojim rečima dala šaljiv prizvuk.

— Bračna veza već odavno ne postoji kod nas — odgovori, mirna i ozbiljna lica, Borg. — Čak ni ono, što vi nazivate ljubavlju. Sve su to prevaziđene stvari, koje nemaju veze sa naučnim načinom razmišljanja.

Brik baci jedan pogled na Vetu, ali je njena pažnja sada bila usredsređena na teme koje su je zanimala:

— A deca?... Zar se deca kod vas ne rađaju iz seksualne veze dvoje ljudi koji se vole?

»Mandarin« je sažaljivo odmerila svoj vodnjikavim, bezbojnim očima.

— Već odavno ne, sestro moja mlada — odgovori on, pomalo setno. — A naročito od tog strašnog rata na ovamo, jer su od radijacije sve naše žene i svi naši muškarci ostali sterilni.

Braća i sestre!... — pomisli Sten.

— Ovde, znači, niko više nije ni muško, ni žensko. To je i nama moglo da se dogodi, da je na Zemlji došlo do nuklearnog rata!... Ali, na sreću, nije.

I on se seti oblina zelene devojke.

— A... ovaj... — promuća glasno, da bi odagnao te »muške« misli — šta dobijaju ovi što rade za svoj posao?

Borg ga začuđeno pogleda:

— Zar nisam bio dovoljno jasan?... Pa, ono što im treba.

— Ali, oni prave krevete, ili odela, recimo, za druge... Šta dobijaju u zamenu?

— Ono što im treba! — ponovi »mandarin« i krenu dalje.

— A... ako uzmem više nego što mi treba? Šta će mi se desiti? — osta uporan Sten.

— Ne shvatam, zašto biste to učinili — odbrusi dostojanstveno Borg.

— A šta, ako odbijem da radim?

— Zašto biste odbili? Sebi stvarate.

Ušli su u restoran. Bio je prazan; u to vreme su još svi radili. Na staklenim policama bila su poredana razna »jela«, raznovrsnija i drugačija od onog što su njima donosili. To

je Tim odmah, glasno, i prokomentarisao.

— Onima koji rade pripada sadržajnija ishrana. . . — objašnjavao je starac. — Svak zna kakav je posao obavljao i prema tome i uzima hranu. Ovo je, recimo, za naučnike: ova supstanca obnavlja moždani živao, a ovo ovde jača fizičku snagu. — Svako je »jelo« nosilo određenu oznaku. — Uskoro ćete saznati šta vam na određenom poslu pripada. Za sada ćete još dobijati ono što ste dobijali.

— Kad smo već kod naučnika. . . — obrati se »mandarinu« Brik — kako oni rade? Nije, valjda, da oni samo izvršavaju ono što im računar naredi? . . . Šta, ako imaju neku svoju ideju?

— Oni, uglavnom, rade na obavljanju društveno korisnih istraživačkih planova, koje je računar odredio. Ali, ako neki od njih imaju nove ideje, podneće obrazložene elaborate centru i, nakon obrade, ili će dobiti neograničene mogućnosti za svoj rad, ili će njihov predlog biti odbijen. Računar je do te mere usavršen, da u njegov sud svi moramo imati poverenja.

— Vi malopre rekoste da čovek ne treba da robuje stvarima. . . — obrati mu se Tim, a starac dostojanstvenim pokretom glave potvrdi njegove reči. — A zar taj računar nije isto tako samo jedna stvar koja bi trebalo da služi vama, a ne vi njemu?

Umesto odgovora, Borg ubrza korake. Na vrhu stepenica zastade i suvim glasom reče:

— Vreme je da se vratite u svoje prebivalište. Odmorite se malo, a potom ćemo održati završni čas. To će ujedno biti i čas našeg rastanka. Harmi!

Više nije progovorio ni reči. Odveo ih je do zida, propustio kroz otvor i zatvorio vrata za njima.

Vrativši se, zatekli su onog suvošnjavog u belom odelu, kako ih strpljivo čeka u njihovoj dnevnoj sobi, sa staklenim poslužavnikom. Njihove sveske ležale su na stolu; izgledale su netaknute.

6.

Ručak je već odavno prošao, a starac se nije pojavio.

Zemljani su bili uznemireni. To se ranije nikad nije događalo. Borg je uvek bio tačan i da su imali satove, mogli su, kao prema nekom savršeno programiranom vozu, da ih nameštaju prema njegovim dolascima.

— Da mu se nije nešto dogodilo? — uznemirio se Brik.

— Zar ne shvataš štos? — progundā Sten jarosno, zaboravivši na prisluškivanje. — Bacili su nam mamac: te sve je besplatno, uzimaj koliko hoćeš, društvo visoke svesti i tome slične gluposti, a sad čekaju naše reagovanje. Promatraju nas kao pacove u kavezu!

— Zašto nam nisu pokazali i računski centar? — pridružio se njegovim rečima Tim.

— Kad bih samo znao kako se odavde izlazi, sve bi ih pobio! — dodao je Sten.

— Jesi li lud? — upita šapatom Veta. — Znaš da nas oni. . .

— Koliko sam ja shvatio, samo »mandarin« zna naš jezik. — primeći Tim. — Zato su ga i dodelili nama.

Nečujno, kao i uvek, Borg se tog trenutka pojavio na ulazu. Skinuo je kapu i, zakrilivši njome svoja usta, on se obrati Briku:

— Bila je velika greška što ste svoje sveske ostavili na stolu. Sve do sada sam prevodio vaše zapise.

Rekavši to, otkrivši time jednu tajnu svojim pitomcima, on naglas reče:

— Hajde, da održimo naš poslednji čas!

Brik tiho dobaci:

— Oprostite, ako ste imali neprijatnosti zbog nas. Ubuduće ćemo paziti.

Kad se obuka završila, Borg im se obrati:

— Bilo mi je, zaista, veoma prijatno sa vama. Podsetili ste me na moju mladost, kada sam se družio sa ljudima s vaše planete... a i sa ženama. Ostavio sam tamo i neko svoje potomstvo... koje, na žalost, nisam imao prilike nikad da vidim, jer sam, zbog toga svog »greha«, bio smenjen i povučen sa Zemlje. Dugo sam, radi toga, bio i u nemilosti, tako da mi do samog rata nije dodeljen nijedan značajniji zadatak. Tek tada su ponovo korišćene moje diplomatske sposobnosti.

— Pa, ko rukuje tim vašim sve-moćnim računarom? Ko određuje planove i zadatke? I ko ga uopšte održava? — upita Tim.

Starac je ponovo oćutao izvesno vreme, zatim je uzdahnio i tiho rekao:

— Računar je večan. On se sam obnavlja.

Primitivši začuđene poglede Zemljana, Borg dodade:

— Ne znam da li ćete razumeti ako vam kažem da je naš računar kosmičke prirode... U tome je tajna njegovog večnog trajanja i savršenstva. — On tiho dodade: — Uostalom, vi ćete uskoro imati prilike da se upoznate s njegovim radom.

— Zašto baš on? — upitaše, skoro istovremeno svi, pogledavši u Tima.

— Ne mogu više da vam kažem. I ovako sam već prekoračio svoja ovlašćenja, čineći za vas, prema svojim

skromnim mogućnostima, najviše što sam mogao.

Poklonivši se, on počeo da uzmiče prema vratima. Tamo ponovo namesti kapu uz usta i prošapta:

— Ipak, ako vam nekad ustrebam, naći ćete me gore, u naučnom kabinetu.

A glasno reče ovo:

— Računar registruje svaki, i najmanji, pokušaj pobune. U slučaju bilo kakvog nemira, koriste se naoružani i za tu svrhu programirani roboti. A u težim slučajevima, računar će uništiti čitavo naselje. Toliko da znate.

On se ljubazno nasmeši, pokloni i ode.

»Mandarin« je uz nas! — nažvrlja radosno Brik na poledini svoje sveske. Svi se osmehnuše i klimnuše glavama.

Sten uze od njega svesku i napisao:

— Ja odoh! Kad dođem, dođem!

— baci pisaljku na krevet i šmugnu kroz vrata.

Sutradan ih razdvojiše.

Tri muškarca i jedna žena dodoše po njih i odvedoše ih, posle »doručka«, na radna mesta koja im je računar odredio.

Brika primi u jednoj prostranoj dvorani neki starac u purpurnoj odeći:

— Obavešten sam da se vi bavite konstrukcijom svemirskih letilica. Odsad ćete ovde raditi na tome. Kao prvo, presvucite se, molim vas.

Na stolici ispred velikog stola, na kom su bile razastrte neke skice, ležala je njegova grimizna odeća. Brik se presvuče i počeo da se osvrće s ranijom belom odeždom u ruci.

— Bacite to kroz onaj prorez, da bi se računar obavestio da ste preuzeli dužnost. Više se ne vraćate u svoj stan, nego ćete živeti ovde, na

spratu, blizu ovog ateljea. A sad o vašem poslu. . . — Starac ga povede do drugog stola u uglu te prostorije, i nastavi: — Kao što, verovatno, znate, mi smo — pre ove žalosne katastrofe — imali čitavu flotu najrazličitijih brodova. Najviše smo gradili letilice za međuplanetarne, bolje reći, međuzvezdane letove, pa smo, u nekoliko navrata, bili i na vašoj planeti, kao najpogodnijem tlu za usavršavanje živog sveta. Naši su pokusi tamo imali veoma različit uspeh i nismo ostvarili sve svoje namere. Međutim, naši pokušaji da, presađivanjem nosilaca inteligencije, uzdignemo neka zemaljska bića na nivo razumnosti, delimično su uspehi, naročito kod homoida. Najrečitiji dokaz za to ste vi.

On prošetala nekoliko koraka po crtačnici, zatim dobaci:

— Naš cilj, doduše, nije bio da i vi krenete u Svemir. . . ali o tom potom. Bitno je ovo: u ovom ratu koji nam je, protiv naše volje, nametnut, uništen je najveći deo naše svemirske flote i naš je zadatak sada da stvorimo makar samo i delić nove. Naši raniji brodovi bili su pokretani pomoću lakih plinova i oksidatora, tojest, pomoću tečnog goriva. Možete li da me pratite?

— Kako da ne — odgovori Brik — sve mi je to poznato.

Starac klimnu glavom i nastavi:

— Kasnije smo prešli na pokuse sa pi-mezonima i mi-mezonima, ali, na žalost, naša je atmosfera potpuno uništena, te nemamo više kiseonika i azota u tolikoj meri da bismo tih čestica imali dovoljno. Ukratko: sada radimo, uporedo s našim biohemičarima i biogenetičarima, na stvaranju takvih objekata koji bi leteli brzinom svetlosti.

— Ali. . . — pokuša da ga prekine Brik.

— Znam — odmahnu rukom starac. — Upravo to sam počeo da vam govorim. . . Naši naučnici intenzivno rade na ostvarenju procesa rematerijalizacije, tj. vraćanja objekta i posade, koji se prilikom takvog leta i sami pretvaraju u svetlost, njihovom prvobitnom obliku i funkciji. Bez sumnje, ovo je dugotrajan i mukotrpan posao, ali je računar zaključio da je njegovo ostvarenje moguće i mi sad na tome moramo da radimo.

Računar! — pomisli Brik, a glasno primeti:

— Ja ću vam u tom poslu biti od slabe pomoći; naša tehnika znatno zaostaje iza vaše. . .

Starac ga podrugljivo odmeri:

— Vi, možda, nećete. . . ali, da ne umete, o tome mi nemojte govoriti. Mi smo detaljno proučili vašu letilicu. To je vrlo znalački urađen posao.

— Hvala — procedi Brik, lako se poklonivši, zatim upita: — Jeste li je uništili?

— Zašto bismo to uradili? . . . Upropastiti jednu zdravu i korisnu stvar! Ona će nam sasvim dobro poslužiti za neke bliže letove. . . a, možda ćemo i obnoviti njen reaktor svežim fisionim materijalom.

Starac ponovo prošetala, zatim se okrete prema Briku:

— Na nešto vas odmah moram upozoriti. Ako pokušate da unazadite naše napore da ponovo poletimo ka Zemlji. . . zbog bilo kakvih svojih motiva. . . to neće biti pametno. Računar ne trpi nedisciplinu. Takav vaš stav, prvo bi se odrazio na vaš sopostveni položaj u našoj zajednici pa, čak, i na vaš lični integritet u krajnjoj liniji, a posebno bi imao nepovoljan odraz na sudbinu ostalih iz vaše grupe.

Starčevo lice bilo je tako smrknu-
to, da Brik odmah pomisli na Tima,
a zatim i na Vetu i Stena.

— Gde su oni sada? — upita uz-
nemireno.

Njegov saradnik (ili šef) zatresa
glavom.

— Ne znam. I nije moje da o tome
mislim. Ja imam svojih briga.

Neka, pomisli Brik, saznaću to
kasnije, kad se sastanem s njima.

— Ne vidim kakve bih druge mo-
tive imao da ne sarađujem s vama
na ovom projektu, osim svog zaista
veoma skromnog znanja? — upita
Brik.

— Možda to što mi želimo da ko-
loniziramo vašu planetu, s obzirom
na to da ovde više nemamo uslova
za opstanak! — odgovori starac, i
dalje se podrugljivo smeškajući.

7.

Veta nije dobila grimiznu odeću.

Odveli su je, preko čitavog spleta
uličica i stepenica, u odaju ovalnog
oblika čiji su zidovi bili prekriveni
nebrojenim elektronskim uređaji-
ma. Oko tih aparata muvali su se
neki ljudi, relativno mlađi od onih
koje je do tada upoznala, obučeni u
svetlo-crvena odela, jednakog kroja
i bez oznaka, bez ukrasa. Ni kod že-
na nije videla nikakav ukras, nika-
kav nakit, iako su i one delovale do-
sta mlađe.

Radom tih »asistenata nauke«
(tek je kasnije saznala značenje nji-
hove odežde) rukovodila je jedna
ružna, nosata, smežurana baba,
lažno ljubaznog ponašanja. Osmeh
bi sa njenih naboranih usana sila-
zio samo u trenucima kada je, zbog
nečega zaboravila, na očevidno na-
metnuti manir ophođenja.

— Ja sam doktorka Mong — rek-
la je unoseći se kratkovido u Vetino

lice i smeškajući se. — Vi ste, koliko
mi je poznato, fizičar, je l' tako?

Veta je odsečnim i hladnim kli-
manjem glave potvrdila njenu izja-
vu, jer je bila uverena u to da ova
veštica zna sve o njoj.

— A negde sam naćula i to da se
— pored svoje uže struke — bavite i
kosmičkom biologijom, ili tome slič-
nim — cvrkutala je i dalje doktorka
Mong, ispitivački posmatrajući Ve-
tino telo, kao da je svlači.

Nije, valjda, ova babetina... —
pomisli Veta, osećajući se neprijat-
no pod njenim prodornim pogle-
dom, a glasno reče:

— Samo sam vršila neke opite o
ponašanju ljudskog organizma u
kosmosu, pri različitim uslovima le-
ta.

— Odlično! Vi ste, prema tome,
stvoreni za moje odeljenje! Dozvoli-
te mi, da vas upoznam sa saradnici-
ma i s onim na čemu sada radimo!

I krenula je prema drugom kraju
sale, gde je jedna manja grupa bila
okupljena oko nečega na stolu. Veta
ju je osmotrila s leđa: baba se kreta-
la lako i hitro, ali su vrapčiji vrat i
tanka, retka kosa, skupljena u
smešnu punđu na zatiljku, odavali
godine ove živahne i, očevidno, um-
ne starice.

— Neke probleme, one osnovne,
već smo ranije rešili... — govorila
je usput, osvrćući se. — Savladali
smo sva organska i infektivna obo-
lenja, tako da našoj zajednici ne
prete više nikakve bolesti, ali smo
sada prinuđeni da otklanjamo bio-
loške posledice rata. Evo, ovo je
brat Pord. On će vam objasniti os-
nove našeg novog projekta.

Pord je bio stasit muškarac, širo-
kih ramena i snažnih ruku i da nije
bilo njegovih naočara, pre bi ličio
na igrača bezbola, nego na učenja-
ka.

— Naš je posao da pronađemo mogućnost stvaranja složenih živih bića... u kasnijoj fazi i ljudskog embriona, na veštački način, radi produžavanja vrste. Na žalost, kao što već znate, ovde žive mahom stariji ljudi, čiju životnu snagu i radnu sposobnost održavamo biohemij-skim putem da bismo završili započeto delo. Njihovo znanje i iskustvo nam je od neprocenjivog značaja, pa su nam oni neophodno potrebni.

Veta krišom baci jedan pogled na lice doktorke Mong, da vidi kakvu reakciju izazivaju kod nje ove bezo-sećajnom hladnoćom izgovorene reči mlađeg kolege, ali je ona mirno potvrđivala, klimanjem glave, njegovo izlaganje.

— Zbog posledica zračenja, niko više nije u stanju da začne i rodi zdrav, normalan porod. U interesu kontinuiteta naše civilizacije, pred najezdom varvarskog zelenog naroda, primorani smo da tragamo za rešenjem ovog problema. Ja sam, na primer, imao 35 godina kada se kataklizma odigrala; sada mi je osamdeset. Nas, mladih, ima jedva stotinak u ovom naselju. Razumete, dakle, zašto nam je toliko stalo do ovog projekta?

Veta potvrdno klimnu glavom i upita:

— Mogu li da saznam kako ste postigli regeneraciju odumrlih ćelija kod tih starih osoba?

Pord se nasmeši:

— Vama to, nadam se, neće biti potrebno. Ali, evo, pogledajte ovaj mikroskopski snimak na ekranu. Ovo su takozvane heteronuklearne ćelije, nosioci svih promena u našem organizmu. Mi smo uspeli da iz njih eliminišemo mutantni gen i time smo sprečili raspadanje i uništavanje tkiva. Pomoću nekih intervencija, pošlo nam je za rukom da pro-

izvedemo prve heterokarcite, ćelije sa sastavljenim različitim jezgrima. One, na žalost, nisu u stanju da se razmnožavaju, te da na taj način obnove i nadomeste ono što je već propalo, međutim, interakcijom njihovih gena i delovanjem nekih veštački izazvanih impulsa, sačuvali smo njihovu vitalnost. Tako dobijena tkiva presađujemo u najvažnije organe.

Pord ugasi monitor i pritisnu dugme na drugom.

— Ovo što vidite, mogli bismo, uslovno, da nazovemo bolnicom. Međutim, to su zdravi i sposobni članovi naše zajednice, koji su dobili kao zadatak da se, u interesu budućnosti, podvrgnu našim opitima. svaki od njih ima svoj monitor, na kom ostali saradnici neprekidno osmatraju sve promene i ti se podaci obrađuju. Upravo smo analizirali pojavu šestog prsta na udovima jednog od »pacijenata«, što je upravo senzacionalan, ohrabrujući rezultat.

Veta, kojoj se ovaj čovek, nasuprot doktorki Mong, učinio simpatičnim nehotice se stresla zbog njegovog iskrenog oduševljenja.

— Veoma zanimljivo — prošapta ona, sileći se da se smeši.

— Kao što već i iz ovog kratkog izveštaja mog učenog brata, Porda, naslućujete, mi smo sve morali da počnemo od početka — smešila se doktorka Mong. — A još ne tako davno, bili smo ponosni na naša dostignuća iz genetike! Iako su kod nas seksualni odnosi i rađanje bili lišeni svakog rituala, i obavljali su se na naučnoj osnovi i iz društvenih razloga, svakom novorođenom članu naše zajednice obradovali bismo se i pazili smo ga, kao misionara naše civilizacije, bdijući nad njegovim fizičkim i umnim sposobnosti-

ma. Ako se desilo da je utroba nekih žena izmakla našim osnovnim nastojanjima, usadili bismo joj provereno seme i ispravljali grešku. Iste ispravke vršili smo i kod muškaraca, lišavajući ih mogućnosti da zainiju nesavršenu decu.

Sve ovo doktorka Mong izgovorila je uz ljupki osmeh i nastavila:

— Ti naši mladi ljudi proputovali su veliki deo Svemira, pronoseći svuda seme ovdašnje inteligencije, i donoseći sa raznih prostranstava dragocena iskustva i saznanja koja smo, kasnije, utkali u dalji razvoj svoje civilizacije... Od svega toga nema više ničega.

I osmeh, za trenutak, nesta sa njenih uvelih usana.

— Zar ste i onda primenjivali ovo podmlađivanje — upita Veta.

— Ne u tolikoj meri, kao sada. Činili smo to samo kod izuzetnih ličnosti, čije je delovanje izvesno vreme još bilo potrebno.

— Znači, i vaši su umirali?

Lice doktorke Mong odjednom poprими tvrd izraz:

— Umiranje ne postoji. Postoji samo prelazak materije u drukčije stanje. Uostalom, to i vi, kao fizičar i kosmobiolog, dobro znate. One, koje je život napustio, pretvarali smo u druge, korisne materije. Zar se kod vas kosti, tkiva i dragoceni organi bacaju?

Gledala je Veta tako zastrašujuće strogim pogledom, da se ona odlučila na naivnu laž:

— Ne uvek — rekla je, i da bi prikrila svoju zbunjenost, upita:

— A šta ću ja ovde raditi?

Doktorka Mong se smeškala:

— Vi ćete, za sada, samo posmatrati. Kad dođe vreme, mi ćemo aktivno iskoristiti vaše sposobnosti.

— Razumem.

— Pošto još niste uključeni u naš tim, ostaćete u ovom belom odelu i u stanu, u kom ste i do sada živeli. Međutim, hranićete se u zajedničkom restoranu. I dalje ćete ovamo dolaziti u pratnji naše saradnice.

— I dokle će trajati taj moj »pravnički staž?« — upita, prilično neljubazno, Veta.

Starica je i dalje ostala ljigavo ljubazna.

— Sve zavisi od vas... i nekih okolnosti.

— Kakvih okolnosti?

Sa babinog lica, za trenutak, nesta osmeh.

— Trudite se da svoju radoznalost koristite u naučne svrhe. — Doktorica se dostojanstveno uspravila, zatim se opet nasmešila: — Očekuju vas isuviše važni zadaci da biste svoj um opterećivali nevažnim sitnicama.

— Gledaću da vaše ljubazno upozorenje shvatim na najbolji mogući način! — odgovorila je, uz isto takav osmeh, Veta.

— Tako i treba — odgovori starića — jer od vas u mnogome zavisi obnova naše vrste.

Rekavši to, ona se, dostojanstvena kao paun, vrati ka svojim instrumentima.

Veta osta skamenjena. Učinilo joj se da je tek sada shvatila zašto ju je ova odvratna baba odvela baš kod Porda, koji je radio na stvaranju živih zametaka, kao i dublji značaj njenih poslednjih reči.

8.

U stanu je zatekla samo Stena, obučenog u crnu odeždu. Upravo je završavao neko svoje pisanje i kad je Veta ušla, on joj dade znak da ne govori.

— Zdravo, Stene! — rekla je ona, klimnuvši glavom da je razumela poruku.

— Helo, Veta! Kako si? — upita Sten vedro i odmah joj dade znak, šireći ruke i široko se osmehnuvši.

— Odlično! — odgovori Veta i oboje se tiho nasmejaše. Zatim joj Sten, bez reči, predade ono što je napisao.

Tamo je stajalo:

»Ja sam postavljen za nadzornika zelenih sluga, jer sam izjavio da se ni u šta ne razumem i da sam polupismen. Oni, zeleni, sve znaju, jer svuda zalaze. Napravio sam se lud, pa sam i ja već ponegde procunjao. I još ću.

Saznao sam ovo:

Tim je odveden iza velikog Zida, gde je računar. Zilda, ona cura što nas je služila, videla ga je u odeći od zlatnih niti. Ona mu se tiho javila, ali u te prostorije niko nema pristupa, pa ne znamo šta je s njim.

Brik će još samo ovu noć spavati ovde. Seli se u konstrukcioni biro, u tamnošnje odaje za inženjere.

U velikoj biblioteci sam sreo našeg učitelja. On izdaje knjige zainteresovanima. Prepoznao me je i smeškao mi se.

Ja ostajem za stalno u ovom stanu, što je dobro.

— Nešto sam umorna, pa neću večeras u šetnju... — reče Veta, naglas zevnuvši, zatim je kroz levak došapnula Stenu: — Sačekaću Brika.

— Mislio sam da ćemo zajedno u restoran... — procedi ravnodušnim glasom Sten, namignuvši. — Ali, možemo i kasnije. Ja ću, ipak, malo da protegnem noge pre večere.

Na izlazu se osvrnu i dobaci:

— Ako Brik naiđe, reci mu neka me sačeka. Harmi!

I Veta osta sama sa svojim nemirnim mislima. Bila je to, verovatno, prva prilika da je ova hrabra i otrešita devajka osetila strah. Sada je već bila sigurna da je dobro razumela dvosmisao reči doktorke Mong i da će je koristiti kao zamorče za opite, a ne kao saradnicu. Ona je u čitavom tom naselju bila jedina mlada žena sa zdravim organima — zato ju je, po svoj prilici, ona matora tako i zagledala... — i uskoro će je, sigurno, smestiti u ono eksperimentalno odeljenje.

Šta će s njom da rade? I kako da to izbegne?

Uzela je svesku i grozničavo zapisala svoje sumnje, da bi se posavetovala s Brikom. Dodala je tom zapisu i svoju nadu, da će je oploditi, verovatno, tek onda ako Pordovi eksperimenti ne budu dali očekivane rezultate. Zar da rodi nekog tamo njihovog majmuna?!... I koliko će takvih morati da donese na svet?... Napraviće od nje priplodnu krmaču!... Stresla se na tu pomisao. Da je ostala, nekom srećom, na Zemlji, sada bi već bila u braku s Larijem i imala svoju slatku i divnu dečicu. A ovako?...

Od sveg srca je zaželela da onaj ragbi-igrač s naočarima uspe sa svojim eksperimentima, ali, to je nimalo nije utešilo. Znala je da u ovoj »slobodnoj bratskoj zajednici« ne znaju za nepokornost, a nije želela ni da je usmrte i da njene »dragoce ne organe« iskoriste u one svrhe koje nije htela. Kad bi nekako mogla Timu da dojaviti svoje jade, pa da on — pošto tamo radi — »u ime računara« osujeti planove one baba-Roge!... Beznadežna želja, jer njen vapaj nikako nije mogao da dopre iza velikog zida.

Kako bi bilo da sutra svrati u biblioteku, kao da traži neku stručnu

literaturu, pa da zamoli starog Borgia za pomoć?... On je, opraštajući se, jasno nagovestio da je na njihovoj strani... a za to je, zbog onog smenjivanja i zapostavljanja (pa i sad je samo bibliotekar!), verovatno, imao jake razloge. Čak je, na neki način, bio i sentimentalno vezan za Zemlju (ako su te kreature uopšte znale još za neka osećanja, sem naučne razložnosti!), tã, sâm je rekao da je ostavio tamo porod za sobom... Ali, to je bila bleđa nada, jer se on sa zemaljskim ženama pario pre mnogo stotina godina i o tome je pričao sa setnim osmehom onih, koji se podsećaju na već davno izbledele uspomene... Sem toga, sasvim izvesno, oronuli, stari »mandarin« nije imao nikakvog uticaja u ovoj zajednici!

Što da radi?

Spopao ju je pravi, histeričan napad izgubljenosti.

A tada se Brik pojavio u vratima i Veta se, iznenada seti spasonosnog rešenja. Pre no što će mu uručiti svoj panično sročeni zapis, ona uze drugi list i na njega zapisa:

»Brik, dragi, hoću tvoje dete«!

On je u čudu pročitao njene reči, ali nije stigao ništa da joj kaže, jer je ona već obujmila njegov vrat i prilepila usne na njegove.

— Šta ti je odjednom? — upita najzad, došavši do daha. Ona se već skidala i stavivši prst na usta, dala mu je znak da ćuti, pa se hitro, kao jegulja, uvukla pod pokrivač.

Kad je Sten naišao, njih dvoje su već sedeli za stolom i Brik je, smrknuta čela, čitao njegov izveštaj.

— Baš sam se lepo proveo u šetnji! — uzviknu Sten umesto pozdrava i, zaklonivši usta, uzbuđeno im došapnu: — Promašio sam put do lifta!

Utonuo u misli o Timu, Brik upravo htede da upita o kakvom liftu Sten govori, a ovaj šapatom dodade: — Sad znam kuda treba da bežimo!

Bilo je jasno o kom se liftu radi, jer je, prema njihovom saznanju, u celom naselju postojala samo ta, jedna dizalica, koja je vodila u čelični toranj.

— Kakva korist od toga? — upita, ravnim glasom, Brik.

— Šetnje su zdrave i korisna stvar... — odgovori mudra lica Sten. — A sad vam predlažem da zajedno podemo u restoran.

Te reči, Sten je propratio značajnim klimanjem glave, a kad su se skupili kod izlaza, on im kroz levak došapnu:

— To je jedino mesto koje se ne prisluškuje!

Uzdajući se u pouzdanost Stenovih informacija, oni veselo krenuše na »večeru«. Uzimanje obroka bilo je tako kratkotrajno da se, verovatno, tim superiornim mozgovima zbog toga činilo da tu prostoriju ne vredi prisluškivati.

Pristupivši polici sa obeleženim obrocima, Sten im brzo dobaci:

— Sutra se nalazimo na istom mestu. Razmišljajte o bekstvu.

Restoran je bio pun različito odevenih pripadnika »slobodne zajednice«. Svi su oni znali koja im hrana pripada i ćutke su uzimali i gutali svoje obroke, zatim su, ne progovrivši ni reči jedni s drugim, isto tako odlazili svako na svoju stranu.

— Ja ovde uopšte još nisam čula smeh! — priseti se Veta i glasno se nasmeje. Nekoliko se lica okrenu prema njoj. Pogledaše je začuđeno, ali bez komentara.

— Baš su divni! — reče ona i izide na ulicu.

Sten i Brik krenuše za njom. Sten ih je vodio.

Veta je izgledala vesela i bezbrižna, kao da su njene crne slutnje, koje su je još malopre prosto šatirale, potpuno izvetrile iz njene duše. Usput je čavrljala o Bahu i Čajkovskom, kako bi se prosto onesvestila od iznenađenja kad bi ih ovde čula i glasno razmišljala o tome kako bi ovom i ovakvom ambijentu pristajala jedna Mona Liza ili neka Van-Gogova slika.

— »Znaju li ovi uopšte za umetnost?... — čavrljala je, ne obazirući se na ozvučenje. — Imaju li, osim naučne literature, i nešto drugo? Recimo, poeziju, ili pozorište?!

— Ne verujem — prihvatio je Brik, raspoloženo, taj dijalog, uhvativši Vetu ispod ruke.

Ona je elegantno izbegla njegov pokret, nastavivši započetu glasnu meditaciju:

— Baš ću sutra da odem u biblioteku, da to proverim. Možda je u tim pametnim glavama i ostalo malo romantike!

Prošli su već odavno svoje prebivalište i približavali su se hodniku u kom je bio dekontaminator. Da bi prikrila svoje uzbuđenje, Veta je i dalje blebetala, hodajući živahno ispred njih. I taman su stigli do okuke odakle se već video stakleni zid onih uzanih soba koje su bile njihovo prvo boravište u ovom naselju, kada se začu tihi pisak.

Stadoše.

Tada Sten malo gurnu Briku napred i pisak se ponovi. Dajući im znak da zaostanu, Sten krenu sam. Pisak se nije više oglasio.

Dubrad! — procedi jedva čujno Sten, zavrte svojom velikom glavom i vrati se grupi. Napravi levak od prstiju i šapnu: — Rešićemo i to!

Malopredašnje lepršavo raspoloženje očas nestade. Vratili su se ćutke, pognutih glava u svoju kuću.

Sten je dohvatio jednu svesku i, napisavši, na brzinu: »Naći ću te sutra«! pruži je Briku, zatim ode u spavaonicu.

Iznad Stenovog zapisa, Brik je naišao na Vetine reči koje mu ona nije pokazala pre njihovog iznenadnog vođenja ljubavi. Preneražen, još dugo je ostao u dnevnoj sobi, zaokupljen mislima.

U svojoj odaji, Veta je već slatko spavala.

9.

Nije se ljutio na nju. Iako duboko povređen u svojim osećanjima, trudio se da je opravda. Bilo mu je sada već jasno da su sva njegova maštanja o zajedničkoj budućnosti s Vetom zauvek pokopana, da ona, u stvari, nikad nije ni pomišljala na tako nešto u vezi s njim. Šteta, uzdahnu Brik, moglo je da bude lepo! . . . Ali, ovo je zaista bilo jedino rešenje za nju: ako bude gravidna, valjda je neće dirati.

Pa ipak, pokušavao je Brik u mislima da nađe mrvicu nade. Mogla je ona to da uradi i sa Stenom, a izabrala je njega. Nosiće njegovo dete pod srcem!

Brik se zabrinu: šta će biti s tom bebom, ako oni budu morali duže ovde da ostanu? Neće je, valjda, ovi oduzeti! . . . Jer, ovde nije postojalo »moje dete, tvoje dete«, ni porodica, kao ćelija društva. Svi su oni bili samo »braća«, ali u psihičkom, društvenom smislu.

I tada se Brik ponovo seti Tima. Viđen je u zlatnoj odeći, znači, da je neki velikodostojnik. A zar u ovoj zajednici, gde vlada pravilo »pares inter pares«, ima i takvih?! . . . Na osnovu čega?

Doduše, razlikovali su se među sobom po boji odeće, ali to je po re-

ćima Borga bilo samo privremeno, dok je neko obavljao određenu dužnost. . . Međutim, izgleda, da su neki — kao, na primer, naučnici, tu odeždu nosili trajno!

Iako već pospan, Brik je još dugo sedeo i razmišljao. I mnoge su se stvari, odjednom, razbistrile u njegovom poimanju ovog društva kojim se je — bez obzira na neke otpore — ipak, oduševljavao u početku. Takva visoko obrazovana i obestrašćena ljudska zajednica, koja se oslobodila tričarija, zavisti, nasilja i gramzivosti, u kojoj svako zna svoje dužnosti, u kojoj ne postoji zavisnost od novca, religije i drugih kočnica individualne slobode — bio je već odavno njegov ideal. Ovde nema kojekakvih pukovnika, šefova, lažnog morala i pritvornosti, nego je sve razumno isplanirano i podređeno blagostanju svih.

A zar je moguće da u ovom »carstvu demokratije«, ipak, postoji NEKO, kada su svi, prividno jednaki? . . . Da, računar! On, na neki način, ipak, gospodari životima ovih prosvetljenih ljudi.

Zašto?

Vlast — to je u samoj njenoj prirodi — uvek služi nečijim interesima. Kome može da služi vlast računara nad ovom zajednicom? . . . Njima samima!

Po logici stvari, u društvu u kom novac nije merilo moći, u kom nema materijalno-klasnih razlika, nema izrabljenih i izrabljivača, među ljudima jednakog obrazovanja i jednako visoke društvene svesti, to podređivanje nekakvom »centru« može da bude samo dobrovoljno. Ali, zašto onda — zlatna odora onome koji je blizu toga »centra«? Zar se ovi pametni ljudi još nisu oslobodili nekadašnjih prerogativa i kulturnih? . . .

I otkud Tim u tom društvu?

Umoran od svega što mu se toga dana desilo, Brik se prevadio preko ležaja i ubrzo zaspao. Kada se probudio, u stanu već nije bilo nikoga. Samo je kraj njegovog kreveta čutke stajao onaj dugajlija, strpljivo čekajući da »brat inženjer« otvori oči, pa da ga odvede kroz isti lavirint do konstrukcionog biroa.

Veta je odmah, čim se probudila, otišla u biblioteku, pošto joj je Sten objasnio gde se ona nalazi. Borga je zatekla nadvijenog nad nekim starijim spisima.

— Pozdrav, brate Borg! — zavrkutala je veselo osvrćući se u toj neobičnoj prostoriji.

— Drago mi je da vas vidim, sestro mlada — nasmeši se starac, pomalo iznenađen. — Koje dobro vas nosi k meni? Jer, vidim da ste srećni!

— Pa. . . srećna baš nisam, ali nije loše. Kakve knjige imate u ovoj biblioteci?

Starac šmrknu, zatim zavukavši svoje sitne šake u široke rukave odela, krenu po prostoriji.

— Knjiga, na žalost, ima veoma malo. Većina je zauvek propala u vihoru rata. Ono, što je preostalo, sada već predstavlja bibliofilsku, čak bih rekao: arheološku dragocenost. Upravo sam razgledao jedan upola uništeni primerak onoga što vi zovete »Sveto pismo«. Nekoliko takvih knjiga doneli su naši izviđači, svojevremeno, sa Zemlje, ali je preostao samo ovaj primerak. Zanimljivo. . . zaista zanimljivo, kako je taj primitivni zemaljski rod pribelžio mnoga istorijska zbivanja! Mnoge su stvari, naravno, iz niskih pobuda, izmenjene i drukčije prikazane nego što se stvarno zbilo. . . ali, i ovako je zanimljivo. Velika je šteta, zapravo, što se zapisi trajne

vrednosti, zbog prolaznih razloga, menjaju i krivotvore. To unazađuje.

Odjednom se starac prenu iz tog svog glasnog razmišljanja, pa pogleda u Vetu:

— Jeste li zaista zbog knjiga došli ovamo?

— Da — odgovori Veta gledajući Borga u oči.

»Mandarin« zatrese svojom sitnom glavom i nastavi da hoda kraj zidova s policama

— Mi danas čuvamo samo video i audio-trake. Direktnim čitanjem bave se samo oni koji su time zaduženi, kao, na primer, ja. Ovde je. . . — i on pokaza rukom u širokom luku — sakupljeno svekoliko znanje razvijenog ljudskog uma, iz svih mogućih oblasti. Tamo, duž onog zida, čuvaju se zapisi, snimljeni na raznim svemirskim putovanjima, pa i mnoštvo građe sa brojnih poseta vašoj planeti. Pravo bogatstvo empirijskih saznanja o svetu koji nas okružuje!

Prišavši jednom zidu, u koji su bili ugrađeni neki aparati, on tiho reče:

— A ovde su snimljeni retki razgovori u našem podmorskom naselju. Sve je to, sestro, istorijska građa. Sve, sve, ama baš sve što se među ljudima događa, postaje, jednog dana, istorija i iskustvo. . . Samo što neki, često, to gube iz vida! Nesuvisli postupci, nepromišljene reči. . . sve je to, uprkos ljudskoj volji, dokument.

Za trenutak, starac je ostao da stoji tako, s podignutim prstom upozorenja, a zatim je ponovo postao ljubazan:

— Ako vas, dakle, zanimaju stvari iz medicine i genetike, — jer, čujem, da ste raspoređeni u taj sektor, evo, ovde je sve iz te grane. Verujem da ćete naći mnogo toga novog i zanimljivog.

— Mene, trenutno, sve to zanima samo kao buduću majku — odgovori Veta.

— I ja sam na to mislio. . . — primeti zbunjeno Borg.

— Ali, ja nisam mislila na veštačko osemenjavanje. . . — iskušavala je Veta starčevu zbunjenost. — Ja nosim Brikovo dete.

Lice sićušne žive mumije postalo je, odjednom, sivo. Sitno klimajući glavom, uronut u misli, on je dugo hodao ćutke među policama. Najzad tiho procedi:

— To neće biti dobro, sestro.

— Pa zar ima nešto lepše — cvrkutala je i dalje, tobož bezbrižno, Veta — nego postati majka?

— Da, da — tresao je glavom »mandarin« — to je odista divno. . . Ali, ovako, neplanirano, čak bih rekao, p r o t i v plana, to neće biti dobro! Jeste li sugurni da ste bremeniti?

Veta je smatrala da pred ovim učenim starcem može da govori bez ustezanja. U krajnjoj liniji, zato je i došla, što je Borg i nanjušio:

— Imala sam snošaj s njim baš u periodu ovulacije.

Starac podiže obrve i njegovo sitno lice opet obli rumenilo.

— To je, znači, još sasvim sveže? . . .

Veta ga ponovo pogleda pravo u oči i odlučno odgovori:

— Da, ali sam ja čvrsto odlučila da zadržim dete!

— Hm — promrmlja starac i ponovo prošeta bibliotekom. Zatim u jednom ćošku zastade i, okrenuvši se prema Vetu, tiho reče: — Vi znate da je moja naklonost, protivno ovdašnjim pravilima, na vašoj strani. Ali, ovo će biti teško rešivo, da znate. Savetujem vam, da za sada još nikome ne govorite o svom graviditetu. Brat Pord je uveren da će nje-

govi pokusi uroditi plodom... dok se ne dokaže suprotno, vi ste bezbedni. A posle vam niko ništa više ne može.

— Kako da se pritajim, kada nas, eto, i sada prisluškuju? — upita Veta prkosno.

Starac očuta malo, zatim tiho odgovori:

— Odavde se prisluškuje, ali ovde ne!

I, nakon trenutka pauze, pogledavši u Vetu, dodade:

— Zato, ako imate bilo kakve probleme, uvek možete da mi se obratite.

Prišao je polici i skinuo jednu kutiju.

— Uzmite ovo, da imate opravdanje zašto ste dolazili. Na monitoru kod doktorke Mong moći ćete da pogledate, a za dva dana ponovo dođite, da mi vratite kasetu. Možda ću do tada imati neke novosti za vas.

— Harmi! — reče Veta, zahvalno se smešeći.

Starac je samo nekoliko puta klimnuo glavom, zatim se vratio Bibliji.

10.

Zasitivši se njenog tela, Sten se okrete od Zelde u nameri da malo odspava. Već se bio i namestio na uzglavlju, kao dete koje se nasisalo mleka pa sad zadovoljno prede, ali mu ona ne dade da zatvori oči.

— Pričaj mi još o Zemlji, i o tome kako će nam biti kad odemo tamo — molila ga je nagnuvši se preko njegovog opuštenog snažnog tela. Njene punačke dojke golicale su Stenove obraze, a jaka, crna kosa zakrilila je njegovo lice.

— E, baš mi je lepo ovako... — promrmlja Sten. — Bar mi ne smeta svetlo.

— Pričaj! — Ona ga nežno lupnu po leđima. — Hoću da znam da li da pođem s tobom, kad se budeš tamo vraćao...

Sten se okrenu na leđa i zagleda u njene oči.

Bila je zaista lepa. Jedra. Zdrava. Mogla bi da mu bude dobra žena. Pa šta, ako je zelena? Za njih je i on, verovatno, bio neobičan s tom, za muškarca isuviše belom kožom, posutom pegama. Zeldino telo bilo je kao izvajano: duge, lepo oblikovane noge, oblihi, jakih butina, grudi čvrste i ne prevelike, stajale su kao zavađene (to joj je Sten, kroz smeh, tako rekao), svaka okrenuta na svoju stranu, punačak i dug vrat, rame na i leđa široka i glatka kao somot... Ali, ono najlepše na njoj bio je njen širok osmeh, iskren i podatan, kojem su toplinu i sjaj davale njene bademaste duboke oči. Sem toga, bila je osećajna, ne kao ove ugašene, prepametne mumije u naselju i, iznad svega, volela je da vodi ljubav. U tim trenucima bivala je još lepša.

I sada ga je gledala s toplinom i poverenjem.

— Pa, kako da ti kažem — započe Sten, poljubivši njene bradavice koje su se blago njihale ispred njegovog nosa. — Na Zemlji nije loše, iako ima stvari koje mi smetaju. Međutim, treba imati petlju, to je važno.

— A šta je to?

— Petlja?... Pa, ovaj, treba se snalaziti, razumeš?

— Kao i ovde — reče ona čupkajući malje na njegovim grudima.

— Da. Ja sam u mladosti bio prilično naivan, nisam štošta znao o životu, ali sam na robiji mnogo toga naučio.

— Šta to znači: robija?

— Hm... Pa, to ti je mesto, gde si zatvoren iza rešetaka... I tamo su zatočeni oni koji su se ogrešili o... o pravila ponašanja. Tako ćeš, valjda, razumeti, kad već ne znaš ni šta je zakon!

— Glupe stvari. A zašto su tebe tamo zatvorili?

— Rekli su da sam ubio čoveka koji se ljubakao s mojom ženom.

— I to je besmislica. Zar oduzeti život čoveku, koji tebi ništa nije oduzeo?!

On je iznenađeno pogleda, zatim se zamisli i reče:

— Imaš ti, curo, pravo. U suštini, uzrok svih naših zločina je glupost. Sasvim tačno, jer glupost je i sujeta, i gramzivost i mržnja. Samo nesuvisli ljudi posežu za onim što ne mogu imati... bez obzira na to da li je u pitanju moć, tuđa žena ili ime-tak...

Toplo se zgledaše, zatim se Sten nasmeja i upita:

— I, kažeš, ništa mi nije oduzeo, a... Pa, kako vi ovde gledate na ljubav?

— Ljubav nije ni moja ni tvoja. Ljubav je dobro svih. Danas voliš mene, sutra neku drugu. Da ljubav pripada samo jednoj osobi, to ne bi bilo moguće. Kakav vi to moral imate?

— Čudan, u svakom slučaju. Vrlo elastičan, prilagodljiv.

— Jesi li stvarno ubio?

— Nisam. Tako nešto bih, verovatno, mogao da učinim tek u slučaju da moj život bude ugrožen... U odbrani.

— Ubijanje nije dostojno čoveka.

— Vi ste, ipak, ubijali. Pobili ste skoro ceo ovaj narod u ratu.

— Oni su hteli da nas porobe.

— Borg kaže da ste im vi nametnuli taj rat.

— To je kao da tvrdiš da je kokoš htela da iskopa oči onome koji se spremao da je zakolje! Već su nas bili sasvim osiromašili, gurnuli su nas u mrak neznanja da ih ne bismo sustigli, a sad su hteli i da nas pretvore u robove.

— Zar ovi?!...

— Da, baš oni, ti slatkorečivi mudraci. Oni su samo pametovali, a mi smo stvarali životna dobra za njih. Da smo im dozvolili da nas porobe, sve bi to bilo njihovo, čitava naša planeta, a mi bismo postali njihova tegleća marva.

— A gde ste vi to živeli?

— Tamo, iza brda, gde je zemlja najplodnija i gde se u njenoj utrobi kriju sva rudna blaga ove planete. A oni su iz svoje domaje već isisali sve što im je ona mogla da pruži, pa su bacili oko na našu zemlju. Mi smo im nudili saradnju: oni nama znanje, mi njima sirovine, hranu i rad, pa da svi zajedno od toga imamo koristi. Nisu hteli ni da čuju. Mi smo za njih bili neuka stoka, a oni su sebe smatrali svemoćnim i neu-ništivim... a sad niko nema ništa: ni oni, ni mi.

— Ne mogu da shvatim. Tako učeni, a tako glupi!

— Ni mi nismo verovali da ćemo morati da se borimo za ono što je čoveku prirodno dato: za slobodu i dostojanstvo.

Sten se zakratko zamisli, pa reče:

— I... šta vam je sve to vredelo, kada ste i ovako postali njihovi robovi, a uništili ste i narod i bogatstvo!

— Moj će narod sve to iznova stvoriti.

— Zar ova šaka jada, koliko vas ovde ima?

— Ne. Ostalo je naših mnogo. Kriju se u dubokim pećinama, da ih njihovi roboti ne pobiju... A ostala je i

zemlja, i sve ono ispod zemlje, pa kad prođe zaraza, oni će izići i sve početi ispočetka. Ali, ja neću s njima. Ja idem s tobom. Ti ćeš me povesti, zar ne, tamo na Zemlju, gde takvih strahota nema?

Njene oči zasjaše ljubavlju i nadom.

— Vi, tamo, sigurno već ne uzimate jedni od drugih, nego samo od prirode!

Sten okrenu glavu od nje zagledavši se nekud daleko. Kako reče Brik? Kad se budu vratili, na Zemlji će već proći nekoliko stotina godina. Možda će do tada tako i biti, kako Zolda kaže!

— Ali, kako odavde izići? — zapita zabrinuto.

— Ja ću ti pomoći. Svi ćemo ti pomagati, ne brini, svi mi, zeleni.

— Eh, kad bih mogao da se dočepam svog pištolja i bombe! — uzdahnu Sten.

— Ja znam gde drže vaše stvari.

— Gde? — živnu Sten.

— U biblioteci. Tamo je i ono što su od nas oduzeli. Ta prokleta prostorija i ona zmija u njoj, taj Borg, to je obaveštajni centar čitavog naselja.

— A zar nije računar centar svega?

— Centar sile, da, ali ona odvratna starina čuva neke tajne za sebe, ne predaje ih sve računar. Tako štiti svoj značaj, da ne bude samo sluga transmisije.

»Ja sam samo običan sluga, u službi svoga roda« — setio se Sten Borgovih reči i starčevog smernog osmeha. Lukavi dripac! Tačno ono što Zolda reče: »slatkorečivi mudrac«... Znači, kod njega je sve to! Treba mu jednostavno stegnuti tanki vrat... I to onog dana kada sve bude spremno za bekstvo. Bombu baciti na računar, a pištoljem pobiti

one što čuvaju lift!... Da, ali kako doći do računara? Kako onesposobiti tog svemoćnog, svevidećeg, sveznajućeg monstruma?

I on postavi to pitanje i naglas.

— Rešićemo i to. Mora da i taj stroj ima neku ranjivu tačku... Ništa što je ljudski um stvorio nije tako savršeno da se ne može uništiti! — uveravala ga je Zolda.

Iz nje je prosto zračila vedra vera u drukčiji život.

— Ali, oni kažu da se taj računar održava pomoću kosmičkih zraka, da njegov rad ne zavisi od ljudi — suprotstavi se mrgodnošću neznalice Sten.

Začu se Zeldin zvonki, zdravi smeh.

— Priče za sitnu decu! Plašimo ih čudima!... Ako su kosmički zraci večiti i neuništivi, stroj nije! Lepi moj, prepusti to tvojoj Zeldi. Strpljenja, dragi, i sve će biti dobro. Život je na strani onih koji su uporni, koji umeju strpljivo da se bore. A sad, hajde da se još malo pomazimo, pa na posao, jer bi neko mogao i da upita, gde smo.

A bili su u spremištu hrane, jednom od onih retkih mesta koja nisu bila prisluškivana i gde su njih dvoje svili sebi malo gnezdo.

Raskalašno i veselo, Zolda obavi svoje, a zatim kreneše, svako na svoju stranu, skrušeno i tiho kao i svi ostali u ovom naselju.

Sten je prvo pošao u medicinski centar. Prošavši pored Vete, on joj došapnu:

— Biće bolje! — i produži da zagleda po ćoškovima, da li je sve čisto i uredno.

Ona ga pogledom dozva i tutnu mu savijeni papirić u šaku.

— Daj to Briku! — reče, jedva čujno, ne skidajući oko sa mikroskopa.

Sten izide i krenu ka konstrukcijskom birou. Pošto se promovao malo, on spusti papirić na hrpu crteža ispred Brika, zatim, klanjajući se glavnom konstruktoru uz ponizni osmeh, šmugnu napolje.

Brik pogleda poruku. Odmah je prepoznao Vetin rukopis.

»Dodi sutra u biblioteku«.

Uze cedulju i ubaci je u usta.

Sažvakao je raskvašenu, lepljivu masu tek onda, kada je sišao da proguta svoj dnevni obrok u restoranu.

11.

Tim je stajao nasred mermerom popločane dvorane, zagledan u gorostasni računar, koji je zauzimao ceo polukružni zid do stropa.

Pred njim je stajao zdepasti čovečuljak, široka lica i kovrdžave ride brade, obučen u srebrnastu odeću. U levoj ruci držao je stakleni štap kojim je objašnjavao šta je šta na tom svemoćnom stroju.

— Ovo je linija stanovništva. U njoj su pohranjeni i podaci o onima čiji se život ugasio za vreme termičkog rata. To je onaj sivi deo, a ovde je sve o živima. Kartoni su poredani po azbučnom redu, jer se kod nas imena tako i daju, idući prema važnosti osobe od A do Z. Ovom slovu pripadju oni najbeznačajniji. Ostala slova u imenu označavaju matični broj po kojem je neko unet u registar, odnosno, ako ih ima previše sa istim početnim slovom, sledeće je pomoćni broj za ime. Pri tome, nema razlike u polovima. Nema, takođe, prezimena. Sem toga, većini se i ne zna otac, jer su genetskim putem proizvedeni. Svi oni, manje-više, liče jedni na druge i razlikuju se samo po serijskim brojevima u imenu. Oni pripadaju takozvanoj »srednjoj kategoriji« naše braće, da ne ka-

žem: klasi. Ali, vi ćete to ovako lakše razumeti. Od njih su plemenitiji samo oni, koji su izvedeni veštačkim osemenjavanjem, pa im se zna majka. Na njima počiva naša zajednica, jer im je svima usađen i gen visoke inteligencije.

Bradonja se nasmeši i tiho dodade:

— I ja spadam među njih. Sa vama smo imali malih problema jer vaše ime nikako ne bi smelo da počinje sa T, pa ste zato zavedeni pod A i sada se zovete Antim. Sa ostalima iz vaše grupe bilo je lako, jer vaš začetnik, koji radi na veoma značajnom društvenom zadatku, i dalje će se zvati Brik. Ona mlada žena, koja će nam služiti samo kao pokusna zdelica, može da ostane Veta, a pošto smo onom Stenu namenili, u kasnijoj fazi, zadatak osemenjavanja, i on će moći da zadrži svoje ime. Eto, ako vas bilo ko zanima, tu ćete ga naći.

Napravivši korak-dva, čovečuljak zastade pred deonicom, obojenom mrkom bojom.

— Ovde se čuva registar onih osoba s kojima su naši istraživači dolazili u značajniji dodir prilikom svojih međuzvezdanih letova, ili na koje računamo pri budućim posetama. Znači, i vaših Zemljana. Ako vas to interesuje, možemo odmah da uključimo monitor.

— Biće vremena i za to — odgovori Antim. — Ono što mene trenutno zanima, to su planovi. Rečeno mi je da je njihova razrada moj prvenstveni zadatak.

— Ah, tako! — podiže čovečuljak svoje guste obrve, odmerivši Tima. — Pa da, to je mudar potez svemoćnog Arba: o tome treba mladi da vode računa. Na njima ova planeta ostaje. No, ja ću vam pokazati i taj segment, mada se u te stvari baš ne

razumem najbolje. Ja se, znate, bavim isključivo nadzorom ličnog života pojedinaca.

Prišao je svetlo-plavom nizu instrumenata i pritisnuo jedno dugme.

— Ovo je, mislim, Zemlja. S njom ćete imati dosta teškoća. Jer, kako vidim, sva je pokrivena ledom. . .

— Ania ne, čoveče! — uzviknu Tim. — Pa, zar ne znate da ona stoji okomito u odnosu na ovu planetu? . . . I da je ono, što vidimo, njen Južni pol! . . .

— Je l'? — upita tupo čovečuljak. — Sasvim je moguće. . . Ali, inače, nismo imali mnogo sreće s tom vašom Zemljom! Nijedna naša ekspedicija nije imala povoljan ishod. Naročito ova poslednja. Tada se naša posada izmešala sa tamošnjim življem, tako da smo morali energično da intervenišemo. Bili smo primorani, čak i da uništimo dva naselja. . . Mislim da su se zvali Sodoma i. . .

— Gomora — dodade Tim.

— Da, tačno! — obradovala se bradonja. — To se, znači, pročulo tamo, kod vas? Da, da, morali smo tada da povučemo sve naše odande, jer je to uzelo takvog maha da je pretilo čitavom poduhvatu. Čak smo bili primorani i podmorsku bazu, Atlantidu, da evakuišemo.

— Gde se ona nalazila?

— Ispod vrha atlantske zavale. Mislim da se zove Bermudi ili nešto slično. Upravo smo planirali da izgradimo nekoliko takvih naselja na Zemlji, ali smo, posle onih nemilih događaja, odustali. Iako smo provedli temeljitu potragu, nismo, na žalost, uspeli niti da pohvatamo sve naše prestupnike, a ni dobar deo njihovog potomstva. Sve u svemu, savetujem vam da Zemlju ne uključite u svoje planove. Bar dok ne

stvorimo apsolutno pouzdanu i poslušnu posadu!

— Šta ti to blebećeš, Gorude! — začu se rezak glas iz računara. — Kako se usuđuješ da se mešaš u antimov posao, neznalico?

— Ja. . . ja sam mu samo izneo naša iskustva, svemoćni Arbo! Ne pada mi na pamet. . . Nikad se ne bih usudio da se mešam u vaše mudre odluke. . . Veruj mi, svemoćni! Ja to samo razgovaram s plemenitim Antimom.

— — Brbljaš, bedniče, previše brbljaš! Tvoje je da objašnjavaš, a ne da daješ mišljenja i sudove. Za to sam ja ovde.

— Oprosti, svemoćni Arbo! . . . Priznajem, malo sam preterao.

— Malo preterao, Gorude? . . . Ne, ti si prekoračio svoja ovlašćenja, kao i onda, kada si svojom bezobzirnošću upropastio naš poduhvat na Zemlji.

— Ali, ja sam samo postupio prema pravilima — promuca ridobra di. — Ti si ih propisao, svemoćni!

— Ne samo što si samovoljan, nego si i glup, Gorude. Moraću da te kaznim.

Čovečuljak pade na kolena pred računarom.

— Nemoj, svemoćni, Arbo, preklijnjam te! Zar ti nisam obezbedio mir, zar ne držim svoj narod u pokornosti? Zar ti nisam stvorio najsavremeniji odred robota da te čuvaju? I ne samo tebe, nego i čitavu imperiju planete Zord?!

— Kasno, Gorude, prekasno! Zbog toga je stradao cvet naše omladine u ovom ratu, budućnost naše planete, a mogao sam, umesto njih, da pošaljem tvoje robote protiv zelenih. . . Oprostio sam ti onaj bezumni obračun sa ekspedicionim grupama, iako su svi mene krivili za to, našao sam opravdanja i za tvoju ne-

sposobnost. Da, nesposobnost da ranije osposobiš korpus robota, a znam i to da se plašiš mladih koji bi ugrozili tvoju dugogodišnju vladavinu iza ovih zidina, pa sam ti progledao kroz prste što, radi obračuna s onima od kojih si zazirao, žrtvuješ još i hiljade drugih života... Ali, ti sada podmuklo napadaš moje planove, mene, i pokušavaš da dovedeš u zabludu mog prvog zamjenika, da ga odvратиш od planova do kojih je meni stalo, brbljivče, i opet iz straha da ne budeš gurnut u pozadinu.

Ridobradi je molećivo sastavio svoje debeljuškaste ruke i na koljenima se primicao sve bliže i bliže golemom stroju.

— Ja samo želim da ti služim, svemoćni! I sve to zbog tvoje veličine... u slavu tvoje genijalnosti!

Nasta tajac.

Iskolačenih očiju od straha, Gorud je osluškivao.

— Arbo?... Svemoćni! Opraštaš li mi? — šaptao je promuklo.

Računar se ponovo oglasio. Njegov glas je sada bio miran, čak topao:

— Ne treba više da strepiš za svoj položaj, Gorude.

Debeljko se s olakšanjem nasmeši i podiže.

— Hvala ti, svemoćni. Uvek sam verovao u tvoju milost.

Istog trenutka nešto zašušta, poput zmije a iz računara izbi bleštavi mlaz uperen u Goruda. Začu se njegov izbezumljeni krik i, užasnut, on se okrete oko sebe.

Od njega osta samo šaka srebrnastog praha.

I opet se začu glas iz računara:

— Tako prolaze svi nepokorni. Ti si, Antime, pametan mladić i nadam se da ti prekomerne ambicije nisu udarile u mozak. Mora se znati

ko ovde gospodari. Niko ne može da ugrozi moju nadmoćnost! Mene je narod stvorio i dok taj narod postoji, postojaću i ja. A kad ja nestanem, nestaće i vasseljene oko nas! Ja sam, dakle, večit.

— A ko si ti? — upita Tim. — Odakle govoriš? Gde si?

— Ja sam ti, a ti moraš biti ono što sam ja. A ja sam svud oko tebe... — Njegov glas odjekivao je snažnim ehom da su se tresli mermerni zidovi: — Zar ne čuješ?... Svud oko tebe... i u t e b i ! Moj glas mora da bude i tvoj a ti moraš da govoriš mojim glasom odsad, jer sam te odabrao da govoriš u moje ime.

Jeka prestade i sada je iz računara opet dopirao topao, prijatan bariton:

— Priđi bliže, Antime. Stani ispred onog zelenog oka na zlatnom zidu. Želim da te vidim.

Tim je morao da prekorači Gorudov prah da bi prišao mostu koje je računar odredio.

— Razvej to svojom nogom — oglašase Arbo. — Buntovnici ne zaslužuju bolju sudbinu. Tako... I sad me pogledaj... Imaš čist, neiskvaren pogled, pomućen samo malo strahom. To je dobro. Onaj koji vlada uvek je u strahu... ali moć njegove sile ublažava njegove strepnje. Što je veća ta sila, to je bolje za njegov narod. Jer narod je, čak i onaj najprosvećeniji, sastavljen samo od ljudi. A oni jedino poštuju moć.

I sad se desilo nešto, čemu se Tim nije nadao: računar se n a s m e - j a o !... Ljudski. Pakosno.

Opet se začu onaj mirni bariton, blag od samouverenosti:

— Tvoj je zadatak za sada da učiš. Uči se da v l a d a š . A posle ću da te upoznam sa svojim namerama o invaziji nekih planeta. To je naša bu-

dućnost. Da bismo neprestano bili u vezi, živećeš ovde. Ali, ne samo zato da budeš blizu mene, nego i zato da budeš daleko od njih. Jer, ta odvojenost vladajućeg stvara neku tajanstvenu bliskost s onima kojima vladaš. Zvuči kao paradoks, ali je istina. Tamo, levo, iza onog zida, nalaze se tvoje odaje. U okovratnik tvog dela utkana je osetljiva ćelija, koja otvara ulaze u zidovima. Pođi sad na počinak i odaberi sebi slugu koji će da te dvori. A sutra dođi da upoznaš celokupno funkcionisanje sistema.

Antim se duboko pokloni pred računarom.

— Pozdravljam te, svemoćni Arbo!

Ispratio ga je isti onaj promukli grohotan smeh.

Tim je za svoga slugu odabrao Stena.

12.

Brika je sutradan čekalo iznenađenje.

Glavni konstruktor mu je predložio da obidu pogone koji rade za njih. Brik je morao sam sebi da prizna da ga profesionalna znatiželja vuče ka toj poseti, ali ga je i Veta očekivala u biblioteci. Biće da ima nešto važno da mu kaže, čim mu je poslala poruku.

Ipak, odlučio je da se pokaže disciplinovan i krenuo je za svojim šefom. Ovaj je navukao zaštitno odelo i skafander, pa se i Brik opremio ne pitajući ništa.

Sišli su niz neke stepenice, produžili osvetljenim dugim hodnikom, koji je više ličio na tunel, i skrenuvši levo, našli su se pred jednim liftom. Brik nije uspeo da sazna koliko su spratova prošli, samo je po stomaku osetio da se kabina brže spušta i

kad su, najzad, stigli i izašli, s iznenađenjem je konstatovao da osim onog gornjeg, stambenog, postoji još jedno naselje — daleko veće — građeno na samom dnu mora. To je bila kompletna čeličana, potpuno robotizovana, koja je koristila neku tehnologiju njemu sasvim nepoznatu; malo dalje brujala je valjaonica, a sasvim pri kraju te podvodne kolonije stajao je pogon za izradu elektronskih i ostalih, finih uređaja. Začudo, svuda je bilo čisto i svetlo. Programirani roboti pedantno su obavljali svoj posao i, sem lakog brujanja mašina, u tim se halama nije ništa čulo. Sve je bilo perfektno, ali je delovalo avetinjski.

U sićušnom zvučniku kraj uveta Brik začu glas glavnog konstruktora:

— Ovde se izrađuju delovi za model svemirskog broda po mojim nacrtima. S obzirom na depresivne psihičke uslove, tu se svaka četiri sata smenjuju nadzornici posla, koji kontrolišu rad robota i kvalitet, upotrebljivost izrađenih delova. Kao što znate, takozvane finije i lakše radionice, kao tapetarska, stolarska, precizna mehaničarska, pa i tkačnica, nalaze se gore. Tamo, na kraju, se finaliziraju i kompletiraju svi delovi. U tom odeljenju radi jedanaest ljudi, plus nadzornik. Pokušali smo i to da izbegnemo, ali se pokazalo da je pri nekim osetljivim operacijama, ipak, neophodna ljudska ruka.

Ušli su i u tu radionicu. Vremešni ljudi i žene obavljali su ćutke svoj deo posla ne dižući pogled na posetioce. Radili su brzo i precizno, kao da su i sami bili roboti. Među njima bio je samo jedan mlađi čovek, zelene kože, obučen u crno, koji je donosio materijal ovim, u sivo obučenim, delovima mašinerije.

— Jedina je nevolja u tome — objašnjavao je glavni, kada su opet stajali pred vratima dizalice — što se sirovina mora vaditi i doterivati spolja, gde još uvek postoji opasnost od ozračenja. Zato i imamo čitav niz kabina za dekontaminaciju, kroz koje svakodnevno prolaze radnici koji dolaze izvana.

Aha, pomisli Brik, zato je stambeno naselje tako prazno preko dana . . . Tu se, dakle, i dalje vredno radi, bez obzira na otežane uslove . . . a on je već pomislio da su se ovi fanatici, te bezosećajne mumije zazidane u tu grobnicu od betona i stakla, kao larve, koje čekaju vreme kada će (ponovo) poleteti! . . . Sad je tek shvatio njihovu žilavost i značaj onog seruma za produženje života. Ali, on nije želeo da čami još petsto godina u ovoj laguni, u tom do perfekcije dovedenom krtičnjaku.

— Ah, da — prenuše ga reči glavnog konstruktora u liftu — postoji još jedna teškoća . . . To je sastavljanje i probni pogon brodova. Na žalost, to moramo obaviti napolju. Sad ćemo da posetimo jedan od naših poligona.

Bili su opet u onom tunelu i, sišavši niz poduže spiralno stepenište, odjednom se nadoše kraj dekontaminatora i dizalice, koja je vodila u toranj!

Ušli su u lift i Brik je bio zahvalan zatamnjenom staklu svoje kacige, jer se kroza nj nije primećivalo kako mu obrazi plamte od radosnog uzbuđenja. Otkrili su mu najkraći put do spasonosnog lifta. Još jednom se preslišao: konstrukcioni biro, kratko stepenište, hodnik — tunel, pa ove spiralne stepenice i — dekontaminatori. Odlično!

Glavni konstruktor je pritisnuo jedno dugme na povećoj sklopnoj

ploči. Začu se tiho zujanje i kabina lifta, koja je prethodno bila stala, ponovo se pokrenula. Aha, pomisli Brik, to se sada, verovatno ona kupola koja zatvara i osigurava šaht, izdiže iznad kopna.

— Izadite vi prvi — obrati mu se glavni.

— Kako? — upita, iznenađeno, Brik, jer je glatki metalni valjak delovao kompaktno bez ijedne pukotine.

— U okovratniku vaše odeće utkan je senzor, koji otvara sve nevidljive prolaze. Samo se okrenite u pravcu sklopne ploče . . . on dejstvuje i kroz zaštitno odelo.

Brik ga posluša i dotad nevidljivi sastav vrata se nečujno rastvori. Posle dugih meseci zatočeništva, on ponovo stupi na čvrsto tle, pod visoko, slobodno nebo koje je, začudo, sada bilo plavo. Žućkasti, prljavi oblaci bili su visoko, a ovde, dole, bleštalo je proleće u punom sjaju. Na kataklizmu koja je, ne tako davno, protutnjala ovim prostorima, podsećale su samo one gole šume na vrhu planine.

Glavni konstruktor je iz lifta već bio izvadio dve male metalne korpe i ušao u jednu, dajući Briku znak da i on učini isto. Zatim je rekao:

— Letećemo neko vreme uz obalu, a kod onog brežuljka ćemo skrenuti prema zapadu. Uskoro ćete i sami ugledati poligon, pa se spustite tamo, gde ja budem sleteo.

Zavukao je ruku u korpu, negde u visini kolena i pritisnuo jedno dugme, zatim se čvrsto uhvatio za obrađenu ivicu letilice i podigao u zrak. Brik je krenuo za njim.

Leteli su relativno nisko, ali je Brik ipak imao prilike da vidi pustoš koju je nuklearni rat ostavio za sobom. Zemlja je, duboko u kopnu, bila spržena i oguljena, i kilometri-

ma se nije videla ni travčica. Nigde nijedne životinje, nijedne ptice.

— Vidite li onu visoravan severno od reke? — upita glavni kroz zvučnik. — Tamo je nekada bio predivan lučki grad povezan jednotračnicom s morem. Tu je, pored značajnih proizvodnih pogona i velikog zimovnika za nuklearna plovila, uništeno više od milion života, mada smo grad sažidali na širokom području, izbegavajući da gradimo visoka zdanja. Užareni vazduh je sve to spržio i pretvorio u tamno-mrki pepeo. Sedamnaest takvih gradova uništeno je samo u jednom danu!

Ubrzo se pred njima ukazao širok plato od sivkaste zemlje, na kojem je stajao upola dovršen svemirski brod i velika gomila ljudi-mrava koji su žurno išli ovamo-onamo, dovlačeći delove za letilicu iz oniže zgrade, pored koje su uredno bile poredane isto takve metalne »korpe« za letenje, kakva je bila i njihova.

Spustili su se iza zgrade i ušli u nju. Tamo su u jednoj velikoj prostoriji zatekli neke ljude, među njima i nekolicinu koje je Brik već video u konstrukcionom birou. Zagledani u nacрте, oni su rukovodili radom pojedinih ekipa. Nezgrapni i smešni, klanjali su se u zaštitnim odelima glavom konstruktoru i odmah počeli da ga obaveštavaju o stanju radova.

Ispostavilo se da posao sporo odmiče, jer je već prilično velik broj zelenih oboleo ili umro od radijacije, a oni su obavljali teški, fizički deo posla: dovlačenje izlivenih i sastavljenih delova oklopa letilice. Pri tom bi im smetala kabasta zaštitna odela. Zbog toga će biti potrebno najmanje još dva meseca da se brod potpuno osposobi.

— Jedan odred lovaca moraće da krene u planine — procedio je, mrka čela, konstruktor — da u njihovim skrovištima pronade i doveđe novi kontingent tih protuva. Obavestiću računar o tom problemu i čim dobijem odobrenje, ekspedicija može da krene. Istovremeno, pokupiće i njihove zalihe hrane. To će ih naterati da nam pridu, a i našu će ishranu malo osvežiti i poboljšati. Verujem, da je svima vama, kao i meni, već dosadilo da gutam samo hemijski ekstrakt umesto prave hrane!

Ovo je bio prvi slučaj da Brik sluša negodovanje jednog — i to uglednog — pripadnika zajednice. Ali, ovde se moglo svašta govoriti, jer prisluškivanja nije bilo.

Konstruktor je zatim pozvao Brika da razgleda brod i da, eventualno, stavi svoje primedbe. On je nacrt već video, ali pravi izgled i funkcionalnost njegovu mogao je tek ovde da sagleda. Bio je iskreno impresioniran i to je, ne krijući svoje divljenje, odmah i saopštio. Bilo je sijaset novosti i poboljšanja za koje on nije ni znao, a koje su mu se sada, kada ih je video, učinila tako jednostavna i lako izvodljiva. U pitanju je bila samo tehnologija njihove izrade i novi materijali do kojih spoznaje na Zemlji još nisu bila stigle. Naročito ga je oduševio zlatasto-srebrnasi sjaj i relativna lakoća oklopa.

— Plemeniti metali! — smejuljio se konstruktor zadovoljno — Mi ih, ovde, imamo relativno malo, ali smo, prilikom naših putovanja, sa nekih drugih planeta dopremili priličan tovar rezervi. I opet će nam trebati!

Brik se seti Fort Knoks-a i ostalih spremišta dragocenih metala i bi mu smešno. Mi smo, tamo na Zem-

lji, izgradili nekakav svoj sistem vrednosti na zlatu, koji, u stvari, ima samo imaginarnu vrednost, jer se njena stvarna, upotrebna, tek ovde pokazuje . . . a mi smo ga koristili samo za kindurenje, ne znajući pravi smisao zašto smo nazivali bogate one, koji su ga posedovali. Kad se vrati, objaviće to svetu. I objasniće im da su i mnogi drugi metali barem tako vredni! . . . Ali, tek kad jednom uđu u novu, svemirsku tehnologiju.

Bilo mu je drago što je ovo video, ali se setio i Vete i sastanka s njom u biblioteci.

— Zadivljen sam, odista — rekao je, izvukavši se iz nedovršenog skeleta — ali, da bih sve to do kraja razumeo i nekako mogao da vam budem od pomoći, moraću još mnogo da učim. Još danas ću potražiti svu raspoloživu naučnu građu u našoj biblioteci.

Konstruktor, polaskan, prosto je sjao od zadovoljstva. On učini nešto protivno ovdašnjim prilikama: uhvati Brika srdačno pod ruku i krenu s njim ka korpama, tumačeći mu uz put revolucionarne prednosti svoga broda. Zastajući kraj njihovih individualnih letilica, on podiže prst i, pucajući od samozadovoljstva, dodade:

— A kad se završi projekt rematerijalizacije, mi više nećemo leteti podsvetlosnim brzinama i nećemo više provoditi duge mesece u brodovima, niti će nam biti potrebni inter-specijalni, matični brodovi . . . nego ćemo stizati neverovatno brzo do cilja!

Ukrkali su se u »korpe« i poleteli.

Preletivši iznad ušća reke, Brik ugleda svog nekadašnjeg mezimca, kako poluzarda od radijacije, osut razornim plikovima, kao da je prekriven krljuštima, tužno stoji na

mestu, gde su se spustili. Kako je samo bio ponosan na MOB-a, smatrajući ga savršenim proizvodom uma, a kako sad naivno deluje u usporedbi s onom elegantnom zlatastom strelom koju je malopre video! Kao dečja igračka. Kao ona oružja od plastike što samo izgledom podsećaju na prave, ubijte svoje uzorke! . . .

Ali, ako se u mislima već i bio okrenuo od MOB-a, ta druga letilica dala mu je novu ideju, još snažniji impuls njegovoj rešenosti da pobegne sa planete Zord.

13.

U biblioteci zatekao je samo starog Borgia, kako sedi pred jednim monitorom. Kad je Brik ušao, »mandarin« samo baci jedan rasejani pogled prema njemu, ne rekavši ništa.

— Došao sam da vas zamolim, da mi date neku stručnu literaturu o najnovijim legurama aluminijuma. . . — započe Brik, osvrćući se po prostoriji.

Ne skidajući pogled sa monitora, Borg procedi:

— Ona nije više tu.

— Ko ona? . . . Stručna literatura?

— Veta. Čekala vas je celo jutro.

— Mene? — napravi se iznenađen Brik.

Starac uzdahnu i drhtavim prstom pokaza na ekran:

— Gledam neke stare snimke sa Zemlje. . . Ovo o piramidama kod Gize i Teotihuakana sam baš ja pravio. Znate li da smo imena mesta asteške naseobine mi smislili?! Sve te građevine služile su kao orijentiri za sletanje. Ja sam u dva maha posetio Zemlju, polazeći s matičnog broda malom letilicom. Kakav je raj tamo, kakva lepota! Kakvo bogatstvo! . . . Trebalo je da nam vaša planeta bude najvažnija kolonija. Veli-

ki Arbo nam nikada nije oprostio što smo tamo začeli lozu superinteligentnih ljudi, koji su doveli do toga da ste, eto, vi stigli čak do nas. Homo sapiens je trebalo samo da nam služi, nama, »bogovima«, a ne da i sâm krene našim stopama... Ako ikad zakoračimo ponovo na vašu planetu, verujem, da će naši neinicilice istrebiti taj soj prepametnih i uništiti vašu civilizaciju! A meni je baš drago što su Zemljani toliko napredovali. Mi smo gotovi, naše je vreme prošlo. U Svemiru treba da prestane dominacija jednih nad drugima... A tako bi trebalo da bude i na samim planetama.

Ugasivši monitor, starac ustade:

— Ali, na žalost, to još dugo neće biti tako. Ideali su jedno, dragi prijatelju, a dijalektički razvoj stvarnosti nešto drugo.

Ovaj me provocira, pomisli Brik, da lanem nešto nezgodno. Neću mu se dati!

— A zar vi, tako mudri i prosvećeni, ne možete da proniknete u tu dijalektiku da je predvidite, pa i da utičete na nju? — upita bezazlena lica.

— U Svemiru, čiji smo deo, sve je plus i minus, dragi moj Brik. Na toj suprotnosti i na njenom jedinstvu počiva čitava vasiona. Ta neumitna, gvozdена zakonitost jednako važi i za nas. Sve što se rodi ili stvori, dobija istodobno i svoju suprotnost. Stvorite li državu najsveobuhvatnije tiranije, vi, u isto vreme, stvarate i klicu njene propasti, masu protivnika, koji će je, kad-tad, srušiti. Dajte svetu model idealne demokratije, naći će se šaka ambicioznih ludaka, koji će hteti da zagospodare. Svet bi morao da bude sazdan od potpuno jednako prosvećenih i razvijenih naroda, pa da bude ono što ja priželjkujem. A to je nemoguće. Ni

zvezde u Kosmosu nisu jednake, pa ni njihov »dvor«; uvek će biti većih i jačih, pa će zato postojati i oni, koji žive u njihovom sjaju i zavisno od nje.

— Mislio sam da ste vi zadovoljni svetom u kom živite? — primeti, uz ironičan osmeh Brik.

Starac ga pogleda, pa se i on nasmeši:

— Slušajte, ovde možemo na miru da razgovaramo; u ovoj prostoriji nema ozvučenja. Ja se nikad nisam mirio s korišćenjem naučnih dostignuća u svrhu nasilja, jer je to suprotno biću i smislu nauke. Pamet nam je dana da unapredimo svoj život, a ne da ga uništavamo. Ali, dijalektika života večito nas iznenađuje nekim, na izgled, sitnim, pojavama koje onemogućavaju hod po zacrtanoj liniji. Iako smo mnogo uznapredovali, još uvek smo daleko od toga da možemo predvideti sve mane u toj međuzavisnosti pozitivnog i negativnog. Konačno, u toj savršenoj gradnji Kosmosa postoje i crne rupe!... Ali, neke se stvari, ipak, znaju. Znali smo do čega će dovesti naše agresivno, bezobzirno nastupanje prema zelenima, naša nezajažljivost u njihovom iskorišćavanju... i da u tom ratu, koji je bio neizbežan, neće biti pobednika. I gde je onda ta legendarna superiornost naše inteligencije?!...

Brik pogleda u smrknuto lice starca. Ne, ovo više nije bila provocacija, nego iskrena gorčina prosvećenog intelektualca. Zato i upita:

— Pa, zašto se niste usprotivili?... Kako je uopšte moguće da vi, misleći ljudi, podržavate takvu politiku?

— I, šta bi se desilo da smo se usprotivili? — upita »mandarin«, šireći bespomoćno ruke. — Mi, osim svoje relativne mudrosti, nemamo

nikavu moć, nikakvo oruđe za sprečavanje bezumlja. Svu vlast, svu silu prepustili smo »razboritosti« računara, čija se nedodirljivost i harizmatičnost stvarala u vreme kada smo postizali velike uspehe. Kako sada narodu, koji je uveren u svoju zrelost, dokazati da i računar može da pogreši?!... Nema alternative za svemoć, jer bi to iz temelja poremetilo dostignuti stepen, za moj račun samo *prividne*, ali, ipak, kakve-takve demokracije i društvene jednakosti. Ličnu vlast pojedinca, ili grupe, ako hoćete, uspeali smo da prevladamo u svojoj zajednici i da je poverimo »neutralnom« stroju, koji, ipak, »misli« našom pameću, jer smo ga mi stvorili, mi ga hranimo podacima i sistem kombinovanja informacija, iz kojeg se rađaju odluke, stvorili smo mi. Pa, kako sad dokazati da smo pogrešili?!...

Starac se vratio monitoru, uključivši ga ponovo.

— Tu je budućnost, dragi moj Brik... na Zemlji. Trebalo bi da se vratite, obogaćeni novim saznanjima i da poradite na tome da se tamo iznađe drugačiji, mudriji model zajedničkog življenja. Ako treba, poćiću i ja s vama, da budem vaš verodostojni svedok.

Možda mu ovaj lukavi i učeni starac i ne namešta stupicu, razmišljao je Brik, dok je posmatrao Borga kako setna lica prati slike sa Zemlje. Možda je, ipak, iskren? Trebalo bi to proveriti!

— Da, ali kako doći do Zemlje? — upita on, opet, s naivnom intonacijom u glasu.

Starac je ćutao ne skidajući pogled s ekrana.

Zatim se okrenuo u stolici prema Briku i tino reče:

— Uskladimo svoje planove.

Brik je zbunjeno treptao zbog

Borgove direktnosti i značajnog osmeha koji je titrao oko njegove sede bradice.

— Ja... ja nemam nikakav plan... — reče mucavo — Nisam o tome ni razmišljao...

»Mandarin« se ponovo okrete monitoru i procedi:

— E, pa razmišljajte... I stvorite neki plan.

Okrenuvši dugme i promenivši program, on nehajnim glasom dodade:

— Ja mislim da bi u tu svrhu najbolje poslužio brod, koji se upravo gradi.

Nije, valjda, da ovaj matori ume i misli da čita! — prenu se Brik. A glasno upita:

— Kako to mislite?

— Pa, lepo. Prema planu, on će biti gotov za dva meseca. Toliko vam je vremena dovoljno za pripreme. A pripreme se sastoje, po mom mišljenju, prvo, u totalnom pritajenju s

vaše strane i u predanom radu na upoznavanju svojstava letilice i na ubrzanju njene izgradnje; drugo, u održavanju vaše grupe na okupu... u tom pogledu, ova prostorija može odlično da vam posluži kao sastajalište, jer ste, i Veta i vi, vezani za stručnu biblioteku, a ja sam tu da vas, svojim skromnim znanjem, ali apsolutnom obaveštenošću, ponekad posavetujem; treće, — i tu je jedina poteškoća vašeg sina, koji je sada, na neki način, postao gospodar računara sa zadatkom da razradi invazione planove, valja pridobiti za naš, pardon, vaš plan, ako još nije sasvim preobraćen, što je kod tako mladog sveta lako moguće, to jest, ako ga opijum vlasti još nije opio.

On ugasi monitor i ustade:

— Ja mislim, da je za prvo vreme ovo sasvim dovoljno. Sten, kao nad-

zornik posluge, često navraća ovamo, pa bih mogao da podesim da bude tu, kada se budete sastali. Dopada li vam se *moj* plan?

Bio je stavio svoju meku ruku na Brikovo rame i smeškao se poverljivo. Brik ga prvo ćutke odmeri, zatim reče:

— Lukav je i mudar.

Starac se okrete i prošeta prostorijom.

— Vidim da nemate poverenja u mene jer važim za glavnog obaveštajca u ovom naselju. Ne želim, za sada, da bilo čime uzdrmam vaše podozrenje. Ipak, prihvatite moj malopredašnji predlog. On vam ne može nauditi. A o konkretnim operativnim radnjama, koje u datom trenutku valja preduzeti, razmislite sami. Ja sam svim srcem uz vas. U to ćete se, verujem, uveriti. Kao prvo, natuknuću računaru, da probno kruženje oko Zorda s novom letilicom povere vama. A sad, evo vam nekoliko video-kaseta o naučnom materijalu koji ste tražili. Idite i budite svesrdan pomoćnik glavnom konstruktoru. To ide samo vama u prilog, da dobijete probni let.

Rekavši to, starac otvori vrata biblioteke. Kada je Brik prolazio pored njega, on mu još jednom došapnu:

— Mislite na mene.

To nije ni trebalo da mu kaže, jer čudno ponašanje »mandarina« nije Briku izlazilo iz glave sve vreme dok je hodao ulicom koja je vodila ka konstrukcionom birou. A ni posle.

14.

— Pusti me samo pet minuta unutra i ja ću rešiti taj rebus! — šapnu uzbuđeno Sten.

Tim energično odmahnu glavom.

— Pa, kako ćeš saznati ima li nekog živog iza tog računara?

Dečak slegnu ramenima. Već duže vreme — naročito, otkako je njegovo obučavanje uznapredovalo — njega je morila sumnja da s njim ne razgovara taj sveznajući stroj nego živ čovek, koji se skriva iza elektronskih instrumenata i da je taj — ako zaista postoji — stvarni gospodar Zorda.

Ali, gde se on nalazi?

Kako odande izlazi i kada?

Kako mu doturaju hranu... I, uopšte, da li je moguće da za njegovo postojanje ne zna niko?

Ili je to neka zavera ćutanja motivisana strahom?

Noćima nije spavao nagrizan neodumicom i, na kraju, odagnao je svoje sumnje time da fantazira, odnosno, da je primitivac, jer ne može da shvati takvo savršenstvo i tako istančanu senzibilnost stroja.

A onda mu se jednog dana, usred instrukcija koje mu je davao računar, učinilo da je čuo kašalj. Prepoznatljiv, ljudski kašalj! Trajao je, možda, desetinu sekunde i odmah potom mašina je zazujala, kao kad nastanu neke smetnje u prenosu. Onda se začu pisak visokog megaherca, pa kratak tajac, a zatim je »stroj« ponovo besprekorno govorio, kao da je zastoj izazvao neki mehanički uzrok. I obuka se normalno nastavila.

Ali, ne, bio je to kašalj. **Kašalj!**

I Timov mir ponovo se razbi u paramparčad. Morao je s nekim da podeli svoju uznemirenost. Ko bi bio podesniji za to nego njegov odani sluga, Sten!

Sedeli su pred nizom malih monitora u Timovoj sobi, odakle je ovaj, i ne izlazeći, imao potpun pregled čitave prostorije i svih instrumenata u njoj, i dugo ćutke zurili u paluca-

va, raznobojna svetla koja su besprekorno radila, primajući i obrađujući mnoštvo informacija što su neprekidno pristizale iz naselja, sa planete i iz Svemira. Koturovi su se pomicali, čulo se tiho štektanje pojedinih aparata koji su tu »sirovinu« preradivali u planove i odluke, osude i pohvale, pohranivši ih u »personalne karte«, davali neopoziva uputstva raznim sektorima i rukovodili celokupnom aktivnošću i životom tog zahuktalog mravinjaka.

— Čudesno! — uzdahnu Sten i tiho dodade: — I čudovišno!

Zatim s istim divljenjem pogleda u svog »gospodara« i upita:

— I šta je, stvarno, tvoj posao ovde?

Tim ustade i odmahnu glavom:

— Ne mogu ti reći.

— Zar ni meni?...

Tim se okrenu prema njemu i podigavši glavu nekako čudno kruto odgovori:

— I kada bih ti rekao, to ne bi razumeo.

Sten zinu.

— Misliš, zato što sam samo obična šoferčina? Pa, ja znam o nekim stvarima daleko više nego ti!

Tim ne odgovori ništa.

Sten ustade i, prišavši mu, upita:

— Da li te strah, Time?... Reci svom drugaru i ja ću sve te mumije što te plaše, pobiti k'o crve!

Tim oćuta malo, zatim priđe monitorima i, pokazavši na jedan, upita:

— Vidiš li onaj zlatno obojeni zid?... To je sektor odbrane. Pored ubitačnih zraka kratkog dometa, tu se kriju centri za pokretanje ogromnog odreda naoružanih bezosećajnih robota, a tu je i komanda za razaranje i potapanje čitavog naselja. A tamo, pri vrhu, smešteni su senzori za uključivanje uništavajućih

zrakova, usmerenih u vazdušni omotač oko planete. I, šta ti, šta mi tu možemo da uradimo?...

— Pusti ti mene pet minuta tamo da uđem, pa ćeš videti šta tvoj Sten može da uradi!

— Neću da izazovem ničiju smrt, a ponajmanje onih koji su mi dragi.

— To je lepo — potvrdi Sten — ali, ti imaš i drugi način. — I na Timov upitni pogled, dodade: — Isključi tu prokletinju!

Iako tek jedva šesnaestogodišnjak, Tim se Stenu učini nekako zrelijim, dostojanstveno mirnijim i promišljenijim od svojih zemaljskih vršnjaka kada se s čudnim osmehom oko usana okrenuo prema njemu i tiho rekao:

— Dragi moj, obuzdaj svoj temperament. Ovo je tvoj orah od Fideringa! I još nešto da ti kažem: nas ovde, u ovim odajama, tako mi je barem rečeno, ne prisluškuju, ali, preko istog ovakvog sistema monitora stroj pomno prati sve što se među ovim zidovima događa. I neverovatnom brzinom reaguje na svaki sumnjivi pokret bez obzira ko ga je učinio, i gde. Pokušam li da bilo šta isključim protivno njegovim nalogima, uništiće me, kao što je to uradio s Gorudom.

Uočivši nevericu na Stenovom licu, on ga upita:

— Hoćeš li da proveriš da li je tako?... U redu, pokušaj da me udariš. Ali, odmah zatim skoči u stranu!

Skoro istodobno kako je Sten narsnuo na Antima, nešto je zašištalopoput zmije, a Sten i nehotice odskoči.

— Uh, opeče mi ruku!

Tresući je i duvajući u osmuđenu kožu, Sten se osvrnu:

— Odakle li dođe, izem mu ono svevideće oko!?...

— Ne znam. Čak je i tako preveja-

nu hulju, kakav je bio Gorud, iznenadio smrtonosni zrak. Eto, sad vidiš. Niko ne poznaje čud tog stroja i čovek nikad ne zna da li mu se nekom rečju ili gestom zamerio.

Strah, pomisli Sten držeći se za oprljenu šaku. Strah je ovladao ovim divnim i nekada tako umiljativim i bezazlenim dečakom. On jeste, na neki način, beočug, šraf u mašineriji vlasti, ali samo dok je taj ladanac čitav, neprekinut, pa je njegov strah da se ne otkine, da ničim ne remeti tu celinu, taj sklad od kog zavisi, razumljiv. I Stenu bi žao momka, koji se tako upleo u bezizlaz moći.

— Idem da previjem ruku... i da vidim tvog oca. Imaš li kakvu poruku za njega?

Tim je dugo ćutao, a Sten je strpljivo čekao kod izlaza. Najzad tiho zausti:

— Ako uspeš, reci mu samo toliko da ga volim.

Sten klimnu glavom i procedi:

— Otvori mi vrata.

Ostavši sam, Tim je još dugo hodao gore-dole po odaji, zatim podesi senzor na vratu i uđe u dvoranu računara. Obilazeći taj nedokučivi stroj od sektora do sektora, obuzimao ga je osećaj da je do nečeg velikog i da je, preko njega, i sam postao velik i važan, ali je, u isto vreme osetio i tugu što je zarobljenik sopstvene moći. Beskrajno slobodan, slobodniji od svih ostalih članova ove »slobodne zajednice«, njegovog kretanje, sav njegov život bio je ograničen na ovu golemu prostoriju i na lične odaje. Iz njih nije smeo napolje. Osim Stena, nije mogao ni s kim da kontaktira. Da, ovo je bio sto puta gori zatvor od Fideringa!... Tamo je, barem, postojao zračak nade da se oslobodiš, da se ponovo očovečiš... a ako ostane ov-

de, postaće, uskoro, samo jedan od bezbrojnih čipova ovog elektronskog mozga!

Odjednom oseti snažnu mržnju prema toj hladnoj, ćutljivoj mašini.

— Gde si? Javi se! — zaurla, a mermerni zidovi odbiše njegov glas.

Iz računara se začu onaj smireni bariton:

— Kriza je razumljiva, mladi prijatelju. I korisna. Što više budeš omrznuo svoju moć, to ćeš više biti vezan za nju. Uskoro će ti ona postati jedini drug u životu. Tada ćeš se smiriti. I shvatićeš da je moć jedina vredna stvar na svetu. Sve ostalo je jedno koprcanje.

— Pitao sam te gde si?... Hoću da ti vidim lice! — osmeli se Tim.

Umesto odgovora, začu se onaj promukli širok smeh s metalnim prizvukom. A zatim glas iz računara:

— Ja nemam lica. Odnosno, imam ih na stotine. Sila je bezlična; nema ni imena, osim svog sopstvenog: MOĆ! Znaćeš to uskoro. Mene zovu Arbo, jer su ljudi u svojoj gluposti, navikli da svojim bogovima nadevaju imena. Kad jednog dana postaneš svemoćni Antim i tebi će tih nekoliko slova tvoga imena biti smešni. Mi smo sve, mi smo univerzum, mali moj! I zato ne pitaj za moje lice, jer je ono, možda, i ružno, ružnije od mnogih tamo van ovih zidina, ali za njih sam, ja zato što sam moćan, najlepší. Takvog će me pamtit, tako moraš i ti, jer staneš li rušiti mit o meni, potkopaćeš sopstveni. Mi nemamo i ne smemo da imamo ničeg ljudskog, jer smo b o - g o v i !

Tim je stajao zapanjen, oduzet. Tamo, dakle, ipak sedi živ čovek, zidan sopstvenim manijaštvom. Luđak, otuđen od ljudi, od samoga se

be, poistovećen s onim što je mahni-
to voleo i od čega lagano umire: s
otrovom vlasti. Izopačeno strašilo,
za koga se svet sastoji samo od broj-
ki, podataka i šifri, poigravajući se s
njima u svom bezumlju, praveći
mahnite kombinacije s njihovim
sudbinama, kao da su drvene figu-
re na jednoj ogromnoj šahovskoj
tabli.

— U pravu si, svemoćni Arbo!
— reče, najzad, duboko se pokloniv-
ši pred mašinom, zatim ode u svoju
odaju.

Pred njim je stajao samo jedan
izbor: da zavlada svetom, ili da
uništi tu zver.

15.

Zelda je bila topla i podatna, i
nikako nije mogla da shvati naglu
promenu u Stenovom ponašanju.
Do pre kratkog vremena, on ju je
pronalazio bilo gde da je bila, i do-
vlaćio u njihov skroviti kutak da bi
vodio ljubav s njom. A sad je samo
setno posmatrao i nežno milovao
ne prilazeći njenoj ponuđenoj lepo-
ti. Ona nije znala za promene koje
su se desile u Stenovom životu.

Bio je, bez objašnjenja, povu-
ćen iz Antimove službe.

Kao i svakog jutra, i toga dana
je stajao pred zidom njegove odaje,
znajući da se, zbog njegovog prisus-
tva, tamo pali signalno svetlo upo-
zorenja, posle čega bi mu Tim otvo-
rio prolaz... Ali, uzalud. Otvor na
zidu se nije pojavljivao. Sten shvati
da više neće biti tamo pušten, iako
je, u prvi mah, pomislio da se, mož-
da, dečaku nešto desilo. Biće da je
onaj njegov »napad« na Tima bio re-
gistrovan kao ozbiljan pokušaj i on
je, eto, sada u nemilosti računara.

Jedno vreme je još stajao pred
nevidljivim ulazom, kao odbačeno
štene, zatim se vratio u svoj stan,
razmišljajući šta da radi. Još uvek je

imao svoju bombu okačenu o pojas
i skriveni revolver... Pa, ako su ti
balsamovani majmuni učinili deča-
ku nešto nažao, otvoriće eksplozi-
vom otvor u zidu, ući će i rasturiti
taj đavolski stroj, pa makar i pogi-
nuo!... Zašto ovi idioti igraju skri-
valicu sa njima? Zašto već nedelja-
ma nema vesti o Vetu i Briku, iako
se često raspitivao kod »mandari-
na« da li su dolazili? Borg bi se,
umesto odgovora, samo nasmešio i
slegao ramenima. Njega, tog ljigavo
ljubaznog lupeža trebalo bi prvog
da postavi pred cev! Budala matora,
nije ni primetio da mu je Zolda zdi-
pila bombu i pištolj ispred nosa!

Iz misli ga je prenula pojava
onog suvonjavog, ćutljivog čoveka
što mu se neobično često nalazio, u
poslednje vreme, za petama. Ne re-
kavši ni reč, dade Stenu znak gla-
vom da pođe za njim. Odveo ga je
preko nekih hodnika i stepeništa u
jednu malu prostoriju, u kojoj nije
bilo nikoga, osim jedne mlade, zele-
ne žene. Bila je potpuno gola i staja-
la je licem okrenuta prema Stenu,
gledajući ga nekako tužno.

Malo zatim, u sobu je ušla jed-
na od asistentkinja doktorke Mong,
s epruvetom u ruci, naredila mu da
zadigne odeću, da bi zatim, s pu-
nom epruvetom, isto tako ćutke iziš-
la.

Ona mlada, zelena žena je i da-
lje nepomično stajala, samo je malo
razmaknula butine. Sten je hteo da
joj pride, ali se istog časa ponovo
pojavila ona s epruvetom i ponovi-
la, Stenovu masturbaciju, pa ćutke
napustila sobu.

Tada je ušao onaj suvonjavi i,
dajući znak glavom, odveo Stena u
njegov stan. Tamo ga je, na stolu,
čekao pojačani obrok hrane.

I tako je to išlo narednih neko-
liko dana, uvek s drugom zelenom
devojkom.

Zelda je, dakle, uzalud čekala.

— Zar me više ne želiš? — pitala je i Sten odlučio da joj ispriča šta se s njim dešava.

— Što mene ne pozovu? — sik-tala je, — Ja ti ne bih dozvolila da im to daš!

— Izdržaću — promrmlja Sten — neće to večno potrajati.

— A znaš li šta oni rade s tim?... Zar ćeš ti da im obnoviš rasu? Da tvoje seme ubrizgavaju onim odvratnim babama?!...

— Ne brini, neće stići ništa da urade! Sten će svima njima stati za vrat.

— Kako? — upita Zelda, još uvek jarosna.

— Imam ideju. Idi i ponudi se Timu za sluškinju. Primiće te sigurno.

Zeldine oči se zasijaše:

— Pametni moj, lepi!... — Ona se nagnu da ga poljubi, a njene jedre grudi, pune mirisa i slasti, zaigraše pred Stenovim očima i on baci jedan tužan pogled na njih. — Polazim iz ovih stopa!

Ona poskoči i krenu ka izlazu. Tamo zastade i sa šeretskim izrazom na licu, dobaci:

— I ne daj im više, mili moj. Kad te dovedu, ti zažmuri i pomisli na nešto ružno!

Tako je i bilo. Kad ga je suvo-njavi odveo predveče u »mučionicu«, tamo je stajala, rukama naslonjena na stolicu, jedna prelepa zelena devojka. Sten stisnu zube, zatvori oči i pomisli na doktorku Mong.

Njena asistentica izišla je s praznom epruvetom iz sobe.

Dva dana kasnije, Brik je krenuo na probni let.

16.

— Sjajno! Predivno! — ovim rečima, nasmejan, Brik je prišao svome šefu i čvrsto mu stegao ruku.

— Hvala! — procedio je s ne skrivenim samozadovoljstvom glavni konstruktor, i dodao: — Već smo mislili da ćete pobeći kad ste uključili ručne komande.

— Šta vam pada na pamet, molim vas! — odgovori Brik, zagrlivši autora »zlatne ptice«, koji se sav zarumenio od tog izliva oduševljenja svog uvaženog kolege. — Ali, trebalo je i to proveriti, zar ne?

— Da, da, pa naravno. Znači, zadovoljni ste? — upitao je opet, željan novih pohvala. Idući ka bazi na malenom, nezgrapnom vozilu, Brik ga je prosto obasipao komplimentima. Već odavno je shvatio da su i ovi, na izgled skromni i ravnodušni, ljudi ovde, na Zordu, pored sve blistavosti svoga uma, ipak ostali samo — ljudi, sujetni, ljubomorni, ništavni, pa i zli.

Kako su kročili u baraku, oglasio se računar:

— Čestitamo na velikom uspehu! Učinili ste za našu stvar najbolje što ste mogli.

Brik je prepoznao Timov glas, koji je odzvanjao neskrivenom toplinom.

— Izvestite, za koje vreme može da se izvrši reanimacija broda i kad ćemo biti spremni da ga uputimo ka Zemlji? — pitao je sada već drugi glas, prozukliji i energičniji od Timovog.

— Najkasnije za deset dana — raportirao je glavni konstruktor.

Nasta kratak tajac, zatim se ponovo začu računarov glas:

— Kao što znate, rad na postizanju rematerijalizacije sporije napreduje od planiranog. Doduše, izvešten sam da su s predmetima već postignuti izvesni rezultati u simulatoru svetlosnih brzina. Sada će započeti i pokusi s ljudima. Verovatno je, da ćemo u tu svrhu koristiti zele-

ne. No, svi su izgledi da naše ljude nećemo uskoro moći da podvrgnemo tom metodi. Zato, jedno pitanje: možemo li obnoviti rad naših isturenih matičnih brodova?

— Bez teškoća, svemoćni Arbo!
— požurio je s odgovorom glavni konstruktor, i dodao: — Tamo već imamo svoje ljude.

— Njih ćemo povući i zameniti robotima. Ovde nam je sada potreban svaki čovek... pogotovo, mlađi. Koliko tamo imamo osposobljenih, programiranih robota za tu svrhu?

Glavni konstruktor proguta »knedlu«, zatim tiho odgovori:

— Trenutno nijednog, svemoćni. Prema planu koji smo dobili, bilo je predviđeno da u zemaljsku prethodnicu pođu samo živi ljudi.

— Plan! Plan! — žestio se računar i njegov glas posta još kreštaviji.

— Valjda treba i razmišljati, predviđati! Zato imate mozak!

Ponovo nastaje tajac, zatim računar smirenim glasom naredi:

— Vi ćete, lično, krenuti na zadatak reanimacije matičnog broda. A dotle će poslove glavnog konstruktura obavljati Brik.

— Razumem, svemoćni — proceđi glavni konstruktor. On je znao ono što Brik još nije shvatio: ovo naređenje znači, u stvari, njegovo smenjivanje i da će mu biti potrebno mnogo obazrivosti da ne bude i strožije kažnjen. Da mu njegove usluge nisu potrebne, neumoljivi stroj bi ga, sigurno, poslao, kao zamorče u komoru za simulaciju i on bi zauvek nestao!

— Preuzmite nadzor — obrati se jedva čujno Briku i pognute glave iziđe iz barake.

Brik je zapanjeno gledao za njim. Zar je moguće da taj stroj samo tako odbaci jednog genijalnog stvaraloca — i to zbog uvredene sujete?

Samo što se ovaj priklješteni čovek usudio da stavi primedbu na plan, na računarov propust? Pa, kakva je to slepa sila, koja svoj klimavi ugled brani na ovaj način?!

No, u svakom slučaju, Briku je novi položaj išao u račun. Sad je ta strela bila zaista njegova. On je, dođuše, bio odgovoran za njeno brzo osposobljavanje, ali više nije trebalo da traži odobrenje za dolazak na poligon, što je bilo veoma značajno. Glavni je dao rok od deset dana... što znači da je sve trebalo za još kraće vreme pripremiti, inače će »zlatna strela« da mu isklizne zauvek iz ruku!

Upravo je hteo da iziđe, kad se računar ponovo oglasio:

— Odlučio sam da deo odreda robota, namenjenih za bezbednost, ustupim za let ka matičnom brodu. Oni moraju do onda da budu iznova programirani i osposobljeni da zamene one koji su tamo ostali uništeni. Istovremeno sa njihovim vraćanjem i ponovnim osposobljavanjem, naredite bivšem glavnom konstruktoru da ponese i telo starog Damita.

Bivšeg glavnog konstruktora... Tek sada je i Brik shvatio zašto se tako naglo promenilo ponašanje njegovog uvaženog kolege.

Izišao je da ga potraži i da mu saopšti nove naloge svemoćnog Arba. Zatekao ga je kako pomaže zelenom roblju da postave brod na postolje. Za trenutak Briku se pomuti svest i učini mu se da posmatra prizor iz vremena starog Egipta kada je slična masa obespravljenih mrava dovlačila kamenje za piramide.

17.

Bio je to jedinstven slučaj, da je neko u crnoj odeći pušten u dvoranu računara.

Sten se nije, ni u najsmelijom maštanju, nadao ovakvom obrtu, ma da je naslutio da su u ovu akciju umešani Timovi prsti. Dobio je naređenje da sa dvojicom zelenih zarobljenika otpremi deset robota na poligon.

— Treba im, prvo, poskidati oružje — naredi hladno Antim. — Senzori su im već umrtvljeni, pa im slobodno možeš prići.

— A šta ako ipak prorade? — upita Sten glumeći strah.

Mladić u zlatnoj odori pristupi jednome od robota i pokaza na izbrušeni opal posred čela metalnog ratnika:

— Zar ne vidiš da je senzor bez sjaja? ... E, kad zasvetluca, znači da je robot u pogonu, bez obzira za šta je programiran. Pridi, dakle, i prični na posao!

— A kako da mu otmem oružje? — upita Sten naivno.

Tim je opet shvatio »šifru«.

— Priključak je tu, ispod pojasa. Celokupno ispravno funkcionisanje robota zavisi od tog priključka.

Rekavši to, on pođe prema izlazu. Tamo zastade na trenutak i dobaci:

— Dajem ti deset minuta. Posle toga, počni da iznosiš onih deset robota.

Vrata se nečujno zatvoriše.

Jesam li ja dobro shvatio šta je Tim hteo da kaže? — prostruji munjevito kroz Stenov uzbuđeni mozak i, ne sačekavši da mu razum odgovori, on se hitro baci na posao. Jedan za drugim, on stade da otkida i skida priključke. Posao je golim rukama sporo napredovao, a minuti su neumoljivo promicali na velikom digitalnom ekranu.

Za to vreme Antim stade pred zlatan zid i upita:

— Svemoćni Arbo, hoću li i onu dvojicu zelenih pustiti unutra, ili će

Sten sam da nosi robote do izlaza?

— Zašto bi ih nosio kada su to samohodni roboti? — planu računar.

— Kad im bude demontirao oružje, ja ću ponovo da uključim njihove senzore i oni će naći put do izlaza sami. Samo požurite! Sve mora da bude gotovo u roku od pola sata. Transporter će odmah da ih prebaci do broda, jer je poletanje predviđeno za 120 minuta.

— Zar nije trebalo da roboti budu ponovo programirani? — pitao je Tim u nameri da i dalje zadrži Arbovu pažnju na sebi.

— To će se obaviti u toku leta, a delimično i na samom matičnom brodu. Događaji nas požuruju.

— Kakvi događaji? Trebalo bi da i ja znam šta se dešava, zar ne?

Računar odgovori nakon jedva primetne pauze:

— Ti, Antime, zaista ne znaš šta se sprema?

Tim oseti kako mu je krv jurnula u glavu, ali se brzo pribrao. Nije, valjda, Arbo primetio šta Sten tamo radi?

— Zaista ne znam na šta misliš — procedi tiho.

— Pa, pre desetak minuta mi je javljeno da su naši uspeli da rematerijalizuju odeću! ... Na žalost, telo onog zelenog je isparilo, jedino su se rožnati delovi povratili. Ali, rad teče nesmanjenim intenzitetom i dalje.

— Ovo je, zaista, divna vest. Ali, ako je tako, čemu onda tolika žurba?

— Zato, šta »zlatna strela« ne može odjednom poneti sve nas, pa će taj matični brod biti neka vrsta sabirne međustanice.

— A kako ćemo tebe preseliti?

— To nije tvoja briga! — preseče ga Arbo grubo.

Još dva minuta! — procedi Sten

sav očajan. Preostalo mu je još desetak robota. I on se odjednom seti: uze zračni pištolj od jednog razoružanog robota i počeo njime da puca u priključke. Prostorija se smesta napunila nesnosnim dimom. Sten počeo da kašlje i, oslepeo od nadirućeg plina, krenu ka vratima. Tek onda se setio da ne može da otvori vrata.

— Koliko si mu dao vremena da obavi posao? — upita računar.

— Deset minuta. Upravo je toliko prošlo. Idem da otvorim prolaz.

— A ja ću da uključim senzore.

Antim stade pred vrata i ona se nečujno otvoriše. Jedva se držeći na nogama, Sten izbaulja iz prostorije i odmah za njim, rušeći onesposobljene koji su im stajali na putu, roboti iz zadnjih redova krenuše prema dvorani. Bilo ih je svega šest.

— Gde su ostali? — urlao je Arbo kroz zvučnik.

— Evo, sad će! Mislio sam da ih propuštam u manjim grupama.

— Otvori im glavni prolaz, pa da ih ona dvojica prihvate! — naredio je nešto smirenijim glasom Arbo.

— Idem! — odgovori Antim.

— Gde je ta prokletinja? — šapatom upita Sten. Na isti način, pre no što krenu ka izlazu, Tim dobaci:

— Iza zlatnog zida.

— Ostavi ga meni, a ti iziđi s robotima.

Tim otvori prolaz u velikom zidu i roboti krenuše.

— Šta je ovo?! — začu se ponovo urlanje iz računara. — Pa, ovi su još uvek naoružani!

Više nije stigao ništa da kaže, jer je Sten hitnuo bombu i strašni zlatni zid se uz zaglušujuću lomnjavu srušio.

— Pobuna! Pobuna! — vikao je neko, a zatim, provukavši se kroz krš izlomljenih instrumenata, cevi i kablova, iziđe jedan izbezumljeni

starac. U drhtavoj ruci grčevito je stezao neki prekidač, vukući njegov gajtan za sobom. — Vрати robote Antimeeee! — urlao je.

Tek tada je kroz dim i prašinu ugledao Stena, koji se u međuvremenu podigao sa mermernog poda. Starac unezvereno pogleda prvo u Stenovu ruku u kojoj je držao revolver, zatim u njegovo lice ozareno širokim osmehom.

Svemoćni Arbo stajao je dršćući pred njim.

— Unišću te! — siktao je teško dišući, dok mu se pljuvačka skupljala oko pomodrelih usana.

— Zar je ovo gospodar Zorda... Ova krastava žaba?!...

Mermernom dvoranom odzvanjao je Stenov smeh. On podiže revolver u pravcu starčevih grudi i povuče oroz. Odjeknu pucanj. Arbovo se telo bolno zgrči, ali je »svemoćni« ostao na nogama.

— Tebe ne bi ni trebalo ubiti — reče Sten — nego zgaziti, crve smrdljivi!

On se ponovo nasmeja i još jednom povuče oroz.

Istoga časa, gurajući »mrtve« robote pred sobom iz one prostorije krenuše četiri metalna ratnika besomučno pucajući iz elektronskih oruđa.

— Stene, lezi! — povika Tim, koji se upravo pojavio kod glavnih vrata. Ali, bilo je već kasno. Sten stade pucati u mrtvu starčevu ruku da uništi prekidač, koji je ovaj stezao i jedan vatreni mlaz ga pogodi po licu i grudima. Vičući od bola, Sten pade ničice pokrivajući rane rukama.

Tim je, u međuvremenu, dopuzao do Stena, koji je bez svesti ležao na mermernom podu. Pokušao je da ga odvuče u svoju odaju, ali nije

imao snage. Ustao je i potrčao ka svom stanu.

— Zelda! — reče odsečno devojci, koja je ridajući stajala pred monitorom i bespomoćno posmatrala šta se u dvorani odigrava, jer sama nije mogla da izađe. — Moraš mi pomoći!

— Sten? — upita ona.

— Samo je lakše ranjen . . . Moramo ga preneti ovamo.

— Oh, mili moj! — ponavljala je devojka sva u suzama, dok su ona i Tim prenosili beživotno Stenovo telo.

— Sad ćemo krenuti! — dobaci Tim.

— Kuda? — povika Zelda.

— Na brod! — odgovori Tim i zađe, braneći se od vatre, iza preostalog dela računara. Pritisnuo je taster; njegov glas čuo se po čitavom naselju:

— Govori vam Antim, zamenik svemoćnog Arba. Nesrećnom greškom računara aktivirana je deseti naoružanih robota, koji sada haraju po naselju. Umoljavate se da ne napuštate prostorije u kojima se nalazite, jer postoji opasnost da vas u hodnicima presretnu opasne ubice. Grešku ćemo uskoro ispraviti i opet će zavladati mir.

18.

— Zašto Antim? . . . — pitao se u čudu Borg, čuvši poruku iz centra. — A gde je Arbo?

On se okrete ka Veti koja je, po ko zna koji put, ponovo došla, u nadi da će sresti Brika. Sada je već bilo sasvim primetno da je trudna i plašila se da joj nasilno ne oduzmu dete. To materinstvo, kome je pribegla svojevremeno iz puke samoodbrane, učinilo je od nje smirenu i srećnu osobu. Počela je, čak, i planove da pravi za budućnost.

— Nešto se čudno događa — procedi starac, zamišljeno i pride interfonu preko kojeg je bio povezan s računarom.

— Pa Antim je saopštio šta se dogodilo zar ne? — reče zabrinuto Veta. — Mislite li da nešto drugo stoji iza . . . puke?

— . . . Nećemo — odgovori odsutno B. — Pritisnu taster za odašiljanje šifrovanog najavnog signala. Jednom, dva puta. Odande nije bilo odziva.

— Dakle? — upita Veta. Sada je već bila ozbiljno uznemirena.

„Mandarin“ je ćutao čupkajući svoju bradicu, zatim uzviknu:

— Prevrat! Da, mora da se desio prevrat u centru! Inače bi se Arbo javio na moj signal. Moramo hitno otići tamo da vidimo šta je.

— Ali, naređeno je da ne izlazimo.

— To je trik, draga moja, da se dobije u vremenu i da se započeto nesmetano dovrši. Antim je, izgleda, veoma brzo naučio sve smicalice!

— Nemojte izlaziti, molim vas. Možda je zaista opasno.

Borg joj dobaci lukav i podrugljiv pogled.

— Ako budemo i dalje ovde sedeli, ništa nećemo saznati. A, mislim da je i vama i meni jednako važno da znamo šta se događa, zar ne, sestro draga?

Veta obori pogled i oćuta malo, zatim tiho upita:

— Recite mi, molim vas, da li se iza imena Antim krije naš dečak? Ili je to neko drugi?

— Ne, to je on. I upravo zato je sve ovo čudno.

Zabrinuta za Timovu sudbinu, Veta se uhvati za poslednju slamčicu:

— Možda je baš on dobio zadatak da saopšti grešku sa robotima?

Sarac odlučno zatresa glavom.

— Isključeno. Arbo zacelo ne bi priznao da je počinio grešku, ali bi krivicu svalio na drugoga . . . Najverovatnije baš na Antima, i to bi on sam saopštio. Međutim, jasno je da Arbo više nema vlast. Ti namerazani roboti — ako je vest o njihovom aktiviranju uopšte tačna — stavljaju se u stanje borbene gotovosti samo u slučaju pobune. A ako se tamo tako nešto dogodilo, ja ne mogu ovde mirno da sedim i da čekam. To se tiče i moje kože.

Jedva progovorivši od prigušenog uzbuđenja, Veta upita:

— I, šta nameravate da učinite?

Borg zastade u vratima i na pitanje odgovori pitanjem:

— A šta biste vi uradili? . . . Zna li da na računaru postoji jedan preklap, čije aktiviranje dovodi do razaranja i potapanja čitavog naselja?

Veta zaplašeno zatresa glavom.

— E pa, to ne smemo dozvoliti! — reče »mandarim«, odlučno i iziđe.

— A šta će biti s Timom? — vikala je Veta za njim.

I ona potrča niz kružno stepenište prema poznatoj ulici. Taj je kraj, međutim, skoro ceo već bio u plamenu. Roboti su, znači, prolazili ovuda . . . To je dobro, pomisli ona, jer je opasnost od njih već prošla. Zašla je iza jednog ćoška, u nameri da obiđe taj blok što je goreo i da uđe s druge strane u njihovu ulicu. Ali, odjednom, oseti prodoran bol u stomaku. Zgrčena, stenjući, ona se nasloni na zid. Nije smela da tako suludo trči s tim velikim trbuhom! . . . Ali, samo je još jedan blok kućica bio pred njom . . . Mora izdržati!

Bat metalnih koraka bio je sve bliži, praćen povremenim šištanjem elektronskog plamena.

Veta otvori oči, rešena da se, ako ustreba, poslednjom snagom baci na robota i da ga obori.

I onda, odjednom, spas!

Od drugog kraja ulice kao da su se približavali neki ljudi . . . Ili ona, možda, već halucinira?! . . . Bolovi su postajali sve jači i ona oseti snažnu želju da zavrišti. Pripijena uza zid, boreći se sa suzama, još jednom pogleda niz ulicu. Ne, nije priviđenje . . . pa, to je Tim! Tim i Zelda! Nose nekog trećeg. Idu prema prolazu koji vodi ka liftu. Spas! Spas!

I ona povika iz sveg glasa:

— Timiii!

Oni je spaziše u trenutku kada se robot pojavio iza njenih leđa. Osetila je samo vreli mlaz u predelu struka, a zatim je sve buknuo na njoj: odeća, kosa, cela ona.

— Prokletstvo! — procedi, ogorčeno, Timi i potrča ka Vetu.

— Ne možeš joj pomoći! — povika Zelda za njim.

Uz prodoran vrisak Veta pade na robota srušivši ga na tlo. Uzrzo oboje nestadoše u plamenu koji je zahvatio celu ulicu.

Tim je još stajao trenutak-dva paralisanim stravičnim prizorom, zatim ćutke dobaulja do Stena, uhvativši ga za noge, i on i Zelda žurno krenušte prema dizalici noseći svoga druga koga je život već odavno napustio.

19.

Pred izlazom iz tornja čekalo ih je ono nezgrapno vozilo. Za upravljačem sedeo je nekadašnji glavni konstruktor, koji ih je požurivao da se što pre sklone sa juniziranog zraka u bezbednu kabinu.

Brik mu je sve objasnio, nakon što je primio poruku od Tima. Rekao mu je da će Antim poći s njima na taj let, a, možda, i neko iz njegove pratnje. Ipak, glavni se iznenadio kada je, pored Arbovog zamenika, odevenog u zlatnu odoru, ugledao i jednu zelenu ženu i beživotno telo još jednog sluge. Ali, nije se usudio da bilo što pita, pa su se ćutke vozili do baze.

Tamo su se odmah presvukli u letačka odela, jer je odbrojavanje već bilo započelo. Jedino Stena nisu presvukli.

— Šta ćemo s njim? — upita konstruktor. — On je mrtav.

— Mrtav?! — vrisnu očajnički Zelda i kleknu kraj Stenovog tela.

— Na žalost, jeste — procedi Brik. — Ipak, ponećemo ga sa sobom.

Glavni konstruktor upitno pogleda u Antima, a ovoj potvrdno klimnu glavom.

— Onda, pođimo! — reče glavni, slegnuvši ramenima i krenu. Antim ga uhvati za rame:

— Moram nešto da vam kažem.

— Samo brzo, molim vas, jer prema brojilu imamo još svega pet minuta.

— Taman dovoljno, da se odlučite — reče Tim i, na upitan pogled glavnog konstruktora, nastavi: — Moram vam saopštiti, da podmorsko naselje na Zordu više ne postoji.

— Kako to? — zinu konstruktor.

— Računar je uništen, a Arbo je mrtav.

Glavni konstruktor je iskrivio glavu i ukočena pogleda, kao da je hipnotisan, s nevericom zurio u Antima.

— Pet minuta nakon našeg poletanja, proradiće uređaj za potapanje naselja. Nema razloga za njegovo dalje postojanje.

— Ali molim vas . . . — mucao je konstruktor — sve to znanje, što je tamo pohranjeno? Pa, to je šteta!

— Ja sam ono, što je najvažnije, poneo u ovom bloku čipova. A na vama je da odlučite, hoćete li poći s nama na Zemlju, ili ne.

Glavni konstruktor je stajao nemo kao oduzet. Jedan svet, njegov svet, bio je uništen. Rušio se tu, pred njegovim očima! Arbo i njegov neumoljivi režim, na koji se već bio navikao, kao i na način življenja koji im je, svima, bio nametnut . . . — svega toga više nema. Sloboda, neka nova, čudna i nepoznata ga je čekala. I Zemlja, o kojoj ništa nije znao, puna neizvesnosti i zamki, možda.

Na brojilu je ostalo samo još tri minuta.

Strah, taj čudovišni polip, obgrlio je čitavo njegovo, već ostarelo i oronulo telo. Njegove su se kosti udrvenile i on je jedva imao snage da procedi:

— Pođite!

Skide kacigu i izađe na vazduh. Idući ka »zlatnoj streli«, Zemljani ga vidoše kako je gologlav, odbauljao na vrh jedne uzvišice, gde je zastao, zagledan u daleko more.

Oni udoše u letilicu. Brik sede za komandu, a Tim i Zelda odnesoše Stenovo izranjavano telo u hibernator, gde mu ubrizgaše rashladnu tečnost u izbledelu venu.

Zelda je glasno, neobuzdano zaplakala. Tim nije ni pokušao da je smiri.

Brik blago pogladi svog sina po glavi i krenu ka odeljenju za hibernaciju. Tek tada se seti, uz osmeh, da o svojim zemaljskim godinama nije ni razmišljao . . . Pa, on će, kad stignu, biti već šezdesetogodišnjak! Odjednom, bi mu drago što je doživeo sve kroz šta su prošli.

— Šta ćemo s tobom? — upita Zeldu.

Devojka podiže svoje suzne krupne oči. Tuga je njene lepe crte učinila još lepšim.

— Ne znam — odgovori slegnuvši ramenima, zatim obori pogled i tiho procedi: — Ja nosim njegovo dete.

— Hm — bilo je sve što je Brik izgovorio primivši tu novost k znanju. Biće komplikovano, pomisli, da sve to objasni tamo, na Zemlji. Nežno se nasmeši devojci i reče:

— Sahranićemo tvog čoveka kako treba.

I, pogledavši još jednom Stenovo sagorelo, uvelo lice, on se, poglute glave, vrati u komandnu prostoriju. Bio je, odjednom, neizmerno tužan. Zelda će se već, nekako, priviknuti na zemaljski život . . . Žene imaju sposobnost da prebrode teškoće i svuda umeju da stvore svoje gnezdo i ispune život smislom . . . Ali, kako će se on ponovo uklopiti u taj svet? Naježio se pri pomisli da će opet morati da se suoči s pukovnikom Bulom . . . Da, nailaze isprazni dani rutinskog življenja i susret sa svetom od kojeg se bio već potpuno otuđio. Kako nastaviti život тамо . . . bolje reći: kako započeti sve iznova?

Bacio je jedan pogled na instrumente: »zlatna strela« je besprekornom putanjom i fantastičnom brzinom grabila kroz svemirski prostor ka Zemlji.

Obbgaćen novim znanjima, mogao bi da postane širom sveta poznat i hvaljen stručnjak za kosmičke letove . . . ali, slava ga više nije privlačila. Čak — a morao je to da prizna! — ni njegov posao nije ga više zanimao. Svemir, kao simbol ne-kakve slobode, nije ga više dozivao.

Šta će da radi na Zemlji?

Izgleda da su ga godine lišile nekadašnjih snova i ambicija: skolala ga je skepsa stvarnosti.

S gorkim ukusom u ustima, krenuo je ka spavaonici, da se oslobodi smušenih misli. Ubrzo je zaspao. Kroz san je samo osetio da su ga nežne ženske ruke pokrile.

Probudilo ga je Timovo uzbuđeno dozivanje:

— Tata! Tata! Dodji brzo!

U dnu crnog horizonta ukazala se, prvo, neka blede-žuta, treptava svetlost, a zatim je odande izronilo nešto krvavo, kao komad otkinutog mesa, i naraslo sve više i više, dok se, konačno, nije uobličilo u ogromnu loptu.

Bila je to Zemlja! Ali ne više ona plava, nego ružna, žuta planeta.

K R A J

SLEDEĆA SVESKA

SCIENCE FICTION

Arkadije i Boris Strugacki

GRABLJIVE STVARI STOLEĆA

Sposobnošću koju poseduju samo majstori SF literature, braća Strugacki nas romanom *Grabljive stvari stoleća*, sve govoreći o vremenu budućem, vode u promišljanje čoveka i njegovog sveta — danas. Tako budućnost postaje metafora sadašnjice kojoj se, posle čitanja ove knjige, obraćamo sa više pažnje i razumevanja.

Vešto uvodeći glavnog junaka Ivana, turistu-obaveštajca u jednu po jednu tajnu nekakvog mogućeg sveta, jednom, na nekoj planeti, čine ga nosiocem ideje dela. A nju, pozajmivši je od A. de Sent-Egziperija, izgovaraju na samom početku knjige — kao moto: *Postoji samo jedan problem — jedan jedini na svetu — vratiti ljudima duhovnu sadržinu, duhovne brige...*